

Na osnovu člana 5. stav (1) tačka h) i člana 19. stav (1) tačka c) Zakona o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 75/17), čl. 27., 28., 80., 81., 95. i 248. Zakona o bankama ("Službene novine Federacije BiH", broj 27/17), Upravni odbor Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 13.10.2017. godine donosi

ODLUKU O IZRAČUNAVANJU KAPITALA BANKE

Član 1.

Predmet odluke

- (1) Ovom odlukom propisuju se:
  - a) karakteristike i vrste stavki koje se uključuju u izračun regulatornog kapitala;
  - b) način i obim u kojem se pojedinačne stavke uključuju u izračun pojedinih dijelova regulatornog kapitala;
  - c) stopa finansijske poluge;
  - d) zaštitni slojevi kapitala i mjere za očuvanje kapitala banaka; i
  - e) kapitalni zahtjevi i metodologija izračuna kapitalnih zahtjeva.
- (2) Sve banke sa sjedištem u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: FBiH), kojima je Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija) izdala bankarsku dozvolu, dužne su primjenjivati odredbe ove odluke.
- (3) Banka je dužna primjenjivati odredbe ove odluke na pojedinačnoj i konsolidiranoj osnovi, u skladu sa propisima kojima se uređuje supervizija na konsolidiranoj osnovi.

Član 2.

Pojmovi

Pojmovi koji se koriste u ovoj odluci imaju sljedeća značenja:

- a) **Instrumenti kapitala** predstavljaju stavke kapitala koji se uključuju u izračun redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala i koji ispunjavaju uslove propisane ovom odlukom.
- b) **Akumulirana ostala sveobuhvatna (nerealizirana) dobit** - ima isto značenje kao i u Međunarodnim računovodstvenim standardima/Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i pri izračunu regulatornog kapitala iskazuje se jednako kao i u finansijskim izvještajima banke, umanjena za povezane poreske efekte;
- c) **Odgodena porezna imovina i odgođene porezne obaveze** - imaju isto značenje kao i u primjenjivom računovodstvenom okviru;
- d) **Odgodena porezna imovina koja zavisi od buduće profitabilnosti** – odgođena porezna imovina čiju je buduću vrijednost moguće realizirati samo ako banka u budućnosti ostvari oporezivu dobit;
- e) **Raspodjela** - znači isplata dividendi ili kamata u bilo kojem obliku;
- f) **Rezerve za opće bankarske rizike** - rezerve koje banka formira na osnovu odluke nadležnog organa za pokrivanje gubitaka za određene rizike koji proizlaze iz bankarskog poslovanja, a koje se ne odnose na ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama;
- g) **Nematerijalna imovina** - ima isto značenje kao i u MRS/MSFI i obuhvaća goodwill;
- h) **Indirektno ulaganje** - izloženost prema posredniku, koji je kupio instrument kapitala čiji je izdavalac subjekt finansijskog sektora, pri čemu se tretman u pogledu gubitka koje banka ostvari značajno ne razlikuje od tretmana gubitka u slučaju direktnog ulaganja u te instrumente kapitala;

- i) **Ostali instrumenti kapitala** - instrumenti kapitala koje izdaju subjekti finansijskog sektora i koji ne ispunjavaju uslove za instrumente redovnog osnovnog kapitala, instrumente dodatnog osnovnog kapitala ili instrumente dopunskog kapitala;
- j) **Ostale rezerve** - rezerve u smislu primjenjivog računovodstvenog okvira koje se moraju objaviti u skladu sa primjenjivim računovodstvenim standardom, isključujući iznose koji su već uključeni u akumuliranu ostalu sveobuhvatnu dobit ili zadržanu dobit;
- k) **Instrumenti regulatornog kapitala** - instrumenti kapitala koje izdaje banka i koji ispunjavaju uslove za instrumente redovnog osnovnog kapitala, instrumente dodatnog osnovnog kapitala ili instrumente dopunskog kapitala;
- l) **Dobit** - ima isto značenje kao i u Međunarodnim računovodstvenim standardima/ Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja;
- m) **Recipročno međusobno ulaganje** - ulaganje banke u instrumente regulatornog kapitala ili druge instrumente kapitala koje izdaju subjekti finansijskog sektora, ako i ti subjekti imaju ulaganje u instrumente regulatornog kapitala koje izdaje banka;
- n) **Zadržana dobit** - prenesena dobit i gubitak koji proizlaze iz dobiti ili gubitka proteklih godina ili nepokrivenog gubitka ranijih godina, u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardima/ Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja;
- o) **Račun premija na dionice** – na ovom računu iskazuje se pozitivna razlika postignute prodajne vrijednosti dionica i njihove nominalne vrijednosti.
- p) **Stavke raspoložive za raspodjelu** - iznos dobiti na kraju posljednje finansijske godine uvećan za bilo koju prenesenu dobit i rezerve raspoložive u tu svrhu prije raspodjele vlasnicima instrumenata regulatornog kapitala i umanjen za sve prenesene gubitke, dobit koja nije raspoloživa za raspodjelu u skladu sa odredbama zakonodavnog okvira ili internih akata banke i iznose koji su raspoređene u rezerve koje nisu raspoložive za raspodjelu u skladu sa odredbama zakonodavnog okvira ili statutom banke;
- q) **Kreditna institucija** - društvo čija je djelatnost primanje depozita ili ostalih povratnih sredstva od javnosti, te odobravanje kredita za vlastiti račun. U svrhu ove odluke, a u skladu sa važećim zakonskim propisima, kreditna institucija u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: BiH) je banka. U daljem tekstu ove odluke koristit će se termin „strana banka“ i za kreditnu instituciju sa sjedištem izvan BiH;
- r) **Institucija** - je banka ili investicijsko društvo;
- s) **Društvo za osiguranje** - pravno lice definirano u skladu sa Zakonom o društvima za osiguranje Federacije BiH i Zakonom o društvima za osiguranje Republike Srpske (u daljem tekstu: RS). Društva za osiguranje izvan BiH definirana su u skladu sa propisima Evropske unije ili nacionalnim zakonodavstvom te zemlje;
- t) **Investicijski fond** - je pravno lice definirano u skladu sa zakonskim propisima u FBiH i RS, kojima se uređuje poslovanje investicijskih fondova. Investicijski fond izvan BiH definirani su u skladu sa propisima Evropske unije ili nacionalnim zakonodavstvom te zemlje;
- u) **Centralna vlada (engl. central government)** - obuhvata državne organe i tijela koja se finansiraju iz državnog budžeta i koji su kao takvi definirani od strane nadležnog regulacionog tijela - akta zemlje o kojoj se radi. U BiH, pojam „centralna vlada BiH“ obuhvata organe i tijela:
  - 1) zakonodavne vlasti,
  - 2) izvršne vlasti, i
  - 3) sudske vlasti.
- v) **Regionalne vlade i lokalne vlasti (engl. regional governments and local authorities)** – obuhvataju organe koji su kao takvi definirani od strane nadležnog regulacionog tijela - akta zemlje o kojoj se radi i koji se finansiraju iz njihovih budžeta. U BiH obuhvata sljedeće organe i tijela:
  - 1) zakonodavne i izvršne vlasti FBiH, RS i Brčko distrikta,

- 2) zakonodavne i izvršne vlasti kantona,
  - 3) vlasti općina i gradova,
  - 4) sudske vlasti i pravosuđe FBiH, Republike Srpske RS i Brčko distrikta, kantona i općina, i
  - 5) organe i tijela koji se finansiraju iz budžeta vlasti iz tačkaka 1) do 4);
- w) **Subjekti javnog sektora (engl. public sector entities, PSE)** – obuhvataju tijela koja su kao takva definirana od strane nadležnog regulacionog tijela zemlje o kojoj se radi, a ako takva definicija ne postoji onda su to sljedeće:
- 1) neprofitna administrativna tijela, koja su odgovorna centralnim vladama, regionalnim vladama ili lokalnim vlastima,
  - 2) neprofitna pravna lica čiji su osnivači centralne vlade ili regionalne vlade i lokalne vlasti i koje neopozivo garantuju za njihove obaveze, i
  - 3) institucije čije poslovanje je uređeno posebnim zakonom i koje podliježu javnom nadzoru (agencije, zavodi, komisije i slične institucije);
- x) **Multilateralne razvojne banke (engl. multilateral development banks)** – pravna lica čiji su vlasnici ili članovi minimalno tri suverene države i čija je osnovna djelatnost osiguranje sredstva za finansiranje ekonomskog razvoja svih država članica ili samo izabrane grupe država;
- y) **Društvo za upravljanje imovinom** - je pravno lice definirano u skladu sa zakonskim propisima u FBiH i RS, kojima se uređuje poslovanje društava za upravljanje imovinom. Društva za upravljanje imovinom izvan BiH definirana su u skladu sa propisom Evropske unije;
- z) **Subjekt finansijskog sektora** - znači jedno od sljedećeg:
- 1) institucija;
  - 2) finansijska institucija;
  - 3) društvo za pomoćne usluge uključeno u konsolidirani izvještaj o finansijskom položaju;
  - 4) društvo za osiguranje;
  - 5) društvo za osiguranje izvan BiH;
  - 6) društvo za reosiguranje;
  - 7) društvo za reosiguranje izvan BiH;
  - 8) holding za osiguranje;
  - 9) mješoviti holding;
  - 10) mješoviti holding za osiguranje;
  - 11) društvo sa sjedištem izvan BiH čija je osnovna djelatnost uporediva sa bilo kojim subjektom navedenim u tačkama od 1) do 10);
- aa) **Finansijska institucija** - je pravno lice koje nije institucija i čija je osnovna djelatnost sticanje udjela u kapitalu odnosno obavljanje jedne ili više od sljedećih djelatnosti:
- 1) odobravanje kredita i zajmova, ako je to dopušteno posebnim zakonom;
  - 2) finansiranje komercijalnih poslova, uključujući izvezno finansiranje na osnovu otkupa sa diskontom i bez regresa dugoročnih nedospjelih potraživanja osiguranih finansijskim instrumentima (engl. forfeiting);
  - 3) finansijski lizing;
  - 4) usluge platnog prometa u skladu sa posebnim zakonom;
  - 5) izdavanje drugih instrumenata plaćanja i upravljanje njima ako se pružanje ovih usluga ne smatra pružanjem usluga platnog prometa;
  - 6) izdavanje garancija ili drugih jemstava;
  - 7) trgovanje za svoj račun ili za račun klijenta:
    - instrumentima tržišta novca (čekovima, mjenicama, certifikatima o depozitu itd.),
    - prenosivim vrijednosnim papirima.
    - deviznim sredstvima,

- finansijskim futuresima i opcijama,
  - valutnim i kamatnim instrumentima;
  - 8) posredovanje pri sklapanju poslova na tržištu novca;
  - 9) učestvovanje u izdavanju vrijednosnih papira i pružanje usluga vezanih za izdavanje tih vrijednosnih papira;
  - 10) upravljanje imovinom klijenata i savjetovanje u vezi s tim,
  - 11) skrbnički poslovi sa vrijednosnim papirima, te usluge upravljanja vrijednosnim papirima;
  - 12) savjetovanje pravnih lica u pogledu strukture kapitala, poslovne strategije i sličnih pitanja, te pružanje usluga koje se odnose na poslove spajanja odnosno pripajanja i sticanje akcija i poslovnih udjela u drugim društvima;
  - 13) izdavanje elektronskog novca;
  - 14) Finansijska institucija obuhvata finansijski holding, mješoviti finansijski holding i društvo za upravljanje imovinom, a ne obuhvata holding za osiguranje i mješoviti holding za osiguranje;
- bb) **Nadležno tijelo** - definirano članom 2. tačkom e) Zakona o bankama;
- cc) **Neovisni procjenitelj** - je lice koje:
- 1) posjeduje potrebne kvalifikacije, sposobnosti i iskustvo potrebno za utvrđivanje vrijednosti nekretnine,
  - 2) nije uključeno u postupak odobravanja plasmana ili u posredovanje, prodaju ili iznajmljivanje nekretnine,
  - 3) nema pravni ili poslovni odnos sa dužnikom, osim posla procjene i
  - 4) nema vlastitih interesa s obzirom na rezultate konačnog izvještaja kojim se utvrđuje tržišna vrijednost nekretnine;
- dd) **Smanjenje kreditnog rizika (u daljem tekstu: CRM)** - tehnika kojom se banka koristi za smanjivanje kreditnog rizika povezanog sa izloženošću ili izloženostima koje ta banka ima, a koja obuhvata materijalnu i nematerijalnu kreditnu zaštitu;
- ee) **Materijalna kreditna zaštita** - tehnika smanjenja kreditnog rizika prema kojoj smanjenje kreditnog rizika po izloženosti banke proizlazi iz prava te banke da, u slučaju nastanka statusa neizmirenja obaveza druge ugovorne strane ili nastanka drugih određenih kreditnih događaja povezanih sa drugom ugovornom stranom, unovči ili prenese na sebe ili prisvoji ili zadrži određenu imovinu ili iznose, ili da smanji iznos izloženosti na iznos razlike između iznosa izloženosti i kreditne zaštite;
- ff) **Nematerijalna kreditna zaštita** - tehnika smanjenja kreditnog rizika prema kojoj smanjenje kreditnog rizika po izloženosti banke proizlazi iz obaveze treće strane na plaćanje određenog iznosa u slučaju nastanka statusa neizmirenja obaveza dužnika ili nastanka drugih određenih kreditnih događaja;
- gg) **Instrument koji se može smatrati gotovinom** - certifikat o depozitu, obveznica, uključujući pokrivenu obveznicu ili bilo koji drugi nepodređeni instrument koji je izdala banka, za koji je banci već u cijelosti plaćeno i koji će banka bezuslovno iskupiti po njegovoj nominalnoj vrijednosti;
- hh) **Vrednovanje po tržišnoj vrijednosti** - vrednovanje pozicija po odmah dostupnim zaključnim cijenama pribavljenim od neovisnih izvora, poput cijene sa berzi;
- ii) **Tržišna vrijednost nekretnine** - procijenjeni iznos za koji bi nekretnina mogla biti razmijenjena na datum vrednovanja između zainteresovanog kupca i zainteresovanog prodavca u transakciji po tržišnim uslovima (uz uslov da kupac i prodavac nisu međusobno povezana lica u skladu sa definicijom iz Zakona o privrednim društvima), pri čemu je svaka strana bila dobro obaviještena, te postupila razumno i dobrovoljno;
- jj) **Stambena nekretnina** - je porodična kuća, stan i pripadajući dijelovi stana u etažnom vlasništvu koji su namijenjeni stanovanju i građevinsko zemljište namijenjeno za izgradnju stambene nekretnine. Garaža ili parking mjesto smatra se stambenom

- nekretninom ako je hipoteka zasnovana na garaži, odnosno parking mjestu zajedno sa porodičnom kućom, stanom i pripadajućim dijelovima stana u etažnom vlasništvu koji su namijenjeni za stanovanje. Kuća za odmor se ne smatra stambenom nekretninom;
- kk) **Poslovna nekretnina** - je poslovna zgrada, poslovna prostorija, garaža i garažno mjesto, građevinsko zemljište namijenjeno za izgradnju poslovne nekretnine i poljoprivredno zemljište. Poslovnom zgradom se smatra zgrada namijenjena obavljanju poslovne djelatnosti ako se najvećim dijelom koristi u tu svrhu. Poslovnom prostorijom se smatraju jedna ili više prostorija u poslovnoj ili stambenoj zgradi koje su namijenjene obavljanju poslovne djelatnosti i koje, u pravilu, čine građevinsku cjelinu i imaju poseban glavni ulaz. Garaža ili parking mjesto se smatraju poslovnom nekretninom ako su namijenjeni obavljanju poslovne djelatnosti ili se najvećim dijelom koristi u tu svrhu ili ako je hipoteka zasnovana na garaži, odnosno parking mjestu zajedno sa poslovnom nekretninom. Poljoprivredno zemljište su oranice, voćnjaci, vinogradi, ribnjaci i drugo zemljište namijenjeno obavljanju poljoprivredne djelatnosti, ako se najvećim dijelom i koristi u tu svrhu;
- ll) **Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza** - su potraživanja po osnovu kojih dužnik kasni sa otplatom više od 90 dana u materijalno značajnom iznosu. Pod materijalno značajnim iznosom podrazumijevaju se potraživanja od:
- 1) fizičkog lica u iznosu većem od 20 KM i 1% ukupne izloženosti dužnika, te
  - 2) pravnih lica u iznosu većem od 500 KM i 2,5% ukupne izloženosti dužnika;
- Izuzetno, u slučaju izloženosti prema fizičkim licima, banka može da utvrđuje status neizmirenja obaveza na nivou pojedinačne izloženosti, a ne na nivou ukupnih potraživanja banaka od tog dužnika;
- mm) **Mala i srednja privredna društva (engl. small and medium sized entity)** - u daljem tekstu: SME) su lica koja samostalno obavljaju privrednu djelatnost radi ostvarivanja dobiti proizvodnjom, prometom ili pružanjem usluga na tržištu nezavisno od njihovog pravnog oblika. Za potrebe primjene ove odluke pojedino lice se može smatrati SME samo ako su ispunjeni uslovi iz Zakona u računovodstvu i reviziji u FBiH;
- nn) **Službeno podržani izvozni krediti** - zajmovi ili krediti za finansiranje izvoza robe ili usluga za koji službene agencije za kreditiranje izvoza daju garancije, osiguranje ili direktno finansiranje;
- oo) **Ispravak vrijednosti za kreditni rizik** - iznos općih ispravki vrijednosti i posebnih ispravki vrijednosti za gubitke po kreditima zbog kreditnih rizika koji se priznaje u finansijskim izvještajima banke, odnosno navedene stavke koje su evidentirane u bilansu uspjeha;
- pp) **Vanjska institucija za procjenu kreditnog rizika ili „ECAI”** - agencija za procjenu kreditnog rizika koja je registrovana ili certificirana u skladu sa propisima EU o agencijama za kreditni rejting;
- qq) **Odabrani ECAI** - ECAI koji je odabrala banka;
- rr) **Odnosni investicijski fond** - investicijski fond u čije dionice ili udjele ulaže drugi investicijski fond;
- ss) **Transakcija sa dugim rokom namirenja** - transakcija u kojoj se jedna ugovorna strana obavezuje isporučiti vrijednosni papir, robu ili stranu valutu u zamjenu za novčana sredstva, druge finansijske instrumente ili robu, ili obratno, na datum namirenja ili isporuke koji je određen u ugovoru, a kasniji je od tržišnog standarda za tu određenu vrstu transakcije ili pet radnih dana nakon datuma ugovaranja transakcije, zavisno od toga koji je datum raniji;
- tt) **Slobodna isporuka** - transakcija koja se realizuje na način da jedna ugovorna strana izvršava plaćanje/isporku prije nego što je druga ugovorna strana izvršila svoju ugovorenu obavezu;

- uu) **Maržni krediti** - su transakcije u kojima banka odobrava kredit za kupovinu, prodaju, držanje vrijednosnih papira ili trgovanje njima. Maržni krediti ne uključuju druge vrste kredita osigurane kolateralom u obliku vrijednosnih papira;
- vv) **Operativni rizik** – definisan članom 81. tačkom 5. Zakona o bankama;
- ww) **Pravni rizik** – ima isto značenje kao u Odluci o upravljanju rizicima u bankama;
- xx) **Tržišni rizik** – definisan članom 81. tačkom 4. Zakona o bankama;
- yy) **Finansijski instrument** - je jedan od sljedećih:
  - 1) ugovor iz kojeg proizlaze finansijska sredstva za jednu ugovornu stranu i finansijska obaveza ili vlasnički instrument za drugu ugovornu stranu;
  - 2) finansijski derivati u Prilogu II ove odluke;
  - 3) bilo koji ostali finansijski instrument u Prilogu II ove odluke;
  - 4) osnovni finansijski instrumenti i
  - 5) instrumenti, koji se mogu smatrati gotovinom.
 Instrumenti iz tačaka 1), 2) i 3) smatraju se finansijskim instrumentima samo ako je njihova vrijednost izvedena iz cijene osnovnog finansijskog instrumenta ili neke druge odnosne stavke, stope ili indeksa;
- zz) **Finansijski derivati** - finansijski instrument ili drugi ugovor koji ima sljedeće tri karakteristike:
  - 1) njegova se vrijednost mijenja kao reakcija na promjene utvrđene kamatne stope, cijene finansijskog instrumenta, cijene robe, kursa stranih valuta, indeksa cijena ili stopa, kreditnog rejtinga ili kreditnog indeksa, ili druge slične varijable, pod uslovom, u slučaju nefinansijske imovine, da varijabla nije određena za jednu od ugovornih strana,
  - 2) ne zahtijeva početno neto ulaganje ili je to ulaganje manje nego što bi bilo potrebno pri drugim vrstama ugovora za koje bi se moglo očekivati da slično reaguju na promjene tržišnih faktora, i
  - 3) podmiruje se na neki budući datum;
- aaa) **Osnovni instrument** – je vrijednosni papir ili drugi instrument na koji se odnosi finansijski derivat;
- bbb) **Valutni forward ugovor (engl. fx forward agreement)** - je ugovor o kupovini ili prodaji određenog iznosa stranih valuta po unaprijed dogovorenoj cijeni na unaprijed ugovoreni datum dospijeca (duži od dva radna dana). Forward ugovor nema cijenu koju je potrebno platiti pri ugovaranju (premiju), ali na datum izvršenja mora se izvršiti obaveza, bez obzira da li je tržišna cijena povoljnija od dogovorene cijene forwarda;
- ccc) **Kamatni forward ugovor (engl. forward rate agreement)** - je ugovor na osnovu kojeg se jedna ugovorna strana obavezuje da isplati drugoj ugovornoj strani na određeni dan kamatu obračunatu po fiksnoj stopi za period određen u ugovoru, a druga ugovorna strana se obavezuje da isplati kamatu na iznos utvrđen u ugovoru po kamatnoj stopi koja važi na taj dan (npr. fiksni dio i promjenjiva varijabla: EURIBOR, LIBOR i sl). Na dan izmirenja, iznos plaćanja izračunava se na osnovu razlike između utvrđene kamatne stope i kamatne stope koja važi na taj dan.
- ddd) **Futures ugovor (engl. futures agreement)** - označava pravo ili obavezu kupovine ili prodaje određenog instrumenta ili imovine na unaprijed određen datum (npr. Valutni futuresi, kamatni futures, futures na indekse dionica, futures na obveznice, futuresi na zlato, futuresi na poljoprivredne proizvode i dr.);
- eee) **Valutni futures (engl. currency futures)** - je ugovor za kupnju ili prodaju određene količine jedne valute u zamjenu za neku drugu valutu po određenom kursu, te s izvršenjem na određeni datum dospijeca u budućnosti;
- fff) **Swap ugovor (swap agreement)** - je ugovor dviju strana o razmjeni tokova novca u istoj ili različitim valutama;

- ggg) **Valutni swap (engl. fx swap)** - je ugovor dviju strana o razmjeni određenog iznosa u različitim valutama po unaprijed ugovorenim kursevima;
- hhh) **Kamatni swap (engl. interest rate swap)** - je dogovor dviju strana o razmjeni periodičnih plaćanja kamata. Služi za zaštitu od rizika kamatnih stopa. Zamjena kamatnih stopa podrazumijeva zamjenu varijabilnih kamatnih stopa za fiksne i obrnuto. Instrument služi za usklađenje kamatne neusklađenosti aktive i pasive, zaštitu od porasta kamatnih stopa (zamjena varijabilne kamatne stope na dugoročni kredit za fiksnu), kao i mogućeg smanjenja kamatnog troška (zamjena fiksne kamatne stope na dugoročni kredit za varijabilnu) u slučaju pada referentnih kamatnih stopa (LIBOR, EURIBOR);
- iii) **Opcija (engl. option)** - je ugovor koji kupcu (vlasniku opcije) daje pravo, ali ne i obavezu izvršenja kupovine (engl. call options) ili prodaje (engl. put options) neke aktive po unaprijed ugovorenoj cijeni na određeni dan ili u određenom roku. Opcije mogu biti samostalni instrumenti ili ugrađeni u neke druge finansijske instrumente;
- jjj) **Kupovna opcija (engl. call option)** - je ugovor koji kupcu (vlasniku kupovne opcije) daje pravo, ali ne i obavezu, da kupi određenu aktivu po unaprijed utvrđenoj fiksnoj cijeni ili cijeni koja se može dobiti korištenjem dogovorene formule, na određeni dan ili u određenom roku;
- kkk) **Prodajna opcija (engl. put option)** - je ugovor koji kupcu (vlasniku prodajne opcije) daje pravo, ali ne i obavezu, da proda određenu aktivu po unaprijed utvrđenoj fiksnoj cijeni ili cijeni koja se može dobiti korištenjem dogovorene formule, na određeni dan ili u određenom roku;
- lll) **Valutna opcija (engl. fx option)** - je ugovor koji kupcu (vlasniku valutne opcije) daje pravo kupovine ili prodaje neke valute po unaprijed ugovorenom kursu na određeni dan ili u određenom roku;
- mmm) **Varanti (engl. warrants)** - su derivativni vrijednosni papiri koji vlasniku daju pravo da do dana ili na dan isteka varanta kupi osnovni instrument po unaprijed utvrđenoj cijeni.
- nnn) **Zaštita (engl. hedge)** - je finansijska tehnika za ublažavanje rizika od gubitka zbog fluktuacije vrijednosti finansijskog instrumenta na tržištu, odnosno znači pozicija koja značajno poništava elemente rizika između pozicija iz knjige trgovanja i bankarske knjige ili skupa pozicija;
- ooo) **Finansiranje trgovine** - znači finansiranje, uključujući garancije, povezano sa razmjenom robe i usluga upotrebom finansijskih instrumenata sa fiksnim kratkoročnim dospijecem, obično kraćim od jedne godine, bez mogućnosti automatskog obnavljanja;
- ppp) **Delta (δ)** - predstavlja osjetljivost cijene opcije na manju promjenu u cijeni osnovnog finansijskog instrumenta (faktora) na koji se opcija odnosi;
- qqq) **Priznate berze i Priznate klirinške kuće** se nalaze u Prilogu III ove odluke;
- rrr) **Berzovni indeks** - je brojčani pokazatelj kretanja cijena indeksne korpe vrijednosnih papira na pojedinoj berzi;
- sss) **Regulisano tržište** - je multilateralni sistem koje vodi i/ili kojim upravlja tržišni operater, a okuplja ili pomaže u okupljanju višestrukih interesa trećih strana za kupovinu i prodaju finansijskih instrumenata u sistemu i u skladu s njegovim nediskrecionim pravilima na način koji dovodi do zaključivanja ugovora o finansijskim instrumentima koji su uvršteni u trgovanje po njegovim pravilima i/ili sistemu, i koje je ovlašteno i funkcionira uredno i redovno u skladu sa relevantnim propisima;
- ttt) **Tržišni operater** - je lice ili lica koja vode, odnosno upravljaju poslovanjem na regulisanom tržištu. Operater na tržištu može biti i samo regulisano tržište;
- uuu) **Konvertibilni vrijednosni papiri** - označavaju vrijednosne papire koji se po izboru vlasnika mogu zamijeniti drugim vrijednosnim papirima;
- vvv) **Repo transakcija** - znači bilo koja transakcija koja je regulisana repo ugovorom ili reverse (obrnutim) repo ugovorom;

- www) **Jednostavni repo ugovor** - je repo transakcija u vezi sa jednom vrstom imovine;
- xxx) **Repo ugovor i reverse repo ugovor** - označavaju svaki ugovor prema kojem banka ili neka druga ugovorna strana prenose vrijednosne papire ili robu ili zagarantovana prava koja se odnose na pravo vlasništva nad vrijednosnim papirima ili robom, pri čemu navedeno pravo garantuje priznata berza koja drži pravo na te vrijednosne papire ili robu, a ugovor banci ne dozvoljava da prenese ili založi pojedini vrijednosni papir ili robu više od jedne ugovorne strane istovremeno, uz obavezu da ponovno otkupi navedene vrijednosne papire ili robu ili zamjenske vrijednosne papire ili robu istoga opisa po prethodno utvrđenoj cijeni, na određeni budući dan koji je utvrđen ili ga prenosilac tek treba utvrditi, pri čemu se za banku koja prodaje vrijednosne papire radi o repo ugovoru, a za banku koja ih kupuje o reverse (obrnutom) ugovoru.
- yyy) **Ugovor o davanju u zajam vrijednosnih papira ili roba i uzimanje u zajam vrijednosnih papira i roba** - označavaju sve transakcije pri kojima banka ili neka druga ugovorna strana prenose vrijednosne papire ili robu u zamjenu za odgovarajuće instrumente osiguranja (kolaterale) te uz obavezu da će pozajmitelj vratiti vrijednosne papire ili robu u istoj vrijednosti na neki budući datum ili kad to od njega zatraži prenosilac;
- zzz) **Knjiga trgovanja** – definisana članom 2. tačkom oo) Zakona o bankama;
- aaaa) **Bankarska knjiga** - definisano članom 2. tačkom pp) Zakona o bankama;
- bbbb) **Dionički indeks i njegovo kretanje** - je pokazatelj ponašanja određenog tržišta dionica. U indeksu se nalaze najreprezentativnije dionice pojedinog tržišta;
- cccc) **Pokrivene obveznice** - su obveznice čije je izdavanje uređeno posebnim zakonom države u kojoj se nalazi sjedište izdavaoca, a koje ispunjavaju sve sljedeće uslove:
- 1) radi zaštite prava vlasništva izdavalac pokrivenih obveznica može biti samo banka koja podliježe superviziji nadležnog regulacionog tijela,
  - 2) sredstva koja su dobivena prodajom pokrivenih obveznica moraju biti plasirana u imovinu koja pruža dovoljno pokriće za obaveze preuzete na osnovu pokrivenih obveznica u njihovom ukupnom iznosu; i
  - 3) pokrivene obveznice moraju biti pokrivene instrumentima osiguranja i davati pravo imaoocu pokrivenih obveznica da u slučaju stečaja ili likvidacije izdavaoca ima prvenstvo u naplati glavnice i kamata.
- Pokrivene obveznice moraju biti uvrštene u popis pokrivenih obveznica, koji uključuje i listu ovlaštenih izdavaoca i vrstu instrumenata osiguranja, a koji članice Evropske unije dostavljaju Komisiji Evropske unije, koja te podatke prosljeđuje ostalim članicama Evropske unije;
- dddd) **Kreator tržišta (eng. market maker)** – lice koje neprekidno djeluje na tržištu finansijskih instrumenata, spreman trgovati za vlastiti račun, kupovinom i prodajom finansijskih instrumenata, po cijenama koje sam odredi, koristeći vlastiti kapital;
- eeee) **Nezavisna provjera cijena** - znači proces redovne provjere tačnosti i nezavisnosti tržišnih cijena ili ulaznih parametara za vrednovanje po modelu;
- ffff) **Pozicije s namjerom trgovanja** - znači jedno od sljedećeg:
- 1) vlasničke pozicije i pozicije koje proizlaze iz servisiranja klijenata i kreiranja tržišta;
  - 2) pozicije s namjerom kratkoročne ponovne prodaje;
  - 3) pozicije s namjerom ostvarivanja koristi od stvarnih ili očekivanih kratkoročnih razlika u cijeni između njihove prodajne i kupovne cijene ili na račun promjene drugih cijena ili promjene kamatnih stopa;
- gggg) **Zemlje članice** - predstavljaju u skladu sa regulativom EU zemlje članice EU, a treće zemlje su zemlje koje nisu članice EU.
- hhhh) **Transakcija osigurana kolateralom (engl. secured lending transaction)** - znači transakcija na osnovu koje nastaje izloženost osigurana kolateralom koja ne sadržava

odredbu kojom se banci daje pravo na dodatno povećanje iznosa postojećeg kolaterala, odnosno da prima maržu barem jednom dnevno;

iiii) **Transakcija ovisna o kretanju na tržištu kapitala (engl. capital market-driven transaction)** - znači transakcija na osnovu koje nastaje izloženost osigurana kolateralom koja sadržava odredbu kojom se banci daje pravo na dodatno povećanje kolaterala, odnosno da prima maržu barem jednom dnevno;

jjjj) **Ugovor o marži** - je ugovor ili odredbe ugovora prema kojima je jedna ugovorna strana obavezna dostaviti kolateral drugoj ugovornoj strani kada izloženost druge ugovorne strane prema toj ugovornoj strani pređe ugovoreni prag vrijednosti kolaterala;

I. REGULATORNI KAPITAL I KAPITALNI ZAHTJEVI ZA BANKE

Član 3.

Regulatorni kapital

- (1) Regulatorni kapital banke predstavlja iznos izvora sredstava koji je banka dužna održavati radi sigurnog i stabilnog poslovanja, odnosno ispunjenja obaveza prema povjeriocima.
- (2) Regulatorni kapital predstavlja zbir osnovnog i dopunskog kapitala, nakon regulatornih usklađivanja.

Član 4.

Osnovni kapital (T 1)

Osnovni kapital (Common equity – T 1) banke predstavlja zbir redovnog osnovnog kapitala nakon regulatornog usklađivanja i dodatnog osnovnog kapitala nakon regulatornog usklađivanja.

Član 5.

Redovni osnovni kapital (CET 1)

- (1) Redovni osnovni kapital (Common equity Tier 1 – CET 1) banke sastoji se od stavki redovnog osnovnog kapitala iz člana 6. ove odluke nakon umanjenja za regulatorna usklađenja iz člana 9. ove odluke, te primjene privremenog izuzeća od odbitaka od regulatornog kapitala iz člana 31. ove odluke. Prilikom izračunavanja regulatornog kapitala, banka vrši prilagođavanja u skladu sa stavom (2) ovog člana, koji se odnosi na odredbe o zaštiti novčanih tokova i promjeni vrijednosti vlastitih obaveza, te u skladu sa stavom (3) ovog člana, koji se odnosi na odredbe o dodatnim vrijednosnim usklađenjima.
- (2) Primjena odredbi o zaštiti novčanih tokova i promjeni vrijednosti vlastitih obaveza znači da banka ne uključuje u bilo koji element regulatornog kapitala sljedeće stavke:
  - a) rezerve iz fer vrednovanja koje se odnose na dobitke ili gubitke na osnovu zaštite novčanog toka finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti, uključujući projicirane novčane tokove;
  - b) dobitke ili gubitke po obavezama banke vrednovanim po fer vrijednosti nastale kao rezultat promjene kreditnog rejtinga same banke;
  - c) dobitke ili gubitke po obavezama iz finansijskih derivata banke, vrednovanih po fer vrijednosti nastale kao rezultat promjene kreditnog rejtinga same banke.
- (3) Primjena odredbi o dodatnim vrijednosnim usklađivanjima podrazumijeva da banka odbija od redovnog osnovnog kapitala iznos svih dodatnih vrijednosnih usklađivanja koja su utvrđena primjenom regulatornih zahtjeva za vrednovanje iz člana 113. ove odluke na svu imovinu mjerenu po fer vrijednosti.

Član 6.

Stavke redovnog osnovnog kapitala

- (1) Stavke redovnog osnovnog kapitala banke sastoje se od sljedećeg:

- a) instrumenata kapitala, ako su ispunjeni uslovi za priznavanje iz člana 7. ove odluke;
  - b) računa premija na dionice koji se odnose na instrumente iz tačke a) ovog stava;
  - c) zadržane dobiti;
  - d) akumulirane ostale sveobuhvatne dobiti;
  - e) ostalih rezervi;
  - f) rezervi za opće bankarske rizike.
- (2) Zadržana dobit, akumulirana ostala sveobuhvatna dobit, ostale rezerve i rezerve za opće bankovne rizike priznaju se kao redovni osnovni kapital samo ako su bezuslovno, potpuno i neograničeno u svakom trenutku raspoložive za pokriće gubitaka.
- (3) Dobit tekuće godine ostvarena tokom ili na kraju poslovne godine – zadržana dobit može se uključiti u redovan osnovni kapital ako su ispunjeni sljedeći uslovi da je:
- a) ta dobit revidirana od strane neovisnog vanjskog revizora, za čiji izbor banka posjeduje prethodno odobrenje Agencije;
  - b) banka dostavila Agenciji dokumentaciju koja potvrđuje da je iznos te dobiti umanjen za sve predvidive troškove ili dividende i koja pruža odgovarajući nivo sigurnosti da je isto u skladu sa primjenljivim računovodstvenim okvirom
  - c) banka dostavila Agenciji odluku nadležnog organa banke o raspodjeli dobiti, koja uključuje ispunjenje uslova pod a) i b) ovog stava.
- Izuzetno, banka može u stavku redovnog osnovnog kapitala uključiti dobit tekuće godine prije nego što banka donese formalnu odluku, samo uz prethodno odobrenje Agencije i uz ispunjenje uslova navedenih pod tačkama a) i b).
- (4) Stav (1) tačka e) ovog člana - ostale rezerve, odnose se na sve vrste rezervi koje je banka formirala na teret dobiti nakon oporezivanja, što uključuje: zakonske rezerve, statutarne rezerve i ostale rezerve formirane iz dobiti u skladu sa zakonskim propisima.
- (5) Instrumenti kapitala mogu se uključiti u redovan osnovni kapital samo nakon što banka dobije prethodnu suglasnost Agencije u postupku utvrđivanja prihvatljivosti instrumenata redovnog osnovnog kapitala banke, odnosno ispunjenja propisanih uslova iz ove odluke.

Član 7.

Uslovi za priznavanje instrumenata redovnog osnovnog kapitala

- (1) Instrumenti kapitala iz člana 6. stav (1) tačka a) ove odluke priznaju se instrumentima redovnog osnovnog kapitala, samo ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
- a) banka izdaje instrumente direktno, uz prethodno provođenje propisane procedure u skladu sa zakonskim propisima u FBiH, podzakonskim aktima Agencije, osnivačkim i drugim internim aktima banke;
  - b) instrumenti su u cijelosti uplaćeni, a njihovu kupovinu, direktno ili indirektno, ne finansira banka;
  - c) instrumenti ispunjavaju sve sljedeće uslove u vezi sa njihovim raspoređivanjem:
    - 1) predstavljaju dionički kapital u skladu sa zakonskim propisima u FBiH;
    - 2) raspoređuju se kao dionički kapital u smislu primjenjivog računovodstvenog okvira;
    - 3) raspoređuju se kao dionički kapital u slučaju utvrđene nesolventnosti banke, ako je to primjenjivo u skladu sa zakonskim propisima koji uređuje nesolventnost;
  - d) instrumenti su jasno i odvojeno objavljeni u izvještajima o finansijskom položaju banke;
  - e) instrumenti su bez roka dospijeca;
  - f) glavnica instrumenata ne smije se smanjiti ili isplatiti, osim u jednom od sljedeća dva slučaja:
    - 1) likvidacije banke;
    - 2) diskrecionog otkupa instrumenata ili drugih diskrecionih načina smanjenja kapitala, ako je to u skladu sa propisanim uslovima za smanjenje regulatornog kapitala, ako je primjenjivo prema važećim zakonskim propisima i ako je banka dobila prethodno odobrenje Agencije;

- g) odredbama kojima se uređuju instrumenti nije određeno, eksplicitno ili implicitno, da bi se glavnica instrumenata smanjila ili isplatila ili da bi se mogla smanjiti ili otplatiti, osim u slučaju likvidacije banke i banka ne daje takve navode na drugi način prije izdavanja instrumenata ili pri njihovom izdavanju;
  - h) instrumenti ispunjavaju sljedeće uslove u vezi sa raspodjelom:
    - 1) ne postoji povlašteni tretman raspodjele u vezi sa redoslijedom isplate uključujući i u odnosu na druge instrumente redovnog osnovnog kapitala, a uslovi koji se primjenjuju u vezi s instrumentima ne daju povlaštena prava za isplatu raspodjela;
    - 2) isplate vlasnicima instrumenata mogu se izvršiti samo iz stavki raspoloživih za raspodjelu;
    - 3) uslovi koji se primjenjuju u vezi s instrumentima ne uključuju gornju granicu ili drugu vrstu ograničenja maksimalnog nivoa raspodjela;
    - 4) nivo raspodjela nije određen na osnovu iznosa za koji su instrumenti kupljeni pri izdavanju;
    - 5) uslovi koji se primjenjuju u vezi s instrumentima ne uključuju obavezu banke da izvrši raspodjele njihovim vlasnicima, a banka nije ni na koji drugi način podložna takvoj obavezi;
    - 6) ukoliko se ne izvrši raspodjela po instrumentu, ne može se smatrati da je nastupio slučaj neizmirenja obaveza od strane banke;
    - 7) banka nema nikakvih ograničenja zbog obustave raspodjele po ovom instrumentu;
  - i) u odnosu na sve instrumente kapitala koje izdaje banka, ovi instrumenti pokrivaju prvi i srazmjerno najveći udio nastalih gubitaka, a svaki instrument pokriva gubitke u istoj mjeri, kao i svi drugi instrumenti redovnog osnovnog kapitala;
  - j) instrumenti su podređeni (imaju manji prioritet) u odnosu na sva druga potraživanja u slučaju nesolventnosti ili likvidacije banke;
  - k) instrument vlasniku daje pravo na potraživanja preostale imovine banke, koja je u slučaju likvidacije banke i nakon isplate svih potraživanja većeg prioriteta srazmjerna iznosu takvih izdanih instrumenata i nije fiksna ili podložna gornjoj granici;
  - l) instrumenti nisu osigurani ili pokriveni garancijom koja poboljšava podređeni status potraživanja od strane bilo kojeg od sljedećih:
    - 1) banke ili njenih podređenih društava;
    - 2) matičnog društva banke ili njegovih podređenih društava;
    - 3) matičnog finansijskog holdinga ili njegovih podređenih društava;
    - 4) mješovitog holdinga ili njegovih podređenih društava;
    - 5) mješovitog finansijskog holdinga ili njegovih podređenih društava;
    - 6) bilo kojeg društva koje je usko povezano sa subjektima iz alineja 1) do 5);
  - m) instrumenti nisu podložni nikakvim ugovornim ili drugim sporazumima kojima se poboljšava podređeni status potraživanja na osnovu instrumenata u slučaju nesolventnosti ili likvidacije.
- (2) Izuzetno od stava (1) tačka f) ovog člana, glavnica instrumenta redovnog osnovnog kapitala može se smanjiti samo u okviru postupka restrukturiranja ili smanjenja vrijednosti tog instrumenta koje je zahtijevalo tijelo odgovorno za restrukturiranje banaka u skladu sa zakonskim propisima.
- (3) Izuzetno od stava (1) tačka g) ovog člana, glavnica instrumenta redovnog osnovnog kapitala može se smanjiti ili bi se mogla smanjiti samo u okviru postupka restrukturiranja ili zbog smanjenja vrijednosti tog instrumenta koje je zahtijevalo tijelo odgovorno za restrukturiranje banaka u skladu sa zakonskim propisima.

Član 8.

Posljedice prestanka uslova za priznavanja instrumenata redovnog osnovnog kapitala

U slučaju da instrument redovnog osnovnog kapitala prestane ispunjavati uslove za priznavanje instrumenta redovnog osnovnog kapitala iz člana 7. ove odluke, primjenjuje se sljedeće:

- a) taj instrument odmah prestaje ispunjavati uslove za instrument redovnog osnovnog kapitala;
- b) računi premija na dionice koji se odnosi na taj instrument odmah prestaju ispunjavati uslove za stavku redovnog osnovnog kapitala.

Član 9.

Redovan osnovni kapital - regulatorna usklađivanja

(1) Banka od stavki redovnog osnovnog kapitala odbija sljedeće:

- a) gubitak tekuće finansijske godine;
- b) nepokriveni gubitak iz prethodnih godina;
- c) nematerijalnu imovinu, u skladu sa članom 10. ove odluke;
- d) odgođenu poreznu imovinu, u skladu sa članom 11. ove odluke;
- e) sve porezne troškove povezane sa stavkama redovnog osnovnog kapitala predvidive u trenutku njihovog obračuna, osim ako banka na odgovarajući način uskladi iznos stavki redovnog osnovnog kapitala u onoj mjeri u kojoj takvi porezni troškovi umanjuju iznos do kojeg se te stavke mogu primjenjivati za pokrivanje rizika ili gubitaka;
- f) ulaganja banke u vlastite instrumente kapitala (npr. otkupljene vlastite trezorske dionice), uključujući vlastite instrumente redovnog osnovnog kapitala za koje banka ima stvarnu ili potencijalnu obavezu kupovine na osnovu postojeće ugovorne obaveze;
- g) direktna ili indirektna ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekta finansijskog sektora, ako ti subjekti imaju sa bankom recipročno međusobno ulaganje, a za koje Agencija utvrdi da ne predstavlja realno i prihvatljivo povećanje regulatornog kapitala u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima;
- h) direktna ili indirektna ulaganja banke u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekta finansijskog sektora, ako banka u tom subjektu ima značajno ulaganje, u skladu sa članom 12. ove odluke;
- i) direktna ili indirektna ulaganja banke u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekta finansijskog sektora, ako banka u tom subjektu nema značajno ulaganje, u skladu sa članom 13. ove odluke;
- j) iznos stavki koje treba odbiti od stavki dodatnog osnovnog kapitala u skladu sa članom 19. ove odluke, a koji premašuje dodatni osnovni kapital banke;
- k) iznos kvalifikovanog udjela u pravnom licu izvan finansijskog sektora. Ukoliko banka odluči da ovu stavku ne prikaže kao odbitnu stavku od kapitala dužna je toj izloženosti dodijeliti ponder rizika 1250%;
- l) slobodne isporuke u skladu sa članom 100. stav (2) ove odluke. Ukoliko banka odluči da ovu stavku ne prikaže kao odbitnu stavku od kapitala dužna je toj izloženosti dodijeliti ponder rizika 1250%.

(2) Banka vrši odbitke od redovnog osnovnog kapitala na osnovu bruto principa, a primjenu izuzeća u pogledu mogućnosti korištenja neto principa, Agencija može odobriti uz ispunjenje uslova u skladu sa posebnim podzakonskim aktom.

Član 10.

Odbitak nematerijalne imovine

Banka utvrđuje iznos nematerijalne imovine koji se odbija na sljedeći način:

- a) iznos koji se odbija umanjuje se za iznos povezane odgođene porezne obaveze koji bi prestao postojati kad bi se nematerijalna imovina umanjila ili prestala priznavati u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom;

- b) iznos koji se odbija uključuje goodwill koji je uključen u vrednovanje značajnih ulaganja banke.

Član 11.

Odbitak odgođene porezne imovine koja ovisi o budućoj profitabilnosti

- (1) Banka utvrđuju iznos odgođene porezne imovine koja ovisi o budućoj profitabilnosti koja zahtijeva odbitak u skladu sa ovim članom.
- (2) Iznos odgođene porezne imovine koja ovisi o budućoj profitabilnosti izračunava se bez njegova umanjenja za iznos povezanih odgođenih poreznih obaveza banke.
- (3) Agencija može dozvoliti banci da umanjí odgođenu poreznu imovinu za iznos povezanih odgođenih poreznih obaveza banke, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
  - a) ako subjekt u skladu sa važećim zakonskim propisima ima pravo izvršiti netiranje tekuće porezne imovine sa tekućim poreznim obavezama;
  - b) odgođena porezna imovina i odgođene porezne obaveze odnose se na poreze koje utvrđuje isti porezni organ i u vezi s istim poreznim obveznikom;
  - c) ako je banka dostavila Agenciji rješenje (akt) nadležnog poreznog organa o pravu izvršenja netiranja odgođene porezne imovine sa povezanim odgođenim poreznim obavezama, u skladu sa tačkama a) i b) ovog stava.
- (4) Povezane odgođene porezne obaveze banke za potrebe stava (3) ovog člana ne smiju uključivati odgođene porezne obaveze koje smanjuju iznos nematerijalne imovine koji se moraju odbiti.
- (5) Sljedeće se stavke ne odbijaju od regulatornog kapitala i dodjeljuje im se ponder rizika u skladu s poglavljem odluke koji se odnosi na kapitalni zahtjev za kreditni rizik – standardizovani pristup, prema potrebi:
  - a) pretplata poreza banke za tekuću godinu;
  - b) potraživanje od centralne vlade, regionalne vlade ili lokalnog poreznog organa proisteklo iz tretmana poreznog gubitka, ukoliko postoji takva mogućnost u skladu sa odredbama primjenjivih poreznih propisa.
- (6) Odgođena porezna imovina koja ne ovisi o budućoj profitabilnosti ograničena je na odgođenu poreznu imovinu koja proizlazi iz privremenih razlika i predstavlja odbitak ukoliko su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
  - a) u slučaju da banka iskaže gubitak kada je provedena propisana procedura usvajanja godišnjih finansijskih izvještaja banke ili u slučaju likvidacije ili nesolventnosti banke, ona se bez odgode automatski i obavezno zamjenjuje potraživanjem banke po osnovu poreza;
  - b) banka, u skladu s mjerodavnim nacionalnim poreznim zakonom, ima mogućnost netiranja potraživanja na osnovu poreza iz tačke a) ovog stava sa bilo kojom poreznom obavezom banke ili bilo kojeg drugog društva koje je u porezne svrhe u skladu s tim zakonom uključeno u istu konsolidaciju, kao i banka ili bilo kojeg drugog društva koje podliježe superviziji na konsolidiranoj osnovi;
  - c) kada iznos potraživanja na osnovu poreza iz tačke b) ovog stava premašuje porezne obaveze iz te tačke, svaki se takav višak bez odgode zamjenjuje direktnim potraživanjem od centralne vlade ili entitetskih vlada u skladu sa poreznim propisima.Banka primjenjuje ponder rizika od 100% na odgođenu poreznu imovinu ako su ispunjeni uslovi iz tačaka a), b) i c) ovog stava.

Član 12.

Odbitak značajnog ulaganja u subjekt finansijskog sektora

U svrhu odbitka, banka ima značajno ulaganje u subjekt finansijskog sektora, ako je ispunjen bilo koji od sljedećih uslova:

- a) banka posjeduje više od 10% instrumenata redovnog osnovnog kapitala koje je taj subjekt izdao;
- b) banka je usko povezana s tim subjektom i posjeduje instrumente redovnog osnovnog kapitala koje je taj subjekt izdao;
- c) banka posjeduje instrumente redovnog osnovnog kapitala koje je taj subjekt izdao, pri čemu taj subjekt nije uključen u konsolidaciju za potrebe supervizije, ali je uključen u računovodstvenu konsolidaciju, kao i banke za potrebe finansijskog izvještavanja u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom.

Član 13.

Odbitak ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala kada banka nema značajno ulaganje u subjekte finansijskog sektora

- (1) Ako banka nema značajno ulaganje u subjekte finansijskog sektora, ukupan iznos ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala tih subjekata koji se odbija od redovnog osnovnog kapitala banke izračunava se na način da se dio ukupnog iznosa direktnih i indirektnih ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala koji premašuje 10% redovnog osnovnog kapitala banke pomnoži sa količnikom direktnih i indirektnih ulaganja banke u instrumente redovnog osnovnog kapitala tih subjekata i ukupnih direktnih i indirektnih ulaganja u sve instrumente kapitala tih subjekata.
- (2) Dio ukupnog iznosa direktnih i indirektnih ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora u kojima banka nema značajno ulaganje koji je manji ili jednak od 10% redovnog osnovnog kapitala banke ne odbija se od redovnog osnovnog kapitala već se na ta ulaganja primjenjuje ponder rizika koji im odgovara u skladu sa standardizovanim pristupom za izračunavanje kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik.
- (3) Ukupan iznos ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora na koji se primjenjuju ponderi rizika u skladu sa standardizovanim pristupom za izračunavanje kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik izračunava se na način da se iznos iz stava (2) ovog člana pomnoži sa količnikom direktnih i indirektnih ulaganja banke u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora i ukupnih direktnih i indirektnih ulaganja u sve instrumente kapitala tih subjekata.
- (4) Za potrebe st. (1) i (3) ovog člana redovni osnovni kapital izračunava se na način da se zbir stavki redovnog osnovnog kapitala iz člana 6. ove odluke umanjuje za regulatorna usklađivanja iz člana 9. tačka a), b), c), e), f), g) i l) ove odluke, te izvrši prilagođavanje u skladu sa članom 5. st. (2) i (3) ove odluke.

Član 14.

Zahtjev za odbitke kad se primjenjuje konsolidacija

Za potrebe izračuna regulatornog kapitala na pojedinačnoj ili konsolidiranoj osnovi, Agencija može na osnovu zakonskog propisa kojim se uređuje supervizija na konsolidiranoj osnovi propisati posebnim podzakonskim aktom uslove na osnovu kojih će se dozvoliti banci da ne primjenjuje odbitke u instrumente regulatornog kapitala subjekta finansijskog sektora u kojem matična banka, matični finansijski holding ili matični mješoviti finansijski holding imaju značajno ulaganje.

Član 15.

Dodatni osnovni kapital (AT 1)

Dodatni osnovni kapital (Additional Tier 1 capital – AT 1) banke sastoji se od stavki dodatnog osnovnog kapitala nakon regulatornih usklađenja iz člana 19. ove odluke i primjene privremenog izuzeća od odbitaka od regulatornog kapitala iz člana 31. ove odluke.

Član 16.

Stavke dodatnog osnovnog kapitala

- (1) Stavke dodatnog osnovnog kapitala su:
  - a) instrumenti kapitala, ako su ispunjeni uslovi za instrumente dodatnog osnovnog kapitala iz stava (2) ovog člana,
  - b) računi premija na dionice koji se odnose na instrumente iz tačke a) ovog stava.
Instrumenti iz tačke a) ne ispunjavaju uslove za stavke redovnog osnovnog kapitala ili dopunskog kapitala.
- (2) Instrumenti kapitala ispunjavaju uslove za instrumente dodatnog osnovnog kapitala samo ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
  - a) instrumenti su izdani i uplaćeni;
  - b) instrumente nije kupio bilo koji od sljedećih:
    - 1) banka ili njena podređena društava;
    - 2) društvo u kojem banka ima udio u obliku vlasništva, direktno ili indirektno putem kontrole, nad 20% ili više glasačkih prava ili kapitala tog društva;
  - c) kupovinu instrumenata, direktno ili indirektno, nije finansirala banka;
  - d) instrumenti su podređeni u odnosu na instrumente dopunskog kapitala u slučaju nesolventnosti banke,
  - e) instrumenti nisu osigurani ili pokriveni garancijom koja poboljšava podređeni status potraživanja od strane bilo kojeg od sljedećih:
    - 1) banke ili njenih podređenih društava;
    - 2) matičnog društva banke ili njegovih podređenih društava;
    - 3) matičnog finansijskog holdinga ili njegovih podređenih društava;
    - 4) mješovitog holdinga ili njegovih podređenih društava;
    - 5) mješovitog finansijskog holdinga ili njegovih podređenih društava;
    - 6) bilo kojeg društva koje je usko povezano sa subjektima iz alineja od 1) do 5) ove tačke;
  - f) instrumenti nisu podložni nikakvim ugovornim ili drugim sporazumima kojima se poboljšava podređeni status potraživanja na osnovu instrumenata u slučaju nesolventnosti ili likvidacije banke;
  - g) instrumenti su trajni i bez odredbi kojima se uređuje stimulans banke da ih otkupi;
  - h) ako odredbe kojima se uređuju instrumenti uključuju jednu ili više opcija kupovine, opcija kupovine može se izvršiti isključivo na osnovu diskrecionog prava izdavaoca, imajući u vidu ispunjenje uslova pod tačkom i) ovog stava;
  - i) nad instrumentima se može izvršiti opcija kupovine, mogu se otkupiti ili ponovno kupiti samo ako su ispunjeni propisani uslovi za smanjenje regulatornog kapitala u skladu sa članom 30. stav (3) ove odluke;
  - j) odredbe kojima se uređuju instrumenti ne navode eksplicitno ili implicitno da bi se nad instrumentima izvršila opcija kupovine, da bi se otkupili ili ponovno kupili ili da bi se nad njima mogla izvršiti opcija kupovine, osim u sljedećim slučajevima:
    - 1) likvidacije banke;
    - 2) diskrecionog otkupa instrumenata ili drugih diskrecionih načina smanjenja iznosa dodatnog osnovnog kapitala, ako je banka dobila prethodno odobrenje Agencije u skladu sa propisanim uslovima za smanjenje regulatornog kapitala iz člana 30. ove odluke;
  - k) banka ne navodi eksplicitno ili implicitno da bi nadležno tijelo pristalo na zahtjev za izvršenjem opcije kupovine, otkupom ili ponovnom kupovinom instrumenata;
  - l) raspodjele u vezi s instrumentima ispunjavaju sljedeće uslove:
    - 1) izvršava se samo iz stavki raspoloživih za raspodjelu;
    - 2) nivo raspodjela po instrumentima ne mijenja se u odnosu na kreditnu sposobnost banke ili njezinog matičnog društva;

- 3) odredbe kojima se uređuju instrumenti daju banci puno diskreciono pravo da, u bilo kojem trenutku, otkáže raspodjelu po instrumentima na neograničeno razdoblje i na nekumulativnoj osnovi, a banka ta otkazana plaćanja može upotrebljavati bez ograničenja za ispunjavanje dospjelih obaveza;
  - 4) ukoliko se ne izvrši raspodjela po instrumentu, ne može se smatrati da je nastupio slučaj nesposobnosti banke da ispunjava svoje obaveze;
  - 5) za obustavu raspodjele po ovom instrumentu banka nema nikakvih ograničenja, a odredbe kojima se uređuje ovaj instrument ne smiju obuhvatiti zahtjeve iz stava (3) ovog člana;
- m) instrumenti se ne uzimaju u obzir pri utvrđivanju da li obaveze banke premašuju njenu imovinu u postupku provjere nesolventnosti banke, ako je takvo utvrđivanje primjenjivo u skladu sa mjerodavnim zakonskim propisima;
  - n) odredbe kojim se uređuju instrumenti zahtijevaju da se po nastanku događaja koji je pokretač privremeni ili trajno otpiše vrijednost glavnice instrumenta ili da se izvrši konverzija instrumenta u instrumente redovnog osnovnog kapitala;
  - o) nepostojanje odredbi koje bi mogle biti prepreka dokapitalizaciji banke u skladu sa stavom (3) ovog člana;
  - p) ako instrumente nije direktno izdala banka, moraju biti ispunjena oba sljedeća uslova:
    - 1) instrumenti su izdani preko subjekta koji je uključen u konsolidiranu superviziju;
    - 2) sredstva su odmah i bez ograničenja dostupna banci i u obliku su koji ispunjava uslove propisane u ovom stavu.
- (3) Vezano za primjenu stava (2) tačke o) ovog člana, odredbe kojim se uređuje instrument dodatnog osnovnog kapitala posebno ne smiju uključivati sljedeće:
- a) zahtjev za raspodjele po instrumentima u slučaju da se izvrši raspodjela po instrumentu koji izdaje banka koji je jednako rangiran ili podređen u odnosu na instrument dodatnog osnovnog kapitala, uključujući i instrument redovnog osnovnog kapitala;
  - b) zahtjev za izvršenje raspodjela po instrumentima redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala ili dopunskog kapitala koji bi se otkazao u slučaju da se ne obave raspodjele po tim instrumentima dodatnog osnovnog kapitala;
  - c) obavezu zamjene isplate kamata ili dividendi plaćanjem u bilo kakvom drugom obliku. Banka ni na koji drugi način ne podliježe takvoj obavezi.

Član 17.

Smanjenje ili konverzija instrumenata dodatnog osnovnog kapitala

- (1) Vezano za primjenu odredbi iz člana 16. stav (2) tačka n) kojima se uređuje smanjenje ili konverzija instrumenata dodatnog osnovnog kapitala, na instrumente dodatnog osnovnog kapitala, primjenjuje se sljedeće:
- a) događaj koji je pokretač nastaje kad stopa redovnog osnovnog kapitala banke iz člana 34. ove odluke padne ispod bilo koje od sljedećih nivoa:
    - 1) 7,687 %;
    - 2) nivoa višeg od 7,687 % kojeg banka odredi i pobliže opiše u odredbama kojima se uređuje instrument;
  - b) banka može pobliže opisati u odredbama kojima se uređuje instrument jedan ili više događaja koji su pokretači, osim navedenih u tački a) ovog stava;
  - c) ako odredbe kojima se uređuju instrumenti zahtijevaju njihovu konverziju u instrumente redovnog osnovnog kapitala po nastanku događaja koji je pokretač, tim odredbama treba pobliže biti navedeno jedno od sljedećeg:
    - 1) stopa takve konverzije i ograničenje dopuštenog iznosa za konverziju;
    - 2) raspon unutar kojeg će se instrumenti konvertovati u instrumente redovnog osnovnog kapitala;

- d) ako odredbe kojima se uređuju instrumenti zahtijevaju da se po nastanku događaja koji je pokretač smanji vrijednost njihove glavnice, smanjenjem vrijednosti umanjuje se sljedeće:
  - 1) potraživanje vlasnika instrumenta u slučaju nesolventnosti ili likvidacije banke;
  - 2) iznos koji treba platiti u slučaju izvršenja opcije kupovine ili otkupa instrumenta;
  - 3) raspodjele po instrumentu.
- (2) Smanjenjem ili konverzijom instrumenta dodatnog osnovnog kapitala, u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom, nastaju stavke koje ispunjavaju uslove za stavke redovnog osnovnog kapitala.
- (3) Iznos instrumenata dodatnog osnovnog kapitala koji se priznaju u stavke dodatnog osnovnog kapitala ograničen je na minimalni iznos stavki redovnog osnovnog kapitala koji bi nastao kada bi vrijednost glavnice instrumenata dodatnog osnovnog kapitala bila u cijelosti smanjena ili konvertovana u instrumente redovnog osnovnog kapitala.
- (4) Ukupni iznos instrumenata dodatnog osnovnog kapitala čiju je vrijednost potrebno smanjiti ili konvertovati po nastanku događaja koji je pokretač, nije manji od sljedeća dva iznosa:
  - a) iznosa koji je potreban da bi omjer redovnog osnovnog kapitala banke ponovno u cijelosti dosegno 7,687 %;
  - b) ukupne glavnice instrumenta.
- (5) Po nastanku događaja koji je pokretač, banka mora poduzeti sljedeće:
  - a) odmah obavijestiti Agenciju;
  - b) obavijestiti vlasnike instrumenata dodatnog osnovnog kapitala;
  - c) smanjiti glavnice instrumenata ili konvertovati instrumente u instrumente redovnog osnovnog kapitala bez odgode, ali najkasnije u roku od mjesec dana, u skladu sa zahtjevom iz ovog člana.
- (6) Banka koja izdaje instrumente dodatnog osnovnog kapitala koji se konvertuju u redovni osnovni kapital po nastanku događaja koji je pokretač osigurava da je njen odobreni dionički kapital u svakom trenutku dovoljan za konverziju svih takvih konvertibilnih instrumenata dodatnog osnovnog kapitala u dionice u slučaju nastanka događaja koji je pokretač. Na dan izdavanja takvih konvertibilnih instrumenata dodatnog osnovnog kapitala moraju da postoje sva odobrenja. Banka je dužna da stalno ima potrebno prethodno odobrenje za izdavanje instrumenata redovnog osnovnog kapitala u koje će, kada nastane događanje koji je pokretač, konvertovati instrumente dodatnog osnovnog kapitala.
- (7) Banka koja izdaje instrumente dodatnog osnovnog kapitala koji sadrže odredbu o konverziji u redovni osnovni kapital dužna je osigurati da u njenim osnivačkim aktima, statutu ili ugovoru ne postoje proceduralne prepreke za tu konverziju.

Član 18.

Posljedice prestanka ispunjavanja uslova za instrumente dodatnog osnovnog kapitala

U slučaju da instrument dodatnog osnovnog kapitala prestane ispunjavati propisane uslove za instrumente dodatnog osnovnog kapitala iz člana 16. stav (2) ove odluke, primjenjuje se sljedeće:

- a) taj instrument odmah prestaje ispunjavati uslove za instrument dodatnog osnovnog kapitala;
- b) dio računa premija na dionice koji se odnosi na taj instrument odmah prestaje ispunjavati uslove za stavku dodatnog osnovnog kapitala.

Član 19.

Dodatni osnovni kapital - regulatorna usklađenja

- (1) Banka od stavki dodatnog osnovnog kapitala odbija sljedeće:
  - a) direktna i indirektna ulaganja banke u vlastite instrumente dodatnog osnovnog kapitala, uključujući instrumente dodatnog osnovnog kapitala za koje bi banka imala obavezu kupovine na osnovu postojećih ugovora;

- b) direktna ili indirektna ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala subjekta finansijskog sektora, ako ti subjekti imaju sa bankom recipročno međusobno ulaganje, a za koje Agencija smatra da su izvršene sa ciljem vještačkog povećanja regulatornog kapitala
  - c) iznos direktnih ili indirektnih ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala subjekta finansijskog sektora, ako banka u tim subjektima nema značajno ulaganje, pri čemu se taj iznos izračunava u skladu sa odredbama člana 20. ove odluke;
  - d) direktna ili indirektna ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala subjekta finansijskog sektora, ako banka u tim subjektima ima značajno ulaganje, isključujući pozicije koje kao pokrovitelj emisije drži najviše pet radnih dana;
  - e) iznos stavki koje treba odbiti od stavki dopunskog kapitala, u skladu sa članom 25. ove odluke, a koji premašuje dopunski kapital banke;
  - f) sve porezne troškove povezane sa stavkama dodatnog osnovnog kapitala predvidive u trenutku njihova izračuna, osim ako banka na odgovarajući način uskladi iznos stavki dodatnog osnovnog kapitala u onoj mjeri u kojoj takvi porezne obaveze umanjuju iznos do kojeg se te stavke mogu primjenjivati za pokrivanje rizika ili gubitaka.
- (2) Za potrebe utvrđivanja odbitaka od dodatnog osnovnog kapitala, banke izračunavaju ulaganja na osnovu bruto principa, a primjenu izuzeća u pogledu mogućnosti korištenja neto principa, Agencija može odobriti uz ispunjenje uslova u skladu sa posebnim podzakonskim aktom.

Član 20.

Odbici ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala kada banka nema značajno ulaganje u subjekte finansijskog sektora

- (1) Ako banka nema značajno ulaganje u subjekte finansijskog sektora, ukupan iznos ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala tih subjekata koji se odbija od dodatnog osnovnog kapitala banke izračunava se na način da se dio ukupnog iznosa direktnih i indirektnih ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala koji premašuje 10% redovnog osnovnog kapitala banke pomnoži sa količnikom direktnih i indirektnih ulaganja banke u instrumente dodatnog osnovnog kapitala tih subjekata finansijskog sektora i ukupnih direktnih i indirektnih ulaganja u sve instrumente kapitala tih subjekata.
- (2) Dio ukupnog iznosa direktnih i indirektnih ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora u kojima banka nema značajno ulaganje koji je manji ili jednak od 10% redovnog osnovnog kapitala banke ne odbija se od kapitala već se na ta ulaganja primjenjuje ponder rizika koji im odgovara u skladu sa standardizovanim pristupom za izračunavanje kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik.
- (3) Ukupan iznos ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora na koji se primjenjuju ponderi rizika u skladu sa standardizovanim pristupom za izračunavanje kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik izračunava se na način da se iznos iz stava (2) ovog člana pomnoži sa količnikom direktnih i indirektnih ulaganja banke u instrumente dodatnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora i ukupnih direktnih i indirektnih ulaganja u sve instrumente kapitala tih subjekata.
- (4) Za potrebe st. (1) i (3) ovog člana redovni osnovni kapital izračunava se na način da se zbir stavki redovnog osnovnog kapitala iz člana 6. ove odluke umanjuje za regulatorna usklađivanja iz člana 9. tačka a), b), c), e), f), g) i l) ove odluke, te izvrši prilagođavanje u skladu sa članom 5. st. (2) i (3) ove odluke.

Član 21.

Dopunski kapital (T 2)

- (1) Dopunski kapital (Tier 2 capital – T 2) banke sastoji se od stavki dopunskog kapitala banke nakon umanjenja za regulatorna usklađenja iz člana 25. ove odluke i primjene privremenog izuzeća od odbitaka od regulatornog kapitala iz člana 31. ove odluke.
- (2) Dopunski kapital ne može biti veći od jedne trećine osnovnog kapitala.

Član 22.

Stavke dopunskog kapitala

- (1) Stavke dopunskog kapitala sastoje se od sljedećeg:
  - a) instrumenata kapitala i subordinisanih dugova, ako su ispunjeni uslovi navedeni u stavu (2) ovog člana (stavke iz ove tačke ne ispunjavaju uslove za stavke redovnog osnovnog kapitala ili dodatnog osnovnog kapitala);
  - b) računa premija na dionice koji se odnose na instrumente iz tačke a) ovog stava;
  - c) opće ispravke vrijednosti za kreditne gubitke do 1,25% iznosa izloženosti ponderisanih rizikom izračunatih u skladu sa članom 49. ove odluke.
- (2) Instrumenti kapitala i subordinisani dugovi (u daljem tekstu: instrumenti) ispunjavaju uslove za instrumente dopunskog kapitala ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
  - a) instrumenti su izdani ili primljeni i u potpunosti uplaćeni;
  - b) instrumente nije kupio ili nije odobrio/izdao, bilo koji od sljedećih subjekata:
    - 1) banka ili njena podređena društva
    - 2) društvo u kojem banka ima vlasnički udio, direktno ili indirektno, 20% ili više glasačkih prava ili kapitala tog društva;
  - c) kupovinu ili odobravanje instrumenata, direktno ili indirektno, nije finansirala banka;
  - d) potraživanja po osnovu glavnice instrumenata u cijelosti su podređena potraživanjima svih nepodređenih povjerilaca;
  - e) instrument je neosiguran, odnosno nije dodatno osiguran, niti pokriven vlastitim garancijama ili garancijama, hipotekama ili na neki drugi način kojim se poboljšava podređeni status potraživanja od strane bilo kojeg od sljedećih:
    - 1) banke ili njena podređena društva;
    - 2) matičnog društva banke ili njenih podređenih društava;
    - 3) matičnog finansijskog holdinga ili njegovih podređenih društava;
    - 4) mješovitog holdinga ili njegovih podređenih društava;
    - 5) mješovitog finansijskog holdinga ili njegovih podređenih društava; i
    - 6) bilo kojeg društva koje je usko povezano sa subjektima iz alineja 1) do 5) ove tačke;
  - f) ne sadrže odredbu kojom se na bilo koji način može poboljšati status podređenosti potraživanja po osnovu tog instrumenta;
  - g) imaju izvorni rok dospjeća od najmanje pet godina;
  - h) odredbe kojima se uređuju instrumenti, ne uključuju bilo kakav stimulans banke da otkupi ili otplati, njihovu glavnica prije roka dospjeća;
  - i) ukoliko instrumenti uključuju jednu ili više opcija kupovine ili jednu ili više opcija otplate ovih instrumenata prije njihovog ugovorenog dospjeća, opcije se mogu izvršiti isključivo na osnovu diskrecionog prava izdavaoca ili dužnika, imajući u vidu ispunjenje uslova pod tačkom j) ovog stava;
  - j) ukoliko je predviđena opcija kupovine, otkupa, ponovne kupovine ili prijevremene otplate, uz prethodnu saglasnost Agencije, samo ako su ispunjeni uslovi iz člana 29. ove odluke i to najranije pet godina od dana izdavanja, odnosno uplate, osim ako su ispunjeni uslovi iz tačke g) ovog stava;
  - k) odredbe internih akata banke i odluke o izdavanju tih instrumenata, odnosno odredbe drugih akata kojima se uređuju subordinisani dugovi ne sadrže izričitu ili implicitnu

mogućnost smanjenja, otkupa ili otplate ovih instrumenata osim u slučaju smanjenja i konverzije kapitala ili primjene instrumenta restrukturiranja u skladu sa zakonom, odnosno u slučaju stečaja ili likvidacije banke, a banka ne ističe tu mogućnost ni na koji drugi način;

- l) odstupanje od ugovorene dinamike plaćanja kamate ili glavnice moguće je samo u slučaju nesolventnosti ili likvidacije banke;
  - m) ugovoreni uslovi vezani za isplatu kamate ili dividendi ne mijenjaju se u odnosu na kreditnu sposobnost banke ili njenog matičnog društva;
  - n) ako instrumente nije direktno izdala banka ili nije direktno primila banka, moraju biti ispunjena oba sljedeća uslova:
    - 1) subjekt koji ga je izdao mora biti uključen u konsolidiranu superviziju;
    - 2) sredstva su odmah i bez ograničenja dostupna banci i u obliku su koji ispunjava uslove propisane u ovom stavu.
- (3) Instrumenti kapitala i subordinisanog duga koji ispunjavaju uslove iz stava (2) ovog člana mogu se uključiti u dopunski kapital samo nakon što banka dobije prethodnu saglasnost Agencije.

Član 23.

Amortizacija instrumenata dopunskog kapitala

Iznos instrumenata dopunskog kapitala koji ispunjavaju uslove za priznavanje stavki dopunskog kapitala koji se može uključivati tokom posljednjih pet godina do dospijeća instrumenta izračunava se množenjem stavke navedene u tački a) ovog stava sa stavkom navedenom u tački b) ovog stava:

- a) nominalni iznos instrumenta na prvi dan posljednjeg petogodišnjeg perioda njihovog ugovornog dospijeća podijeljen sa brojem kalendarskih dana u tom periodu;
- b) broj preostalih kalendarskih dana ugovornog dospijeća instrumenta.

Član 24.

Posljedice prestanka ispunjavanja uslova za instrumente dopunskog kapitala

U slučaju da instrument dopunskog kapitala prestane ispunjavati uslove iz člana 22. stav (2) ove odluke primjenjuje se sljedeće:

- a) odmah mora prestati priznavanje tog instrumenta kao stavke dopunskog kapitala,
- b) odmah mora prestati priznavanje dijela računa premija na dionice koji se odnosi na taj instrument kao stavke dopunskog kapitala.

Član 25.

Dopunski kapital-regulatorna usklađenja

(1) Od stavki dopunskog kapitala odbija se sljedeće:

- a) direktna ili indirektna ulaganja banke u vlastite instrumente dopunskog kapitala, uključujući vlastite instrumente dopunskog kapitala za koje bi banka mogla imati obavezu kupovine na osnovu postojećih ugovornih obaveza;
- b) ulaganja u instrumente dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora, ako ti subjekti imaju sa bankom recipročna međusobna ulaganja, a za koje Agencija smatra da su izvršene sa ciljem vještačkog povećanja regulatornog kapitala;
- c) iznos direktnih ili indirektnih ulaganja banke u instrumente dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora ako banka u tim finansijskim subjektima nema značajna ulaganja, pri čemu se taj iznos utvrđuje u skladu sa članom 26. ove odluke i
- d) direktna ili indirektna ulaganja u instrumente dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora ako banka u tim subjektima ima značajna ulaganja isključujući pozicije koje kao pokrovitelj emisije drži najviše pet radnih dana.

- (2) Banka vrši odbitak ulaganja banke u instrumente dopunskog kapitala na osnovu bruto principa, a izuzetke za primjenu neto principa, Agencija može uz ispunjenje uslova propisati posebnim podzakonskim aktom.

Član 26.

Odbici ulaganja u instrumente dopunskog kapitala kada banka nema značajno ulaganje u subjekte finansijskog sektora

- (1) Ako banka nema značajno ulaganje u subjekte finansijskog sektora, ukupan iznos ulaganja u instrumente dopunskog kapitala tih subjekata koji se odbija od dopunskog kapitala banke izračunava se na način da se dio ukupnog iznosa direktnih i indirektnih ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala koji premašuje 10% redovnog osnovnog kapitala banke pomnoži sa količnikom direktnih i indirektnih ulaganja banke u instrumente dopunskog kapitala tih subjekata finansijskog sektora i ukupnih direktnih i indirektnih ulaganja u sve instrumente kapitala tih subjekata.
- (2) Dio ukupnog iznosa direktnih i indirektnih ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora u kojima banka nema značajno ulaganje koji je manji ili jednak od 10% redovnog osnovnog kapitala banke ne odbija se od kapitala već se na ta ulaganja primjenjuje ponder rizika koji im odgovara u skladu sa standardizovanim pristupom za izračunavanje kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik.
- (3) Ukupan iznos ulaganja u instrumente dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora na koji se primjenjuju ponderi rizika u skladu sa standardizovanim pristupom za izračunavanje kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik izračunava se na način da se iznos iz stava (2) ovog člana pomnoži sa količnikom direktnih i indirektnih ulaganja banke u instrumente dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora i ukupnih direktnih i indirektnih ulaganja u sve instrumente kapitala tih subjekata.
- (4) Za potrebe st. (1) i (3) ovog člana redovni osnovni kapital izračunava se na način da se zbir stavki redovnog osnovnog kapitala iz člana 6. ove odluke umanjuje za regulatorna usklađivanja iz člana 9. tačka a), b), c), e), f), g) i l) ove odluke, te izvrši prilagođavanje u skladu sa članom 5. st. (2) i (3) ove odluke.

Član 27.

Raspodjela po instrumentima regulatornog kapitala

- (1) Instrumenti kapitala po osnovu kojih banka ima diskreciono pravo donijeti odluku o izvršenju raspodjela u obliku koji nije novac ili u obliku instrumenta regulatornog kapitala, ne ispunjavaju uslove za instrumente redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala ili dopunskog kapitala, osim ako je banka dobila prethodno odobrenje Agencije.
- (2) Agencija izdaje odobrenje iz stava (1) ovog člana samo ako ocijeni da su ispunjeni svi sljedeći uslovi u pogledu diskrecionog prava iz stava (1) ovog člana ili oblik u kojem se raspodjele mogu isplatiti:
- a) ne bi negativno utjecali na sposobnost banke da otkaže plaćanja u vezi s instrumentom;
  - b) ne bi negativno utjecali na sposobnost instrumenta da pokrije gubitke;
  - c) ne bi na drugi način umanjili kvalitet instrumenta kapitala.
- (3) Instrumenti kapitala u vezi sa kojima pravno lice, koje nije banka koja ih je izdala, ima diskreciono pravo donijeti odluku ili zahtijevati da isplata raspodjela po instrumentu bude u obliku koji nije gotovina ili u obliku instrumenta regulatornog kapitala, ne ispunjavaju uslove za instrumente redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala ili dopunskog kapitala.

Član 28.

Ulaganja u instrumente kapitala subjekata finansijskog sektora koji su pod

supervizijom i ne ispunjavaju uslove za regulatorni kapital

Banka ne odbija od bilo kojeg elementa regulatornog kapitala direktna i indirektna ulaganja ili instrumente kapitala subjekata finansijskog sektora koji su nadzirani od strane nadležnog regulacionog tijela i koji ne ispunjavaju uslove za regulatorni kapital tog subjekta. Banka primjenjuje pondere rizika na takva ulaganja u skladu sa standardizovanim pristupom za izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik.

Član 29.

Uslovi za smanjenje regulatornog kapitala

Banka je dužna od Agencije tražiti prethodno odobrenje za jedno ili oboje od sljedećeg:

- a) smanjenje, otkup ili ponovnu kupovinu instrumenata redovnog osnovnog kapitala koje je banka izdala u skladu sa važećom regulativom,
- b) izvršenje opcije kupovine, otkupa, otplate ili ponovne kupovine instrumenata dodatnog osnovnog kapitala ili instrumenata dopunskog kapitala, prije datuma njihovog ugovornog dospjeća.

Član 30.

Supervizorsko odobrenje za smanjenje regulatornog kapitala

- (1) Agencija izdaje banci odobrenje za smanjenje, ponovnu kupovinu, otkup ili izvršenje opcije kupovine instrumenata redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala ili dopunskog kapitala ako je ispunjen bilo koji od sljedećih uslova:
  - a) ako banka prije ili u trenutku izvršenja radnje koja se odnosi na smanjenje regulatornog kapitala u skladu sa uslovima propisanim članom 29. ove odluke zamijeni te instrumente instrumentima regulatornog kapitala jednake ili više kvalitete, pod uslovima koji su održivi s aspekta sposobnosti banke da ostvaruje dobit;
  - b) ako banka Agenciji dokaže da bi regulatorni kapital banke nakon izvršenja predmetne radnje premašivao propisane kapitalne zahtjeve utvrđene u članu 34. ove odluke i zahtjev za kombinirani zaštitni sloj definiran članom 40. ove odluke i eventualno određene dodatne kapitalne zahtjeve toj banci u odnosu na minimalno propisane kapitalne zahtjeve za pokriće rizika kojima je ta banka izložena ili bi mogla biti izložena, a u skladu sa propisanim zakonskim nadležnostima.
- (2) Pri procjeni održivosti zamjenskih instrumenata sa aspekta sposobnosti banke da ostvaruje dobit Agencija razmatra izvršenu analizu banke o obimu u kojem bi ti zamjenski instrumenti kapitala bili nepovoljniji za banku od onih koje bi zamijenili.
- (3) Agencija može dopustiti banci da otkupi instrumente dodatnog osnovnog kapitala ili dopunskog kapitala prije isteka pet godina od dana izdavanja samo ako su ispunjena oba sljedeća uslova:
  - a) došlo je do promjene u regulatornoj klasifikaciji tih instrumenata koja bi vjerovatno rezultirala njihovim isključenjem iz regulatornog kapitala ili reklasifikacijom u oblik regulatornog kapitala niže kvalitete i ispunjena su oba sljedeća uslova:
    - 1) Agencija smatra da je takva promjena u dovoljnoj mjeri izgledna;
    - 2) banka je dokazala Agenciji da se regulatorna reklasifikacija tih instrumenata nije mogla razumno predvidjeti u trenutku njihovog izdavanja;
  - b) došlo je do promjene u primjenjivom poreznom tretmanu tih instrumenata u vezi s kojom je banka dokazala Agenciji da je ona značajna i da se nije mogla razumno predvidjeti u trenutku izdavanja instrumenata.

Član 31.

Privremeno izuzeće od odbitka od regulatornog kapitala

- (1) Ako banka privremeno drži instrumente kapitala ili je odobrila subordinisani dug, koji ispunjavaju uslove za instrumente redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala

ili dopunskog kapitala u subjektu finansijskog sektora, a nadležno regulaciono tijelo u skladu sa zakonskim propisom to smatra ulaganjem radi postupka finansijske pomoći u svrhu reorganizacije i spašavanja tog subjekta, Agencija može privremeno primijeniti izuzeće od odredbi o odbitku koje bi se na te instrumente inače odnosile.

- (2) Vezano za primjenu stava (1) ovog člana, Agencija će u pogledu privremenih izuzeća postupati u skladu sa zakonskim propisom kojim se regulira postupak finansijske pomoći u svrhu reorganizacije i spašavanja subjekta finansijskog sektora.

Član 32.

Zahtjev za regulatorni kapital

Regulatorni kapital banke ne smije pasti ispod iznosa osnivačkog kapitala koji se u skladu sa odredbama zakonskog propisa zahtijeva prilikom izdavanja dozvole za rad.

Član 33.

Kontinuirana ocjena kvaliteta regulatornog kapitala

Agencija vrši kontinuiranu ocjenu kvaliteta regulatornog kapitala, postupajući u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima.

Član 34.

Kapitalni zahtjevi za banke

- (1) Postupajući u skladu sa članom 32. ove odluke i propisanim zahtjevima u pogledu odstupanja za mali obim poslova iz knjige trgovanja iz člana 35. ove odluke, banka mora u svakom trenutku ispunjavati sljedeće kapitalne zahtjeve:
- a) stopu redovnog osnovnog kapitala od 6,75%;
  - b) stopu osnovnog kapitala od 9%;
  - c) stopu regulatornog kapitala od 12%.
- (2) Banka izračunava stope kapitala iz stava (1) ovog člana na sljedeći način:
- a) stopa redovnog osnovnog kapitala je omjer redovnog osnovnog kapitala banke i ukupnog iznosa izloženosti riziku izražena u postotku;
  - b) stopa osnovnog kapitala je omjer osnovnog kapitala banke i ukupnog iznosa izloženosti riziku izražena u postotku;
  - c) stopa regulatornog kapitala je omjer regulatornog kapitala banke i ukupnog iznosa izloženosti riziku izražena u postotku.
- (3) Ukupan iznos izloženosti riziku izračunava se kao zbir tačaka od a) do e) ovog stava nakon uvažavanja odredbi iz stava (4) ovog člana:
- a) iznosi izloženosti ponderisani rizikom za kreditni rizik u skladu sa poglavljem III ove odluke koji se odnosi na kapitalni zahtjev za kreditni rizik i rizik za izloženosti po osnovu slobodnih isporuka u skladu sa članom 100. ove odluke za sve poslovne aktivnosti banke, osim iznosa izloženosti ponderisanih rizikom za poslove iz knjige trgovanja banke;
  - b) kapitalni zahtjevi za poslove iz knjige trgovanja banke određeni u skladu sa dijelom Odluke koji se odnosi na kapitalne zahtjeve za tržišni rizik za sljedeće:
    - 1) pozicijski rizik;
    - 2) velike izloženosti koje prekoračuju ograničenja definirana odlukom o velikim izloženostima;
  - c) kapitalni zahtjevi određeni u skladu sa odredbama iz dijela ove odluke koji se odnosi na tržišne rizike i rizik namirenja, osim slobodnih isporuka, za sljedeće:
    - 1) valutni rizik;
    - 2) rizik namirenja;
    - 3) robni rizik;

- d) kapitalni zahtjevi za operativni rizik u skladu sa poglavljem VII ove odluke koje se odnosi na kapitalni zahtjev za operativni rizik;
  - e) iznosi izloženosti ponderisani rizikom u skladu sa poglavljem III ove odluke koji se odnosi na kapitalni zahtjev za kreditni rizik, koji proizlazi iz poslova iz knjige trgovanja banke, koji se odnose na finansijske derivate navedene u Prilogu II ove Odluke, repo transakcije, transakcije pozajmljivanja vrijednosnih papira ili robe drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane na osnovu vrijednosnih papira ili robe, transakcije sa dugim rokom namirenja i maržne kredite.
- (4) Sljedeće odredbe primjenjuju se pri izračunu ukupnog iznosa izloženosti iz stava (3) ovog člana:
- a) kapitalni zahtjevi iz stava (3) ovog člana tačke c) i d), uključuju one rizike koji proizlaze iz svih poslovnih aktivnosti banke (stavke iz knjige trgovanja i bankarske knjige);
  - b) banke množe kapitalne zahtjeve iz stava (3) ovog člana, tačke b), c) i d) sa 12,5.
- (5) Prilikom izračuna regulatornog kapitala, iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornim zahtjevima i kriterijima klasifikacije predstavljaju odbitak, odnosno predmet su regulatornih usklađenja.
- (6) Izračun kapitalnih zahtjeva za banku, u skladu sa odredbama ove odluke, podlozan je neovisnom pregledu od strane interne i eksterne revizije, a u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima kojima se reguliše funkcija interne i eksterne revizije u bankama.

Član 35.

Odstupanje od kapitalnih zahtjeva za mali obim poslova iz knjige trgovanja

- (1) Banka može izračunati kapitalne zahtjeve za poslove iz knjige trgovanja u skladu sa dijelom ove odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik, umjesto u skladu sa dijelom ove odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za rizik pozicije, ako obim njihovih bilansnih i vanbilansnih poslova iz knjige trgovanja ispunjava oba sljedeća uslova:
- a) obično iznosi manje od 3 % ukupne imovine;
  - b) nikada ne prelazi 4 % ukupne imovine.
- (2) Ukupna imovina iz stava (1) tačaka a) i b) predstavlja zbir neto knjigovodstvene vrijednosti bilansne aktive i knjigovodstvene vrijednosti vanbilansnih stavki umanjениh za rezervisanje za gubitke po vanbilansnoj aktivi.
- (3) Pri izračunu obima bilansnih i vanbilansnih poslova banke primjenjuju sljedeće:
- a) dužnički instrumenti vrednuju se po njihovoj tržišnoj cijeni ili njihovoj nominalnoj vrijednosti, vlasnički instrumenti po njihovoj tržišnoj cijeni, a finansijski derivati po nominalnoj ili tržišnoj vrijednosti odnosnih instrumenata;
  - b) apsolutna vrijednost dugih pozicija sabira se sa apsolutnom vrijednošću kratkih pozicija.
- (4) Ukoliko obim knjige trgovanja pređe 4% ukupne imovine banka je dužna o tome odmah obavijestiti Agenciju. Ukoliko Agencija na osnovu dostavljenih podataka utvrdi da obim knjige trgovanja prelazi 3% ukupne imovine i tri puta ili više u toku jednog kalendarskog mjeseca, odnosno devet ili više puta u kvartalu, Agencija obavještava banku da od sljedećeg izvještajnog datuma počinje izračunavati kapitalne zahtjeve u skladu sa dijelom ove odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za tržišni rizik.
- (5) Izuzetno, Agencija može donijeti odluku kojom od banke zahtijeva da izračunava kapitalne zahtjeve za tržišni rizik i ukoliko banka ne prelazi limite iz stava (4) ovog člana.

Član 36.

Izveštavanje o kapitalnim zahtjevima i finansijskim informacijama

- (1) Banka je dužna izvještavati Agenciju o izračunavanju kapitalnih zahtjeva u skladu sa članom 34. ove odluke, u skladu sa podzakonskim aktom kojim se bliže uređuju jedinstvene forme, učestalost i datumi izvještavanja.

- (2) Agencija može od banke zahtijevati i dodatne izvještaje o finansijskim informacijama koje su potrebne za dobivanje potpunog pregleda rizičnog profila banke, te propisati ostale posebne zahtjeve za izvještavanjem.

II. FINANSIJSKA POLUGA, ZAŠTITNI SLOJEVI KAPITALA I MJERE ZA OČUVANJE KAPITALA

FINANSIJSKA POLUGA

Član 37.

Izračunavanje stope finansijske poluge

- (1) Banka izračunava stopu finansijske poluge u skladu sa metodologijom iz st. (2) do (8) ovog člana odluke.
- (2) Stopa finansijske poluge izračunava se tako da se mjera kapitala banke podijeli sa mjerom ukupne izloženosti banke, te se izražava u postotku. Banka izračunava stopu finansijske poluge na referentni datum izvještavanja.
- (3) Za potrebe stava (2) ovog člana, mjera kapitala je osnovni kapital.
- (4) Mjera ukupne izloženosti banke je zbir vrijednosti izloženosti:
- imovine iz stava (5) ovog člana, osim stavki koje se odbijaju prilikom utvrđivanja mjere kapitala iz stava (3) ovog člana;
  - finansijskih derivata iz stava (7) ovog člana;
  - za repo transakcije, transakcije pozajmljivanja vrijednosnih papira ili robe drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane, transakcije sa dugim rokom namirenja i maržnih kredita iz stava (6) ovog člana;
  - vanbilansnih stavki iz stava (8) ovog člana.
- (5) Banka utvrđuje vrijednost izloženosti imovine za potrebe stava (4) ovog člana isključujući ugovore iz Priloga II ove odluke u skladu sa sljedećim načelima:
- vrijednost izloženosti imovine predstavlja vrijednost izloženosti iz člana 44. ove odluke, pri čemu se bilansne pozicije umanjuju samo za ispravke vrijednosti, a vanbilansne pozicije za rezerve izračunate po međunarodnim računovodstvenim standardima;
  - tehnike smanjenja kreditnog rizika ne mogu utjecati na smanjenje iznosa stavki koje ulaze u vrijednost izloženosti imovine;
  - netiranje kredita depozitima nije dopušteno;
  - netiranje repo transakcija, transakcija pozajmljivanja vrijednosnih papira ili robe drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane, transakcije sa dugim rokom namirenja i maržnih kredita nije dopuštena.
- (6) Banka utvrđuje vrijednosti izloženosti za repo transakcije, transakcije pozajmljivanja vrijednosnih papira ili robe drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane, transakcije sa dugim rokom namirenja i maržnih kredita, uključujući one koji se vode vanbilansno, u skladu sa članom 87. ove Odluke.
- (7) Banka određuje vrijednost izloženosti za finansijske derivate iz Priloga II ove odluke, uključujući i one vanbilansne, u skladu sa članom 46. ove odluke. Izuzetno, banka može koristiti metodu originalne izloženosti iz člana 47. ove odluke za određivanje vrijednosti finansijskih derivata iz tačaka 1. i 2. Priloga II ove odluke, samo ukoliko se tom istom metodom koristi za određivanje vrijednosti tih ugovora za potrebe izračunavanja kapitalnih zahtjeva.
- (8) Banka utvrđuje vrijednost izloženosti vanbilansnih stavki, osim onih koje su navedene u st. (6) i (7) ovog člana, u skladu sa članom 44. ove odluke, pri čemu banka uzima knjigovodstvenu vrijednost tih stavki umanjenu za rezerve za kreditne gubitke po međunarodnom standardu za vanbilansne stavke, na koje primjenjuju sljedeće:

- (a) konverzijski faktor koji se primjenjuje na knjigovodstvenu vrijednost za neiskorištene kreditne linije, koje se mogu bezuslovno opozvati u bilo kojem trenutku bez prethodne obavijesti, iz tačke 4. a) i b) Priloga I ove odluke, je 10 %;
  - (b) konverzijski faktor za vanbilansne stavke srednjeg/niskog rizika po osnovu finansiranja trgovine iz tačke 3. a) Priloga I ove odluke i za vanbilansne stavke povezane sa službeno podržanim izvoznim kreditima iz tačke 3. b) Priloga I ove odluke, je 20 %;
  - (c) konverzijski faktor za vanbilansne stavke srednjeg rizika po osnovu finansiranja trgovine iz tačaka 2. a) i 2. b) alineje 1) Priloga I ove odluke, i za vanbilansne stavke povezane sa službeno podržanim izvoznim kreditima iz tačke 2. b) alineje 2) Priloga I, iznosi 50 %;
  - (d) konverzijski faktor za sve druge vanbilansne stavke iz Priloga I ove odluke iznosi 100 %.
- (9) Banka je dužna da osigura i održava stopu finansijske poluge u iznosu od najmanje 6%.

Član 38.

Izveštavanje o finansijskoj poluzi

Banka je dužna izveštavati Agenciju o stopi finansijske poluge i njenim sastavnim dijelovima u skladu sa podzakonskim aktom kojim se bliže uređuju jedinstveni obrasci, učestalost i datumi izveštavanja.

ZAŠTITNI SLOJEVI KAPITALA

Član 39.

Zahtjev za održavanje zaštitnog sloja za očuvanje kapitala

- (1) Zaštitni sloj za očuvanje kapitala banka mora održavati u obliku redovnog osnovnog kapitala u iznosu od 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku, a izračunatog u skladu sa članom 34. stav (3) ove odluke.
- (2) Zaštitni sloj iz stava (1) ovog člana sastoji se samo iz stavki redovnog osnovnog kapitala, nakon ispunjenja stope redovnog osnovnog kapitala od 6,75% u skladu sa članom 34. stav (1) tačka a) i ne može se koristiti za održavanje stope osnovnog i stope ukupnog kapitala.
- (3) Ukoliko Agencija banci, na osnovu procjene rizika kojima je banka izložena ili bi mogla biti izložena, zahtijeva veću stopu redovnog osnovnog kapitala od propisanog minimuma koji iznosi 6,75%, tada zaštitni sloj za očuvanje kapitala predstavlja dio redovnog osnovnog kapitala iznad stope koju je Agencija odredila za tu banku.
- (4) Banka koja ne održava zaštitni sloj za očuvanje kapitala iz stava (1) ovog člana, dužna je primijeniti mjere za očuvanje kapitala iz člana 41. st. (2) i (3) ove odluke i plana za očuvanje kapitala iz člana 42. ove odluke.

Član 40.

Zahtjevi za ostale zaštitne slojeve kapitala

- (1) Agencija utvrđuje listu sistemski značajnih banaka u skladu sa metodologijom koja je utvrđena zajednički sa Centralnom bankom BiH, Agencijom za osiguranje depozita BiH i Agencijom za bankarstvo Republike Srpske.
- (2) Metodologija za izradu liste sistemski značajnih banka u BiH uzima u obzir kriterije koji su sa standardima međunarodnih institucija nadležnih za finansijsku stabilnost, prilagođene specifičnostima bankarskog sistema u BiH.
- (3) Agencija može za banku za koju se utvrdi da je sistemski značajna banka, utvrditi posebne regulatorne zahtjeve.
- (4) Agencija može odrediti stopu zaštitnog sloja kapitala za sistemski značajnu banku u visini od 0% do 2% ukupnog iznosa izloženosti riziku, a izračunatog u skladu sa članom 34. stav (3) ove odluke.
- (5) Agencija najmanje jednom godišnje objavljuje i preispituje zaštitni sloj kapitala za sistemski značajnu banku.

- (6) Protuciklični zaštitni sloj kapitala kao i zaštitni sloj kapitala za sistemski rizik u slučaju potrebe će se propisati posebnim aktom.
- (7) Zahtjev za kombinirani zaštitni sloj predstavlja redovni osnovni kapital (izražen procentualno u odnosu na ukupni iznos izloženosti riziku izračunat u skladu sa članom 34. stav (3) ove odluke) koji je namijenjen za ispunjavanje zahtjeva za zaštitnim slojem za očuvanje kapitala, uvećan za sljedeće zaštitne slojeve kapitala, u zavisnosti šta je primjenjivo:
  - a) protuciklički zaštitni sloj specifičan za banku;
  - b) zaštitni sloj za sistemski važnu banku;
  - c) zaštitni sloj za sistemski rizik.
- (8) Primjena protucikličkog zaštitnog sloja specifičnog za banku, zaštitnog sloja za sistemski važnu banku i zaštitnog sloja za sistemski rizik propisat će se zakonskim propisima, te posebnim podzakonskim aktima donesenim na osnovu zakonskog propisa.
- (9) Ako banka ne uspije u potpunosti ispuniti zahtjev iz stava (1) ovog člana, primjenjuju se ograničenja raspodjele iz člana 41. st. (2) i (3) ove odluke.

MJERE ZA OČUVANJE KAPITALA

Član 41.

Ograničenja raspodjele

- (1) Banka koja ispunjava zahtjev za kombinovani zaštitni sloj ne može vršiti raspodjelu dobiti u vezi sa redovnim osnovnim kapitalom, ako bi to dovelo do smanjenja redovnog osnovnog kapitala do nivoa na kojem više ne ispunjava kombinovani zaštitni sloj.
- (2) Banka koje ne ispunjava zahtjev za kombinovani zaštitni sloj dužna je izračunavati najveći raspodjeljivi iznos (u daljem tekstu: NRI) i obavijestiti Agenciju o NRI-u.
- (3) Banka ne smiju prije izračunavanja NRI-a iz stava (2) ovog člana poduzeti bilo koju od sljedećih aktivnosti:
  - a) izvršiti raspodjelu dobiti vezano uz redovni osnovni kapital;
  - b) formirati obavezu isplate varijabilnih naknada ili diskrecionih penzijskih pogodnosti ili izvršiti isplatu varijabilnih naknada, ukoliko u tom trenutku banka ne ispunjava zahtjev za kombinirani zaštitni sloj iz člana 40. ove odluke;
  - c) izvršiti plaćanja po instrumentima dodatnog osnovnog kapitala.
- (4) NRI se izračunava množenjem zbira izračunatog u skladu sa stavom (5) ovog člana sa faktorom određenim u skladu sa stavom (6) ovog člana. NRI se umanjuje za sve aktivnosti iz stava (3) tačkaka a), b) i c) ovog člana.
- (5) Zbir koji se množi u skladu sa stavom (4) ovog člana sastoji se od:
  - a) dobiti tekuće godine ostvarene tokom poslovne godine koja nije uključena u redovni osnovni kapital u skladu sa članom 6. st. (2) i (3) ove odluke, a koja je ostvarena nakon posljednje odluke o raspodjeli dobiti ili bilo koje od aktivnosti koja se odnosi na stav (3) tačke a), b) ili c) ovog člana i
  - b) dobiti tekuće godine ostvarene na kraju poslovne godine koja nije uključena u redovni osnovni kapital u skladu s članom 6. st. (2) i (3) ove odluke, a koja je ostvarena nakon posljednje odluke o raspodjeli dobiti ili bilo koje od aktivnosti iz stava (3) tačke a), b) ili c) ovog člana;umanjeno za iznose koji bi se plaćali na osnovu poreza, ako bi se stavke iz alineje a) i b) ovog stava zadržale.
- (6) Faktor se određuje na sljedeći način:
  - a) ako redovni osnovni kapital kojeg održava banka, a koji se ne koristi za ispunjavanje kapitalnih zahtjeva iz člana 34. stav (1) tačke c) ove odluke, iskazan kao procentni udio u ukupnom iznosu izloženosti riziku izračunatog u skladu sa članom 34. stavom (3) ove odluke, spada u prvi (odnosno najniži) kvartil distribucije zahtjeva za kombinirani zaštitni sloj, faktor iznosi 0;

- b) ako redovni osnovni kapital kojeg održava banka, a koji se ne koristi za ispunjavanje kapitalnih zahtjeva iz člana 34. stav (1) tačke c) ove odluke, iskazan kao procentualni udio u ukupnom iznosu izloženosti riziku izračunatog u skladu sa članom 34. stav (3) ove odluke, spada u drugi kvartil distribucije zahtjeva za kombinirani zaštitni sloj, faktor iznosi 0,2;
- c) ako redovni osnovni kapital kojeg održava banka, a koji se ne koristi za ispunjavanje kapitalnih zahtjeva iz člana 34. stav 1. tačke c) ove odluke, iskazan kao procentualni udio u ukupnom iznosu izloženosti riziku u skladu sa članom 34. stavom (3) ove odluke, spada u treći kvartil distribucije zahtjeva za kombinirani zaštitni sloj, faktor iznosi 0,4;
- d) ako redovni osnovni kapital kojeg održava banka, a koji se ne koristi za ispunjavanje kapitalnih zahtjeva iz člana 34. stav (1) tačke c) ove odluke, iskazan kao procentualni udio u ukupnom iznosu izloženosti riziku u skladu sa članom 34. stavom (3) ove odluke, spada u četvrti (odnosno najviši) kvartil distribucije zahtjeva za kombinirani zaštitni sloj, faktor iznosi 0,6;
- e) Donje i gornje granice svakog kvartila distribucije zahtjeva za kombinirani zaštitni sloj izračunavaju se na sljedeći način:

$$\text{Donja granica kvartila distribucije} = \frac{\text{Zahtjev za kombinirani zaštitni sloj} \times (Q_n - 1)}{4}$$

$$\text{Gornja granica kvartila distribucije} = \frac{\text{Zahtjev za kombinirani zaštitni sloj} \times Q_n}{4}$$

gdje „ Q_n ” označava redni broj odnosnog kvartila distribucije.

- (7) Ograničenja koja su određena ovim članom odluke primjenjuju se samo na plaćanja koja dovode do smanjenja redovnog osnovnog kapitala ili smanjenja dobiti, te ako obustava plaćanja ili neprovođenje plaćanja ne predstavljaju nastanak statusa neizmirenja obaveza ili uslova za primjenu plana oporavka banke u slučaju nesolventnosti. Obaveze banke u pogledu planova oporavka Agencija će propisati posebnim propisom.
- (8) Ako banka ne ispunjava zahtjev za kombinirani zaštitni sloj, a namjerava raspodijeliti neku od svoje raspoložive dobiti ili poduzeti neku od aktivnosti iz tačaka a), b) i c) stava (3) ovog člana odluke, o tome obavještava Agenciju i dostavlja sljedeće informacije:
  - a) iznos kapitala kojeg održava banka, podijeljen na:
    - 1) redovni osnovni kapital,
    - 2) dodatni osnovni kapital,
    - 3) dopunski kapital;
  - b) iznos dobiti tekuće godine ostvarene tokom poslovne godine i dobiti tekuće godine ostvarene na kraju poslovne godine;
  - c) iznos NRI-ja izračunat u skladu sa stavom (4) ovog člana odluke;
  - d) iznos raspoložive dobiti koju namjerava rasporediti na sljedeće:
    - 1) isplatu dividendi,
    - 2) otkup dionica,
    - 3) plaćanja po instrumentima dodatnog osnovnog kapitala.
    - 4) isplatu varijabilnog primitka ili diskrecionih penzijskih pogodnosti, bilo stvaranjem nove obaveze plaćanja ili plaćanjem u skladu s obavezom plaćanja koja je nastala u vrijeme kada banka nije ispunjavala zahtjev za kombinirani zaštitni sloj.
- (9) Banka je dužna održavati adekvatne interne sisteme kojima osiguravaju tačan izračun iznosa raspoložive dobiti i NRI-ja, te mora biti u mogućnosti dokazati tu tačnost na zahtjev Agencije.
- (10) Za potrebe st. (1) i (2) ovog člana, raspodjela vezana uz redovni osnovni kapital uključuje sljedeće:
  - a) isplatu dividendi u gotovini;
  - b) raspodjelu u cijelosti ili djelimično plaćenih bonusnih dionica ili drugih instrumenata kapitala iz člana 6. stava (1) tačke a) ove odluke;

- c) otkup ili kupovinu vlastitih dionica ili drugih instrumenata kapitala iz člana 6. stava (1) tačke a) ove odluke od strane banke;
- d) vraćanje uplaćenih iznosa vezano uz instrumente kapitala iz člana 6. ove odluke, stava (1) tačke a);
- e) raspodjelu stavki iz člana 6. ove odluke, stava (1) tačaka b) do e).

Član 42

Plan za očuvanje kapitala

- (1) Ako banka ne ispunjava zahtjev za održavanje zaštitnih slojeva za očuvanje kapitala, dužna je sačiniti plan za očuvanje kapitala i dostaviti ga Agenciji najkasnije u roku od pet radnih dana nakon što je ustanovila da neće uspjeti ispuniti taj zahtjev, osim ako Agencija odobri produžetak tog roka na 10 dana. Agencija će izdati takvo odobrenje samo u pojedinim slučajevima, na osnovu procjene konkretnih okolnosti u svakoj pojedinačnoj banci, uzimajući u obzir obim i složenost poslovanja banke.
- (2) Plan za očuvanje kapitala iz stava (1) ovog člana sadrži sljedeće:
  - a) procjene prihoda i rashoda i planiranu bilansnu sumu i strukturu stavki bilansa;
  - b) mjere za povećanje propisanih stopa kapitala banke;
  - c) plan i okvir za povećanje redovnog osnovnog kapitala kako bi se u cijelosti ispunio zahtjev za održavanje zaštitnih slojeva za očuvanje kapitala;
  - d) sve druge informacije koje Agencija smatra potrebnim za provođenje ocjene koja se zahtijeva u skladu sa stavom (3) ovog člana.
- (3) Agencija vrši ocjenu plana za očuvanje kapitala banke, te odobrava plan samo ukoliko smatra da je vrlo vjerovatno da će se provođenjem plana očuvati ili prikupiti dovoljno kapitala koji bi banci omogućio ispunjavanje zahtjeva za zaštitne slojeve za očuvanje kapitala u roku koji Agencija smatra primjerenim.
- (4) Ako Agencija ne odobri plan za očuvanje kapitala u skladu sa stavom (3) ovog člana, poduzima jednu ili obje sljedeće mjere:
  - a) zahtijeva od banke da poveća redovni osnovni kapital do određenog nivoa u određenim rokovima;
  - b) propisuje za tu banku stroža pravila za raspodjelu od utvrđenih u članu 41. ove odluke.

III. KAPITALNI ZAHTJEVI ZA KREDITNI RIZIK

Član 43.

Pristupi kreditnom riziku

- (1) Banka za izračun svojih iznosa izloženosti ponderisanih rizikom za potrebe člana 34. stava (3) tačke a) primjenjuje standardizovani pristup za izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik.
- (2) Za potrebe izračunavanja kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik, izloženosti prema investicijskim društvima iz trećih zemalja i izloženosti prema bankama tretiraju se kao izloženosti prema institucijama samo ako treća zemlja u vezi sa tim subjektom primjenjuje regulatorne i supervizorske zahtjeve koji su barem isti onima koji se primjenjuju u FBiH, odnosno Evropskoj uniji.
- (3) Za potrebe prethodnog stava Agencija primjenjuje odluku Evropske komisije o tome primjenjuje li neka treća zemlja regulatorne i supervizorske zahtjeve koji su barem približno jednaki onima koji se primjenjuju u Evropskoj uniji i navodi spisak tih zemalja u Prilogu IV ove odluke.

Član 44.

Vrijednost izloženosti

- (1) Vrijednost izloženosti stavki imovine čini njena knjigovodstvena vrijednost preostala nakon umanjena za rezerve za kreditne gubitke ili ispravke vrijednosti za kreditni rizik, u zavisnosti šta je veće po pojedinačnoj partiji, dodatnih vrijednosnih usklađenja u skladu sa članom 5. stav (3) ove odluke i smanjenja regulatornog kapitala povezanih sa stavkom imovine. Vrijednost izloženosti vanbilansnih stavki, navedenih u Prilogu I ove odluke, čini njena knjigovodstvena vrijednost nakon umanjena za rezerve za kreditne gubitke ili rezervisanja po gubicima za vanbilansne stavke, u zavisnosti šta je veće po pojedinačnoj partiji, pomnožena sljedećim faktorima konverzije:
  - a) 100% za stavke s visokim rizikom;
  - b) 50% za stavke sa srednjim rizikom;
  - c) 20% za stavke sa srednjim/niskim rizikom;
  - d) 0% za stavke s niskim rizikom.Vanbilansne stavke raspoređuju se u kategorije rizika kako je navedeno u Prilogu I ove odluke.
- (2) Ako se banka koristi složenom metodom finansijskog kolaterala iz člana 88. ove odluke, vrijednost izloženosti vrijednosnih papira ili robe, prodatih, ponuđenih kao kolateral ili datih u zajam na osnovu repo transakcije ili u okviru transakcije pozajmljivanja vrijednosnih papira ili robe drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane ili maržnih kredita, povećava se za korektivni faktor primjeren za takve vrijednosne papire ili robu kao što je propisano članovima 88. i 89. ove odluke.
- (3) Vrijednost izloženosti finansijskih derivata navedenih u Prilogu II određuje se u skladu sa metodama za izračunavanje vrijednosti izloženosti iz člana 45. do 47. ove odluke,
- (4) Vrijednost izloženosti repo transakcije, transakcija pozajmljivanja vrijednosnih papira ili robe drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane, transakcija sa dugim rokom namirenja ili maržnih kredita može se odrediti u skladu sa dijelom odluke koji se odnosi na tehnike smanjenje kreditnog rizika (CRM).
- (5) Ako se na izloženost primjenjuje materijalna kreditna zaštita, vrijednost izloženosti koja je primjenjiva na tu stavku može se izmijeniti u skladu sa navedenim dijelom odluke koji se odnosi na tehnike smanjenja kreditnog rizika (CRM).

Član 45.

Metode za izračun vrijednosti izloženosti finansijskih derivata

- (1) Banka utvrđuje vrijednost izloženosti za finansijske derivate navedene u Prilogu II ove odluke na osnovu jedne od sljedećih metoda: Metoda tržišne vrijednosti i Metode originalne izloženosti.

Banka koja ne ispunjava uslove za tretman iz člana 35. ove odluke, ne smije primjenjivati metodu originalne izloženosti. Prilikom utvrđivanja vrijednosti izloženosti ugovora navedenih u Prilogu II tačkama 3. do 7., banka ne smije primjenjivati metodu originalne izloženosti.
- (2) Prema metodama iz stava (1) ovog člana, vrijednost izloženosti prema određenoj drugoj ugovornoj strani jednaka je zbiru vrijednosti izloženosti izračunatih prema svakoj grupi transakcija između banke i iste druge ugovorne strane.
- (3) Za metode tržišne vrijednosti i originalne izloženosti, banka donosi dosljednu metodologiju za određivanje hipotetičkog iznosa za različite vrste proizvoda i osigurava da je hipotetički iznos koji se uključuje u izračun odgovarajuća mjera rizika koji proizlazi iz ugovora.

Član 46.

Metoda tržišne vrijednosti

- (1) Banka, radi određivanja sadašnjeg troška zamjene za sve ugovore s pozitivnom vrijednošću, sadašnje tržišne vrijednosti povezuje sa ugovorima.
- (2) Banka, radi određivanja potencijalne buduće kreditne izloženosti, hipotetičke iznose ili odnosne vrijednosti, prema potrebi, množi sa odgovarajućim postotkom iz Tabele 1. i u skladu sa sljedećim principima:
- ugovore koji se ne mogu rasporediti u jednu od pet kategorija iz Tabele 1. banka tretira kao ugovore koji se odnose na robu koja nije plemeniti metal;
  - za ugovore s višestrukim razmjenama glavnice postoci se množe s brojem preostalih plaćanja u skladu s odredbama ugovora;
  - za ugovore koji su strukturirani na način da se preostale izloženosti podmiruju na unaprijed utvrđene datume plaćanja i čije se odredbe uvijek ponovno utvrđuju tako da je tržišna vrijednost ugovora na te unaprijed utvrđene datume jednaka nuli, preostali rok do dospijeca jednak je roku do prvoga sljedećeg datuma utvrđivanja uslova. U slučaju ugovora vezanih uz kamatnu stopu koji zadovoljavaju navedene uslove i imaju preostali rok do dospijeca duži od godine dana, primjenjuje se postotak koji nije manji od 0,5%.

Tabela 1.

Preostali rok do dospijeca	Ugovori vezani uz kamatnu stopu	Ugovori koji se odnose na valute zlato	Ugovori koji se odnose na vlasničke instrumente	Ugovori koji se odnose na plemenite metale, osim zlata	Ugovori koji se odnose na robu koja nije plemeniti metal
1 godina ili kraći	0 %	1 %	6 %	7 %	10 %
od 1 do 5 godina	0,5 %	5 %	8 %	7 %	12 %
duži od 5 godina	1,5 %	7,5 %	10 %	8 %	15 %

- (3) Vrijednost izloženosti je zbir sadašnjeg troška zamjene i potencijalne buduće kreditne izloženosti.

Član 47.

Metoda originalne izloženosti

- (1) Prema metodi originalne izloženosti, vrijednost izloženosti je proizvod zamišljenog iznosa svakog instrumenta i postotka iz Tabele 2.

Tabela 2.

Izvorni rok dospijeca	Ugovori vezani uz kamatnu stopu	Ugovori koji se odnose na valute i zlato
1 godina ili kraći	0,5 %	2 %
Od 1 do 2 godine	1 %	5 %
Dodatak za svaku sljedeću godinu	1 %	3 %

- (2) Prilikom izračuna vrijednosti izloženosti ugovora vezanih uz kamatnu stopu banka može primjenjivati inicijalni rok dospijeca ili preostali rok do dospijeca.

Član 48.

Kategorije izloženosti

Svaka izloženost raspoređuje se u jednu od sljedećih kategorija izloženosti:

- a) izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama;
- b) izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima;
- c) izloženosti prema subjektima javnog sektora;
- d) izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama;
- e) izloženosti prema međunarodnim organizacijama;
- f) izloženosti prema institucijama;
- g) izloženosti prema privrednim društvima;
- h) izloženosti prema stanovništvu;
- i) izloženosti osigurane nekretninama;
- j) izloženosti u statusu neizmirenja obaveza;
- k) visokorizične izloženosti;
- l) izloženosti u obliku pokrivenih obveznica;
- m) izloženosti prema institucijama i privrednim društvima s kratkoročnom kreditnom procjenom;
- n) izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicijskim fondovima;
- o) izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja;
- p) ostale izloženosti.

Član 49.

Izračunavanje iznosa izloženosti ponderisanih rizikom

- (1) Za izračunavanje iznosa izloženosti ponderisanih rizikom ponderi rizika primjenjuju se na sve izloženosti, osim ako predstavljaju odbitnu stavku od regulatornog kapitala, u skladu sa odredbama iz ovog dijela odluke koji se odnosi na pondere rizika. Primjena pondera rizika zasniva se na kategoriji izloženosti u koju se raspoređuje izloženost i na njenoj kreditnoj kvaliteti, iz dijela Odluke koji se odnosi na pondere rizika. Kreditni kvalitet moguće je odrediti s obzirom na kreditnu procjenu vanjskih institucija za procjenu kreditnog rizika (u daljem tekstu: ECAI) ili agencija za kreditiranje izvoza (u daljem tekstu: ECA), iz dijela Odluke koji se odnosi na priznavanje i raspoređivanje kreditnih procjena.
- (2) U svrhu primjene pondera rizika, kao što je navedeno u prethodnom stavu, vrijednost izloženosti množi se ponderom rizika navedenim ili utvrđenim u ovom dijelu Odluke koji se odnosi na pondere rizika.
- (3) Ako se na izloženost primjenjuje kreditna zaštita, moguće je primijeniti ponder rizika primjenjiv na tu stavku u skladu sa članom 95. ove odluke.
- (4) Izloženostima za koje nije utvrđen odgovarajući ponder rizika dodjeljuje se ponder rizika od 100%.

Član 50.

Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama

- (1) Osim u slučajevima navedenim u st. (2) do (7) ovog člana, izloženostima prema centralnim vladama i centralnim bankama dodjeljuje se ponder rizika 100%.
- (2) Izloženostima prema centralnim vladama i centralnim bankama za koje postoji kreditna procjena odabranog ECAI-a dodjeljuje se ponder rizika naveden u Tabeli 3. koji odgovara kreditnoj procjeni ECAI-a u skladu sa članom 69. ove odluke.

Stepen kreditne kvalitete	1	2	3	4	5	6
Ponder rizika	0 %	20 %	50 %	100 %	100 %	150 %

- (3) Izloženostima prema Evropskoj centralnoj banci (u daljem tekstu: ECB) dodjeljuje se ponder rizika 0%.
- (4) Izloženostima prema Centralnoj vladi BiH, CBBiH, centralnim vladama i centralnim bankama država članica denominiranim u domaćoj valuti tih centralnih vlada i centralnih banaka dodjeljuje se ponder rizika 0%.
- (5) Do 31. decembra 2017. godine izloženostima prema Centralnoj vladi BiH, CBBiH, centralnim vladama ili centralnim bankama država članica EU denominiranim u domaćoj valuti bilo koje države članice EU dodjeljuje se isti ponder rizika koji se primjenjuje na takve izloženosti denominirane u njihovoj domaćoj valuti.
- (6) Za izloženosti navedene u prethodnom stavu banka će izračunati iznos izloženosti ponderisati rizikom na sljedeći način:
  - a) u 2018. godini 20% pondera rizika koji se tim izloženostima dodjeljuje u skladu sa stavom (2) ovog člana;
  - b) u 2019. godini 50% pondera rizika koji se tim izloženostima dodjeljuje u skladu sa stavom (2) ovog člana;
  - c) u 2020. godini i nadalje 100% pondera rizika koji se tim izloženostima dodjeljuje u skladu sa stavom (2) ovog člana.
- (7) Ako nadležna tijela treće zemlje koja primjenjuje nadzorni i pravni okvir barem isti onome koji se primjenjuje u EU dodijele ponder rizika koji je niži od pondera navedenog u st. (1) i (2) ovog člana izloženostima prema svojoj centralnoj vladi i centralnoj banci koje su denominirane u domaćoj valuti, banka može ponderisati te izloženosti na isti način. Spisak trećih zemalja navodi se u Prilogu IV, ove odluke.

Član 51.

Izloženosti prema jedinicama regionalne vlade ili lokalnih vlasti

- (1) Izloženosti prema jedinicama regionalne vlade ili lokalnih vlasti ponderišu se kao izloženosti prema institucijama. Povlašteni tretman za kratkoročne izloženosti iz člana 55. stava (2) i člana 56. stava (2) ove odluke ne primjenjuje se.
- (2) Izloženosti prema Vladi Federacije BiH, Vladi Republike Srpske i Vladi Distrikta Brčko imaju isti tretman kao i izloženosti prema Centralnoj vladi BiH.
- (3) Izloženosti prema vjerskim zajednicama tretiraju se kao izloženosti prema jedinicama regionalne vlade ili lokalnih vlasti, ako su vjerske zajednice u skladu sa javnim pravom osnovane kao pravna lica i ubiru poreze u skladu sa zakonodavstvom koje im daje to pravo.

Član 52.

Izloženosti prema subjektima javnog sektora

- (1) Izloženostima prema subjektima javnog sektora za koje ne postoji kreditna procjena odabranog ECAI-a dodjeljuje se ponder rizika u skladu sa Tabelom 4. u skladu sa stepenom kreditne kvalitete koji je dodijeljen izloženostima prema centralnim vladama u kojoj subjekt javnog sektora ima sjedište.

Tabela 4.						
Stepen kreditne kvalitete dodijeljen centralnoj vladi	1	2	3	4	5	6
Ponder rizika	20 %	50 %	100 %	100 %	100 %	150 %

- (2) Ponder rizika za izloženosti prema subjektima javnog sektora koji imaju sjedište u državama čijim centralnim vladama nije dodijeljen rejting iznosi 100%.

- (3) Izloženosti prema subjektima javnog sektora za koje postoji kreditna procjena odabranog ECAI-a tretiraju se u skladu sa članom 56. ove odluke. Povlašteni tretman iz člana 55. stava (2) i člana 56. stava (2) ove odluke za kratkoročne izloženosti se ne primjenjuje na te subjekte.
- (4) Za izloženosti prema subjektima javnog sektora sa izvornim rokom dospijeća od tri mjeseca ili manje ponder rizika je 20%.
- (5) Kad nadležna tijela treće zemlje koja primjenjuju nadzorni i pravni okvir barem isti onome koji se primjenjuje u EU tretiraju izloženosti prema subjektima javnog sektora u skladu sa st. (1) ili (2) ovog člana banka može ponderisati izloženosti tim subjektima javnog sektora na isti način. U suprotnom, banka primjenjuje ponder rizika od 100%. Spisak trećih zemalja navodi se u Prilogu IV ove odluke.

Član 53.

Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama

- (1) Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama koje nisu navedene u stavu (2) ovog člana tretiraju se na isti način kao izloženosti prema institucijama. Povlašteni tretman iz člana 55. stava (2), člana 56. stava (2) i člana 57. stava (3) ove odluke za kratkoročne izloženosti se ne primjenjuje.
Međuamerička investicijska korporacija (engl. Inter-American Investment Corporation), Crnomorska trgovinska i razvojna banka (engl. Black Sea Trade and Development Bank), Srednjoamerička banka za ekonomsku integraciju (engl. Central American Bank for Economic Integration) i Razvojna banka Latinske Amerike (engl. CAF-Development Bank of Latin America) smatraju se multilateralnim razvojnim bankama.
- (2) Izloženostima prema sljedećim multilateralnim razvojnim bankama dodjeljuje se ponder rizika 0%.
  - a) Međunarodna banka za obnovu i razvoj (engl. International Bank for Reconstruction and Development);
  - b) Međunarodna finansijska korporacija (engl. International Finance Corporation);
  - c) Međuamerička razvojna banka (engl. Inter-American Development Bank);
  - d) Azijska razvojna banka (engl. Asian Development Bank);
  - e) Afrička razvojna banka (engl. African Development Bank);
  - f) Razvojna banka Vijeća Evrope (engl. Council of Europe Development Bank);
  - g) Nordijska investicijska banka (engl. Nordic Investment Bank);
  - h) Karipska razvojna banka (engl. Caribbean Development Bank);
  - i) Evropska banka za obnovu i razvoj (engl. European Bank for Reconstruction and Development);
  - j) Evropska investicijska banka (engl. European Investment Bank);
  - k) Evropski investicijski fond (engl. European Investment Fund);
  - l) Multilateralna agencija za osiguravanje ulaganja (engl. Multilateral Investment Guarantee Agency);
  - m) Međunarodna finansijska pomoć za imunizaciju (engl. International Finance Facility for Immunisation) i
  - n) Islamska razvojna banka (engl. Islamic Development Bank).
- (3) Ponder rizika od 20% dodjeljuje se dijelu neuplaćenog upisanog kapitala u Evropski investicijski fond.

Član 54.

Izloženosti prema međunarodnim organizacijama

Ponder rizika od 0% dodjeljuje se izloženostima prema sljedećim međunarodnim organizacijama:

- a) Evropska unija (engl. European Union);
- b) Međunarodni monetarni fond (engl. International Monetary Fund);

- c) Banka za međunarodna namirenja (engl. Bank for International Settlements);
- d) Evropski instrument za finansijsku stabilnost (engl. European Financial Stability Facility);
- e) Evropski mehanizam za stabilnost (engl. European Stability Mechanism);
- f) Međunarodna finansijska institucija koju su osnovale dvije države članice ili više njih, a koja ima za cilj osigurati finansiranje i pružiti finansijsku pomoć svojim članicama koje se nalaze u ozbiljnim finansijskim poteškoćama ili im takve poteškoće prijete.

Član 55.

Izloženosti prema institucijama

- (1) Izloženosti prema institucijama za koje postoji kreditna procjena odabranog ECAI-a ponderišu se u skladu s članom 56. ove odluke. Izloženosti prema institucijama za koje ne postoji kreditna procjena odabranog ECAI-a ponderišu se u skladu sa članom 57. ove odluke.
- (2) Izloženostima prema institucijama čiji je preostali rok do dospijeca tri mjeseca ili kraći koje su nominirane i sa izvorima u nacionalnoj valuti dužnika dodjeljuje se ponder rizika koji je za jednu kategoriju manje povoljan nego povlašteni ponder rizika iz člana 50., st. (4) do (7) ove odluke, koji je dodijeljen izloženostima centralne vlade u kojoj institucija ima sjedište.
- (3) Izloženostima čiji je preostali rok do dospijeca tri mjeseca ili kraći koje su nominirane i sa izvorima sredstava u nacionalnoj valuti dužnika ne smije se dodijeliti ponder rizika manji od 20%.
- (4) Izloženosti prema finansijskim institucijama koja imaju odobrenje za rad i pod nadzorom su nadležnih tijela te podliježu supervizorskim zahtjevima uporedivim i sa onim koji se primjenjuju na banke, tretiraju se kao izloženosti prema institucijama.
- (5) U izloženosti prema institucijama uključuju se i izloženosti prema investicijskim društvima u BiH, koji posluju u skladu sa zakonskim propisima kojima se uređuje poslovanje investicijskih društava, investicijskim društvima iz zemalja članica EU, koji posluju u skladu sa propisima EU, kao i priznatim investicijskim društvima iz trećih zemalja koji ispunjavaju sljedeće uslove:
  - a) društvo koje bi, da je osnovano u EU, bilo obuhvaćeno definicijom investicijskog društva;
  - b) društvo koje ima odobrenje za rad u trećoj zemlji;
  - c) društvo koje podliježe bonitetnim pravilima i ispunjava bonitetna pravila koja nadležna tijela smatraju barem jednako strogima, kao što su ona koja su definirana propisima EU.

Član 56.

Izloženosti prema institucijama kojima je dodijeljen rejting

- (1) Izloženostima prema institucijama čiji je preostali rok do dospijeca duži od tri mjeseca za koje postoji kreditna procjena odabranog ECAI-a dodjeljuje se ponder rizika naveden u Tabeli 5. koji odgovora kreditnoj procjeni ECAI-a u skladu s članom 69. ove odluke.

Tabela 5.						
Stepen kreditne kvalitete	1	2	3	4	5	6
Ponder rizika	20 %	50 %	50 %	100 %	100 %	150 %

- (2) Izloženostima prema instituciji čiji je preostali rok do dospijeca kraći od tri mjeseca za koje postoji kreditna procjena odabranog ECAI-a dodjeljuje se ponder rizika naveden u Tabeli 6. koji odgovara kreditnoj procjeni ECAI-a u skladu s članom 69. ove odluke.

Tabela 6.						
Stepen kreditne kvalitete	1	2	3	4	5	6
Ponder rizika	20 %	20 %	20 %	50 %	50 %	150 %

- (3) Odnos između tretmana kratkoročne kreditne procjene iz člana 64. ove odluke i općeg povlaštenog tretmana za kratkoročne izloženosti iz stava (2) ovog člana je sljedeći:
- ako ne postoji procjena kratkoročne izloženosti, opći povlašteni tretman za kratkoročne izloženosti iz stava (2) ovog člana primjenjuje se na sve izloženosti prema institucijama čiji je preostali rok do dospijea kraći od tri mjeseca;
  - ako postoji kratkoročna procjena i ako takva procjena određuje primjenu povoljnijeg ili jednakog pondera rizika kao i primjenu općeg povlaštenog tretmana za kratkoročne izloženosti iz stava (2) ovog člana, tada se kratkoročna procjena primjenjuje samo za tu navedenu izloženost. Za ostale kratkoročne izloženosti primjenjuje se opći povlašteni tretman za kratkoročne izloženosti iz stava (2) ovog člana;
  - ako postoji kratkoročna procjena i ako takva procjena određuje primjenu manje povoljnog pondera rizika nego primjenom općeg povlaštenog tretmana za kratkoročne izloženosti iz stava (2) ovog člana, tada se opći povlašteni tretman za kratkoročne izloženosti ne primjenjuje, te se svim kratkoročnim potraživanjima kojima nije dodijeljen rejting dodjeljuje isti ponder rizika koji se primjenjuje za tu kratkoročnu procjenu.

Član 57.

Izloženosti prema institucijama kojima nije dodijeljen rejting

Izloženostima prema institucijama za koje ne postoji kreditna procjena odabranog ECAI-a dodjeljuje se ponder rizika u skladu sa stepenom kreditne kvalitete koji je dodijeljen izloženostima prema centralnim vladama kojoj institucija ima sjedište, u skladu sa Tabelom 7.

Tabela 7.						
Stepen kreditne kvalitete dodijeljen centralnoj vladi	1	2	3	4	5	6
Ponder rizika izloženosti	20 %	50 %	100 %	100 %	100 %	150 %

- Za izloženosti prema institucijama kojima nije dodijeljen rejting, a koje imaju sjedište u državama čijoj centralnoj vladi nije dodijeljen rejting ponder rizika je 100%.
- Za izloženosti prema institucijama kojima nije dodijeljen rejting čiji je izvorni efektivni rok do dospijea tri mjeseca ili kraći ponder rizika je 20%.

Član 58.

Izloženosti prema privrednim društvima

- Izloženosti prema privrednim društvima za koje postoji kreditna procjena odabranog ECAI-a dodjeljuje se ponder rizika naveden u Tabeli 8. koji odgovara kreditnoj procjeni ECAI-a u skladu s članom 69. ove odluke.

Tabela 8.						
Stepen kreditne kvalitete	1	2	3	4	5	6

Ponder rizika	20 %	50 %	100 %	100 %	150 %	150 %
----------------------	------	------	-------	-------	-------	-------

- (2) Izloženostima za koje ne postoji kreditna procjena dodjeljuje se ponder rizika od 100%. Ukoliko se centralnoj vladi u kojoj društvo ima sjedište dodjeljuje veći ponder rizika od 100%, izloženostima prema privrednim društvima za koje ne postoji kreditna procjena dodjeljuje se veći ponder rizika od 100%.

Član 59.

Izloženosti prema stanovništvu

- (1) Izloženosti prema stanovništvu koje ispunjavaju sljedeće kriterije dodjeljuje se ponder rizika od 75%:
- izloženost je ili prema jednom fizičkom licu ili više njih ili prema malom ili srednjem privrednom društvu;
  - izloženost je jedna od značajnog broja izloženosti sa sličnim karakteristikama, tako da se rizici povezani sa takvim kreditiranjem značajno smanjuju;
  - ukupni iznos koji dužnik ili grupa povezanih lica duguje banci i njenim matičnim društvima i njihovim zavisnim društvima pravnog lica, uključujući sve izloženosti sa statusom neizmirenja obaveza, ne prelazi 250 hiljada KM. Banka mora poduzeti razumne mjere da bi došla do takvih saznanja.
- (2) Vrijednosni papiri ne raspoređuju se u kategoriju izloženosti prema stanovništvu.
- (3) Izloženosti koje ne zadovoljavaju kriterije iz stava (1) tačaka od a) do c) ovog člana ne smiju se rasporediti u kategoriju izloženosti prema stanovništvu.
- (4) Sadašnja vrijednost minimalnih plaćanja za finansijski lizing može se rasporediti u kategoriju izloženosti prema stanovništvu.

Član 60.

Izloženosti osigurane nekretninama

- (1) Izloženosti ili bilo kojem dijelu izloženosti koji je u potpunosti osiguran stambenom i poslovnom nekretninom dodjeljuje se ponder rizika od 100%, ako ne ispunjavaju zahtjeve iz st. (3) i (4) ovog člana i ukoliko nisu raspoređene u drugu kategoriju izloženosti.
- (2) Dio izloženosti koji se tretira kao u potpunosti osiguran nekretninom mora iznositi najmanje 80% tržišne vrijednosti te nekretnine za stambene nekretnine, odnosno 60% tržišne vrijednosti poslovne nekretnine, a dijelu izloženosti koji prelazi iznos od 80% tržišne vrijednosti stambene nekretnine ili 60% tržišne vrijednosti poslovne nekretnine dodjeljuje se ponder koji se primjenjuje na neosigurane izloženosti te druge ugovorne strane.
- (3) Izloženostima ili bilo kojem dijelu izloženosti potpuno osiguranim stambenim nekretninama u kojim stanuje ili će stanovati, odnosno koje iznajmljuje ili će iznajmljivati vlasnik, a ispunjavaju zahtjeve iz stava (5) ovog člana, dodjeljuje se ponder rizika 50%.
- (4) Izloženostima ili bilo kojem dijelu izloženosti potpuno osiguranom poslovnom nekretninom koja ispunjava zahtjeve iz stava (5) ovog člana, dodjeljuje se ponder rizika 75%.
- (5) Izloženosti koje su osigurane nekretninama mogu se priznati samo ako su ispunjeni svi zahtjevi iz tačaka a) do c) ovog stava.
- za pravnu sigurnost moraju biti ispunjeni svi sljedeći uslovi:
    - hipoteka ili drugo pravo na naplatu iz vrijednosti nekretnine koje je provedivo u svim područjima sudske nadležnosti koja su relevantna u vrijeme sklapanja ugovora o kreditu, te pravovremeno i propisno upisani;
    - moraju biti ispunjeni svi pravni uslovi za zasnivanje zaloga;
    - ugovorne odredbe kojima se uspostavlja zaštita i s njima povezani pravni postupci omogućavaju banci unovčenje vrijednosti zaštite u razumnom roku.

- b) moraju biti ispunjeni svi sljedeći uslovi za praćenje vrijednosti i procjenu vrijednosti nekretnine:
    - 1) nakon prvobitne procjene ovlaštenog nezavisnog procjenitelja, banka je dužna kontinuirano pratiti vrijednost nekretnina i to za poslovne nekretnine barem jednom godišnje, a za stambene nekretnine jednom u tri godine. Banka prati vrijednosti nekretnina i češće ako su tržišni uslovi podložni značajnim promjenama;
    - 2) vrijednost nekretnine se ponovno procjenjuje ako informacije dostupne bankama ukazuju na to da je možda došlo do značajnog smanjenja vrijednosti nekretnine u odnosu na uobičajene tržišne cijene, a tu ponovnu procjenu provodi nezavisni procjenitelj. Za izloženosti koje prelaze iznos od 1 milion KM ili čine više od 5% regulatornoga kapitala banke, taj procjenitelj provodi ponovnu procjenu najmanje svake tri godine.
Za praćenje vrijednosti nekretnina i utvrđivanje nekretnine za koju je potrebna ponovna procjena, banka se može koristiti statističkim metodama.
  - c) Banka je dužna jasno dokumentovati vrste stambenih i poslovnih nekretnina koje prihvata i s tim povezane politike kreditiranja.
- (6) Izloženost koja ima kreditnu procjenu odabranog ECAI koji je povoljniji od pondera dodijeljenog kategoriji izloženosti osiguranoj nekretninama u skladu sa ovim članom, dodjeljuje se povoljniji ponder bez obzira na raspored u stablu odlučivanja.

Član 61.

Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza

- (1) Neosiguranom dijelu bilo koje stavke izloženosti u statusu neizmirenja obaveza dodjeljuju se sljedeći ponderi rizika:
  - a) 150% kada su ispravke vrijednosti za kreditni rizik manje od 20% osiguranog dijela vrijednosti izloženosti, prije smanjenja za ispravke vrijednosti za kreditni rizik;
  - b) 100% kada ispravke vrijednosti za kreditni rizik nisu manji od 20% neosiguranog dijela vrijednosti izloženosti, prije smanjenja za ispravke vrijednosti za kreditni rizik.
- (2) Za potrebe određivanja osiguranog dijela dospjele obaveze, priznatim kolateralom smatraju se oni koji su priznati u svrhe smanjenja kreditnog rizika.
- (3) Smatra se da je status neizmirenja obaveza pojedinog dužnika nastao kada je ispunjen jedan od sljedećih uslova ili oba sljedeća uslova:
  - a) banka smatra vjerovatnim da dužnik neće u cijelosti podmiriti svoje obaveze prema banci, njenom matičnom društvu ili bilo kojem od njenih zavisnih društava pravnog lica ne uzimajući u obzir mogućnost naplate iz kolaterala;
  - b) dužnik više od 90 dana nije ispunio svoju dospelu obavezu u materijalno značajnom iznosu u skladu sa članom 2. tačka II) ove odluke. U slučaju izloženosti prema stanovništvu banka može primjenjivati definiciju nastanka statusa neizmirenja obaveza utvrđenu u tačkama a) i b) na nivou pojedinačne izloženosti, a ne u odnosu na ukupne izloženosti dužnika.
- (4) Za potrebe tačke b) stava (3) ovog člana primjenjuje se sljedeće:
  - a) za prekoračenja, brojanje dana kašnjenja počinje sa danom kada dužnik prekorači odobreni limit, kada mu je odobreni limit smanjen te je niži od trenutno iskorištenog iznosa ili kada je izvršio isplatu sredstava sa tekućeg računa bez pokrića, a njihov je iznos značajan;
  - b) za potrebe tačke a), odobreni limit obuhvaća svaki kreditni limit koji je banka odredila i o kojemu je obavijestila dužnika;
  - c) brojanje dana kašnjenja za izloženosti po kreditnim karticama počinje sa danom na koji dospijeva obaveza plaćanja minimalnog dijela;
  - d) značajnost dospelje kreditne obaveze procjenjuje se u odnosu na prag iz člana 2. tačka II).

- e) banka je dužna imati dokumentovane politike u vezi sa brojanjem dana kašnjenja, posebno s obzirom na produženje roka za ispunjenje obaveza. Te se politike moraju primjenjivati dosljedno tokom vremena i biti u skladu sa uspostavljenim sistemom za upravljanje rizicima.
- (5) Za potrebe stava (3) tačka a) banka je pri procjeni vjerovatnosti da dužnik neće uredno ispuniti svoje obaveze dužna uzeti u obzir sljedeće elemente:
- a) banka ne priznaje kamatne prihode i prihode od provizija i naknada po kreditnoj obavezi;
  - b) banka priznaje ispravke vrijednosti za kreditni rizik zbog uočenoga značajnog pogoršanja kreditne kvalitete dužnika koje je uslijedilo nakon nastanka te izloženosti;
  - c) banka je prodala kreditnu izloženost uz značajan ekonomski gubitak;
  - d) banka pristaje na restrukturiranje kreditne izloženosti koje će vjerovatno rezultirati umanjivanjem finansijske obaveze dužnika zbog značajnog smanjenja ili odgode plaćanja glavnice, kamata ili prema potrebi, naknada;
  - e) banka je podnijela zahtjev za pokretanje stečajnog ili sličnog postupka nad dužnikom u vezi s kreditnom obavezom dužnika prema banci, njenom matičnom društvu ili bilo kojem od njenih zavisnih društva pravnog lica;
  - f) nad dužnikom je podnesen zahtjev za pokretanje stečajnog ili sličnog postupka koji će dovesti do neplaćanja ili odgode plaćanja kreditne obaveze dužnika prema banci, njenom matičnom društvu ili bilo kojem od njenih zavisnih društva pravnog lica.
- (6) Ako izloženost koja je prethodno bila u statusu neizmirenja obaveza više ne ispunjava ni jedan od uslova iz definicije nastanka statusa neizmirenja obaveza iz člana 2. tačka II) i člana 61. stav (3) banka će dodijeliti rejting dužniku ili pojedinačnoj izloženosti kao da se radi o izloženosti koja nije u statusu neizmirenja obaveza, ali tek nakon isteka 6 mjeseci od prestanka ispunjenja navedenih uslova.
- Ako se naknadno ispuni neki od uslova iz definicije nastanka statusa neizmirenja obaveza, smatrat će se da je došlo do nastanka novog statusa neizmirenja obaveza.

Član 62.

Visokorizične izloženosti

- (1) Banka, kada je to primjenjivo, dodjeljuje ponder rizika 150% izloženostima, uključujući izloženosti u obliku dionica ili udjela u investicijskim fondovima, a koje su visokorizične.
- (2) Visokorizične izloženosti obuhvataju sljedeće izloženosti:
- a) ulaganja u privredna društva rizičnog kapitala;
  - b) ulaganja u alternativne investicijske fondove sa sjedištem van BiH;
- (3) Pri procjeni da li su izloženosti koje nisu navedene u stavu (2) ovog člana visokorizične, banka uzima u obzir sljedeće karakteristike rizika:
- a) postoji visok rizik od gubitka kao posljedica nastanka statusa neizmirenja obaveza dužnika;
  - b) nije moguće na odgovarajući način ocijeniti može li se izloženost svrstati u tačku a) ovog stava.

Član 63.

Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica

- (1) Da bi se mogao primjenjivati povlašteni tretman iz st. (4) i (5) ovog člana, pokrivene obveznice moraju ispunjavati zahtjeve utvrđene u stavu (6) i biti osigurane bilo kojom sljedećom priznatom imovinom:
- a) izloženostima prema Centralnoj vladi BiH, Vladi FBiH, Vladi RS-a, Vladi Distrikta Brčko, centralnim vladama, centralnim bankama članicama Evropskog sistema centralnih banaka (ESCB) u EU ili izloženostima koje su osigurane njihovim garancijama;
  - b) izloženostima prema centralnim vladama trećih zemalja, centralnim bankama trećih zemalja, multilateralnim razvojnim bankama, međunarodnim organizacijama koje

ispunjavaju uslove za 1. stepen kreditne kvalitete ili izloženostima koje su osigurane njihovim garancijama, te izloženostima u smislu ove tačke koje u skladu sa ovim dijelom odluke ispunjavaju uslove za 2. stepen kreditne kvalitete, pod uslovom da ne prelaze 20% nominalnog iznosa nepodmirenih obaveza koje proizlaze iz pokrivenih obveznica institucija izdavaoca;

- c) izloženostima prema institucijama koje ispunjavaju uslove za 1. stepen kreditne kvalitete. Ukupna izloženost ove vrste ne smije prelaziti 15% nominalnog iznosa nepodmirenih obaveza koje proizlaze iz pokrivenih obveznica institucije izdavaoca. Izloženosti prema institucijama iz EU sa dospijećem 100 dana ili kraćim ne pripadaju 1. stepenu kreditne kvalitete, nego te institucije moraju ispuniti minimalno uslove za 2. stepen kreditne kvalitete;
- (2) Situacije opisane u tačkama od a) do c) stava (1) ovog člana uključuju kolaterale koji su namijenjeni isključivo zaštiti imaoaca obveznica od gubitaka u skladu sa važećim zakonima.
- (3) Za pokriveno obveznice koje su osigurane nekretninama, banka mora voditi računa da nekretnine ispunjavaju uslove iz člana 60. stav (5).
- (4) Pokrivenim obveznicama za koje postoji kreditna procjena odabranog ECAI-a dodjeljuje se ponder rizika naveden u Tabeli 9. koji odgovora kreditnoj procjeni ECAI-a u skladu s članom 69. ove odluke.

Tabela 9.						
Stepen kreditne kvalitete	1	2	3	4	5	6
Ponder rizika	10 %	20 %	20 %	50 %	50 %	100 %

- (5) Pokrivenim obveznicama za koje ne postoji kreditna procjena odabranog ECAI-a dodjeljuje se ponder rizika na osnovu pondera rizika dodijeljenog nadređenim neosiguranim izloženostima prema instituciji koja ih izdaje. Primjenjuje se sljedeća veza između pondera rizika:
- a) ako je izloženostima prema instituciji dodijeljen ponder rizika 20%, pokrivenoj obveznici dodjeljuje se ponder rizika 10%;
- b) ako je izloženostima prema instituciji dodijeljen ponder rizika 50%, pokrivenoj obveznici dodjeljuje se ponder rizika 20%;
- c) ako je izloženostima prema instituciji dodijeljen ponder rizika 100%, pokrivenoj obveznici dodjeljuje se ponder rizika 50%;
- d) ako je izloženostima prema instituciji dodijeljen ponder rizika 150%, pokrivenoj obveznici dodjeljuje se ponder rizika 100%.
- (6) Na izloženosti u obliku pokrivenih obveznica može se primijeniti povlašteni tretman pod uslovom da banka koja ulaže u pokriveno obveznice može Agenciji dokazati:
- a) da prima informacije o portfelju najmanje o:
- 1) vrijednosti skupa za pokriće i nepodmirenih obaveza koje proizlaze iz pokrivenih obveznica;
  - 2) geografskoj distribuciji i vrsti imovine koja služi kao pokriće, visini kredita, riziku kamatnih stopa i valutnom riziku;
  - 3) ročnoj strukturi imovine koja služi kao pokriće i pokrivenih obveznica; i
  - 4) postotku kredita koji su dospjeli više od devedeset dana;
- b) izdavalac stavlja informacije iz tačke a) ovog stava na raspolaganje banci najmanje polugodišnje.

Član 64.

Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom

Izloženostima prema institucijama i privrednim društvima za koje postoji kratkoročna kreditna procjena odabranog ECAI-a dodjeljuje se ponder rizika naveden u Tabeli 10. koji odgovora kreditnoj procjeni ECAI-a u skladu sa članom 69. ove odluke.

Tabela 10.						
Stepen kreditne kvalitete	1	2	3	4	5	6
Ponder rizika	20 %	50 %	100 %	150 %	150 %	150 %

Član 65.

Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicijskim fondovima

- (1) Izloženostima u obliku udjela ili dionica u investicijskim fondovima dodjeljuje se ponder rizika od 100%, osim ako banka primjenjuje metodu procjene kreditnog rizika iz stava (2) ovog člana.
- (2) Izloženostima u obliku udjela ili dionica u investicijskim fondovima za koje postoji kreditna procjena odabranog ECAI-a dodjeljuje se ponder rizika naveden u Tabeli 11. koji odgovora kreditnoj procjeni ECAI-a u skladu sa članom 69. ove odluke.

Tabela 11.						
Stepen kreditne kvalitete	1	2	3	4	5	6
Ponder rizika	20 %	50 %	100 %	100 %	150 %	150 %

Član 66.

Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja

- (1) Sljedeće izloženosti smatraju se izloženostima na osnovu vlasničkih ulaganja:
  - a) izloženosti koje nisu dužničke, te predstavljaju podređeno rezidualno pravo na imovinu ili prihod izdavaoca;
  - b) dužničke izloženosti i drugi vrijednosni papiri, partnerstva, instrumenti čija je ekonomska suština slična izloženostima navedenima u tački a) ovog stava.
- (2) Izloženostima po osnovu vlasničkih ulaganja dodjeljuje se ponder rizika 100%, osim ako predstavljaju odbitnu stavku od regulatornog kapitala, ako se tretiraju kao visokorizične izloženosti u skladu sa članom 62. ove odluke ili ako im se dodjeljuje ponder rizika 1 250%, u skladu sa članom 9. ove odluke.
- (3) Ulaganja u instrumente regulatornog kapitala koje izdaju banke smatraju se potraživanjima po osnovu vlasničkih ulaganja, osim ako predstavljaju odbitnu stavku od regulatornog kapitala ili ako se tretiraju kao visokorizične izloženosti u skladu s članom 62. ove odluke.

Član 67.

Ostale izloženosti

- (1) Materijalnoj imovini (zemljište i građevinski objekti, oprema, avansi za materijalnu imovinu i materijalna imovina u pripremi) dodjeljuje se ponder rizika 100%.
- (2) Plaćenim avansima i prihodima budućih razdoblja za koje banka ne može odrediti druge ugovorne strane dodjeljuje se ponder rizika 100%.

- (3) Gotovinskim stavkama u postupku naplate dodjeljuje se ponder rizika 20%. Novcu u blagajni i ekvivalentu gotovine dodjeljuje se ponder rizika 0%.
- (4) Zlatu u trezoru ili na posebnoj lokaciji u mjeri u kojoj je pokriveno obavezama u zlatu dodjeljuje se ponder rizika 0%.
- (5) Kod ugovora o prodaji i ponovnoj kupnji imovine (engl. asset sale and repurchase agreements) i ugovora o direktnim terminskim kupovinama primjenjuje se ponder rizika koji se dodjeljuje za imovinu na koju se ugovori odnose, a ne za druge ugovorne strane u tom pravnom poslu.
- (6) Vrijednost izloženosti na osnovu lizinga jednaka je diskontiranim minimalnim plaćanjima lizinga. Minimalna plaćanja lizinga su plaćanja koje banka zahtijeva ili može zahtijevati od najmoprimca tokom trajanja ugovora o lizingu i plaćanja na osnovu bilo koje opcije kupovine predmeta lizinga koja će vrlo vjerovatno biti izvršena.

IV. PRIZNAVANJE KREDITNIH PROCJENA ECAI

Član 68.

Upotreba kreditnih procjena ECAI

- (1) Vanjska kreditna procjena može se koristiti za određivanje pondera rizika izloženosti samo ako ju je dodijelio ili je potvrdio ECAI.
- (2) Evropsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržište (ESMA) ažurira i objavljuje spisak registrovanih i certificiranih agencija za procjenu kreditnog rizika na svojoj web stranici čije procjene banka može koristiti.

Član 69.

Raspoređivanje kreditnih procjena ECAI

- (1) Evropsko bankarsko nadzorno tijelo (EBA), Evropsko nadzorno tijelo za osiguranja i penziono osiguranje (EIOPA) i ESMA preko Zajedničkog odbora sastavljaju nacrt provedbenih dokumenata u kojima utvrđuju način raspoređivanja kreditnih procjena ECAI u odgovarajuće stepene kreditnog kvaliteta iz dijela III. ove odluke. Taj postupak mora biti objektivan i dosljedan.
- (2) Agencija će objaviti web stranice na kojima se mogu preuzeti dokumenti iz stava (1) ovog člana.

Član 70.

Upotreba kreditnih procjena ECA

- (1) Za potrebe člana 50. ove odluke, banka može upotrebljavati kreditne procjene ECA koje je odabrala banka ako je ispunjen jedan od sljedećih uslova:
  - a) ako se radi o općeprihvaćenom rejtingu za ocjenu rizičnosti koji dodjeljuje ECA, a koje učestvuju u kreiranju smjernica Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (u daljem tekstu: OECD) za službeno podržano kreditiranje izvoza, ili
  - b) ECA objavljuje svoje kreditne procjene, te se obavezuje da će upotrebljavati dogovorenu metodologiju OECD-a, a kreditna procjena povezana je sa jednom od osam minimalnih premija osiguranja izvoznih poslova (MPOIP) utvrđenih dogovorenim metodologijom OECD-a. Banka može opozvati svoj odabir ECA. Ukoliko postoje konkretne naznake da je cilj opoziva smanjenje zahtjeva koji se odnose na adekvatnost kapitala, banka mora obrazložiti taj opoziv.
- (2) Izloženostima kod kojih se kreditna procjena ECA priznaje za potrebe dodjeljivanja pondera rizika dodjeljuje se ponder rizika naveden u Tabeli 12.

Tabela 12.								
MPOIP	0	1	2	3	4	5	6	7
Ponder rizika	0 %	0 %	20 %	50 %	100 %	100 %	100 %	150 %

Član 71.

Opći zahtjevi za upotrebu kreditnih procjena ECAI za određivanje pondera rizika

Banka može odabrati jedan ECAI ili više njih koji će se upotrebljavati za određivanje pondera rizika koji se dodjeljuju bilansnoj i vanbilansnoj imovini. Banka može opozvati svoj odabir ECAI. Banka mora obrazložiti taj opoziv ako postoje konkretne naznake da je cilj povlačenja smanjenje zahtjeva koji se odnose na adekvatnost kapitala. Kreditne procjene ne smiju se primjenjivati selektivno. Banka upotrebljava zatražene kreditne procjene. Kod primjene kreditne procjene banka se mora pridržavati sljedećih zahtjeva:

- a) banka koja odluči upotrebljavati kreditne procjene koje dodjeljuje ECAI za određene kategorije stavki mora upotrebljavati te kreditne procjene dosljedno za sve izloženosti iz navedene kategorije;
- b) banka koja odluči upotrebljavati kreditne procjene koje dodjeljuje ECAI mora ih upotrebljavati kontinuirano i dosljedno;
- c) banka smije upotrebljavati samo kreditne procjene ECAI koje uzimaju u obzir sve iznose koje institucija potražuje, kako glavnici tako i pripadajuće kamate;
- d) ako za stavku postoji samo jedna kreditna procjena odabranog ECAI-a, za određivanje pondera rizika za navedenu stavku upotrebljava se ta kreditna procjena;
- e) ako za stavku postoje dvije kreditne procjene odabranih ECAI koje odgovaraju različitim ponderima rizika, navedenoj stavci dodjeljuje se viši ponder rizika;
- (f) ako za stavku postoji više od dvije kreditne procjene odabranih ECAI, upotrebljavaju se kreditne procjene koje daju dva najniža pondera rizika. Ako se spomenuta dva najniža pondera rizika razlikuju, dodjeljuje se viši ponder rizika. Ako su spomenuta dva najniža pondera rizika jednaka, upotrebljava se taj ponder rizika.

Član 72.

Kreditna procjena izdavaoca i izdanja

- (1) Ako postoji kreditna procjena za određeni program izdanja ili za finansijski instrument kojem pripada stavka koja predstavlja izloženost, navedena kreditna procjena upotrebljava se za određivanje pondera rizika koji se dodjeljuje toj stavci.
- (2) Ako za određenu stavku ne postoji direktna kreditna procjena, a postoji kreditna procjena za određeni program izdanja ili finansijski instrument kojemu ne pripada stavka koja predstavlja izloženost ili ako postoji opća kreditna procjena za izdavaoca, ta se kreditna procjena upotrebljava u sljedećim slučajevima:
  - a) ako daje viši ponder rizika nego što bi to inače bio slučaj te je predmetna izloženost u svakom pogledu istog ranga ili podređena u odnosu na određeni program izdanja ili finansijski instrument ili na nadređene neosigurane izloženosti tog izdavaoca;
  - b) ako daje niži ponder rizika te je data izloženost u svakom pogledu istog ranga ili nadređena u odnosu na određeni program izdanja ili finansijski instrument ili na nadređene neosigurane izloženosti tog izdavaoca;

U svim ostalim slučajevima izloženost se tretira kao pozicija bez rejtinga.
- (3) Primjena st. (1) i (2) ovog člana ne sprečava primjenu člana 63. ove odluke.
- (4) Kreditne procjene za izdavaoca iz grupe privrednih društava ne mogu se koristiti kao kreditne procjene drugog izdavaoca iz iste grupe privrednih društava.

Član 73.

Dugoročne i kratkoročne kreditne procjene

- (1) Kratkoročne kreditne procjene mogu se koristiti samo za kratkoročnu imovinu i vanbilansne stavke koje predstavljaju izloženost prema institucijama i privrednim društvima.
- (2) Kratkoročne kreditne procjene koriste se samo za stavke na koje se odnosi kratkoročna kreditna procjena, te se ne upotrebljavaju da bi se iz njih izveo ponder rizika za neku drugu stavku, osim u sljedećim slučajevima:
  - a) ako je finansijskom instrumentu za koji postoji kratkoročna kreditna procjena dodijeljen ponder rizika 150%, onda se svim osiguranim izloženostima istom dužniku kojima nije dodijeljen rejting, bez obzira na to jesu li one kratkoročne ili dugoročne, također dodjeljuje ponder rizika 150%;
  - b) ako je finansijskom instrumentu za koji postoji kratkoročna kreditna procjena dodijeljen ponder rizika 50%, niti jednoj kratkoročnoj izloženosti bez rejtinga ne smije se dodijeliti ponder rizika niži od 100%.

Član 74.

Stavke u domaćoj i stranoj valuti

- (1) Kreditna procjena koja se odnosi na stavke nominirane u domaćoj valuti dužnika ne može se upotrebljavati za izvođenje pondera rizika za drugu izloženost prema istom dužniku koja je nominirana u stranoj valuti.
- (2) Ako izloženost nastane zbog učestvovanja banke u kreditu koji je odobrila multilateralna razvojna banka čiji je status povjerioca sa pravom prvenstva priznat na tržištu, kreditna procjena za dužnikovu stavku u domaćoj valuti može se upotrijebiti za određivanje pondera rizika.

V. TEHNIKE SMANJENJA KREDITNOG RIZIKA (CRM)

Član 75.

Opće odredbe za priznavanje efekata CRM

- (1) Za potrebe ovog dijela odluke, banka kreditor predstavlja banku koja je primalac kreditne zaštite.
- (2) Nijedna izloženost na koju je primijenjena tehnika smanjenja kreditnog rizika ne smije dovesti do većeg iznosa izloženosti ponderisanog rizikom od identične izloženosti na koju nije primijenjena tehnika smanjenja kreditnog rizika.
- (3) Ako su ispunjeni uslovi za priznavanje materijalne i nematerijalne kreditne zaštite, banka može prilagoditi izračun iznosa izloženosti ponderisanog rizikom koji je izvršen u skladu sa dijelom ove odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik prema standardizovanom pristupu.
- (4) Banka je dužna gotovinu, vrijednosne papire ili robu kupljene, pozajmljene ili primljene na osnovu repo transakcija ili transakcija pozajmljivanja vrijednosnih papira ili robe drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane smatrati kolateralom.
- (5) Ako banka koja izračunava iznose izloženosti ponderisane rizikom prema standardizovanom pristupu upotrebljava više vrsta instrumenata za smanjenje kreditnog rizika koje pokrivaju jednu izloženost dužna je postupiti na sljedeći način:
  - a) podijeliti izloženost na dijelove pokrivena pojedinom vrstom sredstava za smanjenje kreditnog rizika i
  - b) posebno izračunati iznos izloženosti ponderisan rizikom za svaki dio dobijen prema tački a) ovog stava u skladu sa odredbama odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik prema standardizovanom pristupu i ovog dijela odluke.

- (6) Ako banka koja izračunava iznose izloženosti ponderisane rizikom prema standardizovanom pristupu pokriva jednu izloženost kreditnom zaštitom jednog pružaoca zaštite, a ta zaštita ima različita dospijeca dužna je postupiti na sljedeći način:
- a) podijeliti izloženost na dijelove pokrivene pojedinom vrstom instrumenata za smanjenje rizika i
  - b) posebno izračunati iznos izloženosti ponderisan rizikom za svaki dio dobiven prema tački a) ovog stava u skladu sa odredbama odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik prema standardizovanom pristupu i ovog dijela odluke.

Član 76.

Načela za priznavanje efekata smanjenja kreditnog rizika

- (1) Tehnika koja se koristi za pribavljanje kreditne zaštite, zajedno sa poduzetim aktivnostima i postupcima, te procedurama i politikama koje provodi banka kreditor mora obezbijediti aranžmane kreditne zaštite koji su provodivi u svim relevantnim područjima sudske nadležnosti.
Banka kreditor dužna je na zahtjev Agencije dostaviti ažurno, pisano, obrazloženo i nezavisno pravno mišljenje ili više njih kojima se koristila kako bi utvrdila zadovoljava li aranžman kreditne zaštite, odnosno aranžmani kreditne zaštite, te uslove.
- (2) Banka kreditor dužna je poduzeti sve odgovarajuće mjere da bi osigurala provodivost aranžmana kreditne zaštite i upravljala rizicima povezanim sa tim aranžmanom.
- (3) Banka može priznati materijalnu kreditnu zaštitu pri izračunu efekata smanjenja kreditnog rizika samo ako imovina koja predstavlja zaštitu ispunjava oba sljedeća zahtjeva:
  - a) predstavlja imovinu koja se u skladu s čl. 77., 78. i 79. ove odluke priznaje kao kolateral;
  - b) dovoljno je likvidna, a njena je vrijednost tokom vremena dovoljno stabilna, te pruža odgovarajuću sigurnost u vezi sa nivoom postignute kreditne zaštite, uzimajući u obzir dopušteni stepen priznavanja kreditne zaštite za potrebe izračunavanja iznosa izloženosti ponderisanih rizikom.
- (4) Banka može priznati materijalnu kreditnu zaštitu prilikom izračunavanja efekata smanjenja kreditnog rizika samo ako banka kreditor ima pravo da pravovremeno unovči ili zadrži imovinu koja predstavlja kreditnu zaštitu u slučaju nastanka statusa neizmirenja obaveza, nesolventnosti ili stečaja, dužnika i kada je to primjenjivo, lica kod kojeg se nalazi kolateral, te u slučaju nastanka drugog kreditnog događaja navedenog u dokumentaciji o transakciji. Stepem korelacije između vrijednosti imovine koja predstavlja materijalnu kreditnu zaštitu i kreditne sposobnosti dužnika ne smije biti previsok.
- (5) U slučaju nematerijalne kreditne zaštite pružalac zaštite priznaje se samo ako je kao priznati pružalac zaštite naveden u članu 80. ove odluke.
- (6) U slučaju nematerijalne kreditne zaštite predmetni ugovor o zaštiti priznaje se u skladu sa čl. 80. i 81. ove odluke i uz uslov da je ugovor pravno provodiv u svim relevantnim područjima sudske nadležnosti i pruža odgovarajuću sigurnost u vezi sa nivoom postignute kreditne zaštite, uzimajući u obzir pristup koji se koristi za izračun iznosa izloženosti ponderisanih rizikom, te dopušteni stepen priznavanja kreditne zaštite;
- (7) Kreditna zaštita mora ispunjavati uslove iz dijela odluke koji se odnosi na zahtjeve za priznavanja kreditne zaštite.
- (8) Banka je dužna na zahtjev Agencije dokazati da ima adekvatne procese upravljanja rizikom, kako bi kontrolisala rizike kojima može biti izložena zbog provođenja postupaka smanjenja kreditnog rizika.
- (9) Nezavisno od priznatog smanjenja kreditnog rizika prilikom izračuna iznosa izloženosti ponderisanih rizikom, banka je dužna nastaviti provoditi potpunu procjenu kreditnog rizika osnovne izloženosti i biti u mogućnosti da nadležnim tijelima dokaže da ispunjava taj zahtjev. Za potrebe ovog stava, za repo transakcije i transakcije pozajmljivanja vrijednosnih

papira ili robe drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane osnovnom izloženošću smatra se neto iznosom izloženosti.

PRIZNAVANJE MATERIJALNE KREDITNE ZAŠTITE

Član 77.

Priznavanje kolaterala prema svim pristupima i metodama

- (1) Banka može upotrebljavati sljedeće stavke kao priznati kolateral prema svim pristupima i metodama:
  - a) gotovinski polog položen kod banke kreditora ili druge instrumente koji se mogu smatrati gotovinom koje drži banka kreditor;
  - b) dužnički vrijednosni papiri centralnih vlada ili centralnih banaka koji imaju kreditnu procjenu ECAI-a ili ECA koja je priznata za potrebe dijela odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik i za koju je utvrđeno da pripada najmanje 4. stepenu kreditne kvalitete prema pravilima za ponderisanje izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama u skladu sa tim dijelom odluke;
  - c) dužnički vrijednosni papiri institucija koji imaju kreditnu procjenu ECAI-a i za koju je utvrđeno da pripada najmanje 3. stepenu kreditne kvalitete prema pravilima za ponderisanje izloženosti prema institucijama u skladu sa dijelom odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik;
  - d) dužnički vrijednosni papiri ostalih subjekata koji imaju kreditnu procjenu ECAI-a i za koju je utvrđeno da pripada najmanje 3. stepenu kreditne kvalitete prema pravilima za ponderisanje izloženosti prema privrednim društvima u skladu sa dijelom odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik;
  - e) dužnički vrijednosni papiri koji imaju kratkoročnu kreditnu procjenu ECAI-a i za koju je utvrđeno da pripada najmanje 3. stepenu kreditne kvalitete prema pravilima za ponderisanje kratkoročnih izloženosti u skladu sa dijelom odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik;
  - (f) dionice ili konvertibilne obveznice uključene u glavni berzanski indeks;
  - (g) zlato.
- (2) Za potrebe stava (1) tačke b) ovog člana „dužnički vrijednosni papiri centralnih vlada ili centralnih banaka” uključuju:
  - a) dužničke vrijednosne papire Vlade FBiH, Vlade RS-a i Vlade Brčko distrikta;
  - b) dužničke vrijednosne papire multilateralnih razvojnih banaka na koje se u skladu sa članom 53. stavom (2) ove odluke primjenjuje ponder rizika od 0%;
  - c) dužničke vrijednosne papire međunarodnih organizacija na koje se u skladu sa članom 54. ove odluke primjenjuje ponder rizika od 0%.
- (3) Za potrebe stava (1) tačke c) ovog člana „dužnički vrijednosni papiri institucija” uključuju:
  - a) dužničke vrijednosne papire regionalnih vlada i lokalnih vlasti, osim onih iz stava (2) tačka a) ovog člana;
  - b) dužničke vrijednosne papire subjekata javnog sektora, prema kojima ima tretman u skladu sa članom 52. st. (1) i (2) ove odluke;
  - c) dužničke vrijednosne papire multilateralnih razvojnih banaka, osim onih na koje se primjenjuje ponder rizika od 0% u skladu sa članom 53. stavom (2) ove odluke.
- (4) Banka može dužničke vrijednosne papire drugih institucija koje nemaju kreditnu procjenu ECAI-a upotrebljavati kao priznati kolateral ako ti dužnički vrijednosni papiri ispunjavaju sve sljedeće kriterije:
  - a) kotiraju na priznatoj berzi;
  - b) smatraju se nadređenim potraživanjem (sa aspekta naplate);
  - c) sva ostala izdanja institucije izdavaoca s istim statusom u redoslijedu naplate, koja imaju rejting, imaju kreditnu procjenu ECAI-a za koju je u skladu sa članom 69. ove odluke utvrđeno da pripada najmanje 3. stepen kreditne kvalitete prema pravilima za

- ponderisanje izloženosti prema institucijama ili pravilima za ponderisanje kratkoročnih izloženosti u skladu sa dijelom odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik - standardizovani pristup;
- d) banka kreditor nema informacija koje bi upućivale na kreditnu procjenu izdanja manje povoljnu od one navedene u tački c);
- e) tržišna likvidnost instrumenta dovoljna je za ove potrebe.
- (5) Banka može upotrebljavati udjele ili dionice u investicijskim fondovima kao priznati kolateral ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
- a) cijena udjela ili dionica javno svakodnevno se objavljuje;
- b) investicijski fond ograničen je na ulaganja u instrumente koji se mogu priznati u skladu sa odredbama st. (1) i (4) ovog člana;
- Ako investicijski fond ulaže u dionice ili udjele drugog investicijskog fonda, na svaki takav odnosni investicijski fond primjenjuju se uslovi jednaki tačkama od a) do b) ovog stava.
- Ako investicijski fond koristi izvedene instrumente za zaštitu dopuštenih ulaganja to ne sprečava da udjeli i dionice u takvim investicijskim fondovima budu priznati kao kolateral.
- (6) Za potrebe stava (5) ovog člana, ako investicijski fond („izvorni investicijski fond”) ili neki od njegovih odnosnih investicijskih fondova ulaže i u instrumente koji se ne mogu priznati prema st. (1) i (4) ovog člana, banka može koristiti udjele ili dionice u tom investicijskom fondu kao kolateral do iznosa koji je jednak vrijednosti priznate imovine koju drži investicijski fond, pod pretpostavkom da je taj investicijski fond ili neki od njegovih odnosnih investicijskih fondova do maksimalnog dopuštenog iznosa iskoristio mogućnost ulaganja u imovinu koja se ne priznaje.
- Kada odnosni investicijski fond i sam ima odnosne investicijske fondove, banka može upotrebljavati udjele ili dionice u izvornom investicijskom fondu kao priznati kolateral pod uslovom da primjenjuju metodologiju iz prvog podstava.
- U slučajevima kada imovina koja se ne priznaje ima negativnu vrijednost zbog obaveza ili potencijalnih obaveza proizašlih iz vlasništva, banka je dužna učiniti sljedeće:
- a) izračunati ukupnu vrijednost imovine koja se ne priznaje i
- b) ako je iznos dobiven u skladu sa tačkom a) ovog stava negativan, oduzeti apsolutnu vrijednost tog iznosa od ukupne vrijednosti priznate imovine.
- (7) U pogledu stava (1) tačaka b) do e) ovog člana, ako vrijednosni papiri imaju dvije kreditne procjene ECAI, banka je dužna primijeniti manje povoljnu procjenu. Ako vrijednosni papiri imaju više od dvije kreditne procjene ECAI, banka je dužna primijeniti dvije najpovoljnije procjene. Ako su dvije najpovoljnije kreditne procjene različite, banka je dužna primijeniti onu koja je manje povoljna.

Član 78.

Dodatno priznavanje kolaterala prema složenoj metodi finansijskog kolaterala

- (1) Banka koja primjenjuje složenu metodu finansijskog kolaterala iz člana 88. ove odluke, osim kolaterala navedenih u članu 77. ove odluke, može kao kolateral priznati i sljedeće stavke:
- a) dionice ili konvertibilne obveznice koje nisu uključene u glavni berzanski indeks, ali kojima se trguje na priznatoj berzi;
- b) udjele ili dionice u investicijskim fondovima ako su ispunjena oba sljedeća uslova:
- 1) cijena udjela ili dionica svakodnevno se javno objavljuje;
- 2) investicijski fond ograničen je na ulaganja u instrumente koji se mogu priznati u skladu sa odredbama člana 77. st. (1) i (4) ove odluke, te u instrumente iz tačke a) ovoga stava.

Ako investicijski fond ulaže u udjele ili dionice drugog investicijskog fonda, na takav odnosni investicijski fond primjenjuju se uslovi jednaki onima iz tačaka a) i b) ovog stava.

Ako investicijski fond koristi derivate za zaštitu dopuštenih ulaganja to ne sprečava da udjeli i dionice u takvim investicijskim fondovima budu priznati kao kolateral.

- (2) Ako investicijski fond ili neki od njegovih odnosnih investicijskih fondova ulaže i u instrumente koji se ne mogu priznati prema članu 77. st. (1) i (4) ove odluke i instrumente iz tačke a) stava (1) ovog člana, banka može priznati udjele ili dionice u tom investicijskom fondu kao kolateral do iznosa koji je jednak vrijednosti priznate imovine koju drži investicijski fond, pod pretpostavkom da je investicijski fond ili neki od njegovih odnosnih investicijskih fondova do maksimalnog dopuštenog iznosa iskoristio mogućnost ulaganja u imovinu koja se ne priznaje.

U slučajevima kada imovina koja se ne priznaje ima negativnu vrijednost zbog obaveza ili potencijalnih obaveza koje proizlaze iz vlasništva, banka je dužna:

- a) izračunati ukupnu vrijednost imovine koja se ne priznaje i
- b) ako je iznos dobijen u skladu sa tačkom a) ovog stava negativan, oduzeti apsolutnu vrijednost tog iznosa od ukupne vrijednosti priznate imovine.

Član 79.

Ostala materijalna kreditna zaštita

Banka može koristiti sljedeću ostalu materijalnu kreditnu zaštitu kao priznati kolateral:

- a) gotovinske pologe položene kod druge banke ili instrumente koji se mogu smatrati gotovinom koje drži druga banka, u neskrbničkom odnosu, a koji su dati kao zalog banci kreditoru;
- b) police životnog osiguranja založene u korist banke kreditora;
- c) instrumente izdate od druge banke koje će na zahtjev otkupiti ta banka.

PRIZNAVANJE NEMATERIJALNE KREDITNE ZAŠTITE

Član 80.

Priznavanje pružaoca zaštite prema svim pristupima

Banka može sljedeće subjekte smatrati priznatim pružaocima nematerijalne kreditne zaštite:

- a) centralne vlade i centralne banke;
- b) jedinice regionalne vlade i lokalne vlasti;
- c) multilateralne razvojne banke;
- d) međunarodne organizacije čijim se izloženostima, u skladu sa odredbama člana 54. ove odluke, dodjeljuje ponder rizika od 0%;
- e) subjekti javnog sektora, potraživanja koja se tretiraju u skladu sa članom 52. ove odluke;
- f) institucije i finansijske institucije za koje se izloženosti prema finansijskim institucijama tretiraju kao izloženosti prema institucijama u skladu sa članom 55. stavom (4) ove odluke;
- g) ostala privredna društva, uključujući i matična privredna društva, zavisno društvo pravnog lica i pridružena privredna društva banke ako ta druga privredna društva imaju kreditnu procjenu ECAI-a;

Član 81.

Priznavanje garancija kao nematerijalne kreditne zaštite

Banka može upotrebljavati garancije kao priznatu nematerijalnu kreditnu zaštitu.

ZAHTJEVI ZA MATERIJALNU ZAŠTITU

Član 82.

Zahtjevi za finansijski kolateral

- (1) Finansijski kolateral i zlato mogu se upotrebljavati kao priznati kolateral prema svim pristupima i metodama, ako su ispunjeni svi zahtjevi iz st. (2) do (4) ovog člana.
- (2) Kreditna kvaliteta dužnika i vrijednost kolaterala ne smiju biti značajno međuzavisne. Ako se vrijednost kolaterala značajno smanji, to samo po sebi ne znači da je došlo do značajnog pogoršanja kreditnog kvaliteta dužnika. Ako se kreditna kvaliteta dužnika značajno pogorša, to samo po sebi ne znači da je došlo do značajnog smanjenja vrijednosti kolaterala.
Vrijednosni papiri dužnika ili bilo kojeg drugog lica iz grupe povezane s dužnikom ne mogu se upotrebljavati kao priznati kolateral. Nezavisno od toga, u priznati kolateral mogu se uključiti vlastita izdanja pokrivenih obveznica dužnika prema uslovima iz člana 63. ove odluke, ako su založene za repo transakciju, uz ispunjenje uslova iz prvog stava ovog člana.
- (3) Banka je dužna ispuniti sve ugovorne i zakonske obaveze, te poduzeti sve potrebne aktivnosti da bi se osigurala provodivost ugovora o kolateralu prema propisima koji se primjenjuju na takve ugovore.
Banka je dužna osigurati valjanu pravnu ocjenu kojom se potvrđuje provodivost ugovora o kolateralu u svim relevantnim područjima sudske nadležnosti. Prema potrebi, banka je dužna provesti naknadnu pravnu ocjenu kako bi se osigurala kontinuirana provodivost tog ugovora.
- (4) Banka je dužna ispuniti sve sljedeće operativne zahtjeve:
  - a) propisno dokumentovati ugovore o kolateralu te imati jasne i efikasne postupke za pravovremenu realizaciju kolaterala;
  - b) koristiti efikasne postupke i procese za kontrolu rizika koji proizlaze iz korištenja kolaterala, uključujući i rizike neefikasnosti i smanjene efikasnosti kreditne zaštite, rizike vrednovanja, rizike povezane sa prekidom kreditne zaštite, rizike koncentracija koji proizlaze iz korištenja kolaterala i međuzavisnosti kolaterala i cjelokupnog rizičnog profila banke;
  - c) imati dokumentovane politike i procedure kojima se definiraju vrste i iznosi prihvaćenih kolaterala;
  - d) izračunati tržišnu vrijednost kolaterala, te je usklađivati sa tržišnom vrijednošću najmanje jednom kvartalno, odnosno češće ako raspoložu informacijama koje upućuju na značajno smanjenje tržišne vrijednosti kolaterala;
  - e) ako se kolateral nalazi kod trećih lica, poduzeti razumne aktivnosti koje osiguravaju da treća lica takve kolaterale evidentiraju odvojeno od vlastite imovine;
  - f) osigurati da imaju dovoljno resursa za uredno funkcioniranje ugovora o marži sa drugim ugovornim stranama i transakcijama finansiranja vrijednosnih papira, mjereno pravovremeno i tačno vodeći računa o dodatnom povećanju kolaterala;
  - g) imati politike za upravljanje kolateralima kako bi kontrolirale, nadzirale i izvještavale o:
    - 1) rizicima kojima su izložene zbog ugovora o marži;
    - 2) riziku koncentracija prema pojedinoj vrsti imovine koja čini kolateral;
    - 3) ponovnoj upotrebi kolaterala, uključujući potencijalni manjak likvidnosti koji proizlazi iz ponovne upotrebe kolaterala primljenog od drugih ugovornih strana;
    - 4) predaji prava na kolateral koji je dat drugim ugovornim stranama.
- (5) Osim što moraju biti ispunjeni svi zahtjevi iz st. (2) do (4) ovog člana da bi se finansijski kolateral mogao upotrebljavati kao priznati kolateral prema jednostavnoj metodi finansijskog kolaterala, preostali rok do dospjeća zaštite mora biti najmanje jednak preostalom roku do dospjeća izloženosti.

Član 83.

Zahtjevi za ostalu materijalnu kreditnu zaštitu

- (1) Tretman iz člana 93. stava (1) ove Odluke može se primijeniti na gotovinske pologe položene kod neke druge banke ili na instrumente koji se mogu smatrati gotovinom koje drži neka druga banka, ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
  - a) dužnikovo potraživanje od te druge banke mora biti bezuslovno i neopozivo založeno ili preneseno na banku kreditora, a takav zalog ili prijenos je u svim relevantnim područjima sudske nadležnosti pravno provodiv;
  - b) druga banka mora biti obaviještena o zalogu ili prijenosu;
  - c) na osnovu navedene obavijesti, druga banka može obavljati plaćanja banci kreditoru ili drugim stranama samo uz prethodnu saglasnost banke kreditora.
- (2) Police životnog osiguranja založene kod banke kreditora mogu se upotrebljavati kao priznati kolateral ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
  - a) policia životnog osiguranja založena je kod ili prenesena na banku kreditora;
  - b) društvo koje je izdalo policu životnog osiguranja obaviješteno je o zalogu ili prijenosu i zbog te obavijesti ne smije obavljati isplate na osnovu ugovora bez prethodne saglasnosti banke kreditora;
  - c) banka kreditor ima pravo otkazati policu osiguranja u slučaju nastanka dužnikova statusa neizmirenja obaveza i naplatiti otkupnu vrijednost police;
  - d) banka kreditor obavještava se o svakom neplaćanju osiguranika po polici osiguranja;
  - e) policia životnog osiguranja mora trajati do dospijeca kredita. Kada to nije moguće zato što policia osiguranja ističe prije nego što završava kreditni odnos, banka mora osigurati da iznos dobijen nakon isteka police osiguranja služi kao zaštita do završetka ugovora o kreditu;
  - (f) zalog ili prijenos ima pravno dejstvo i provodiv je u svim područjima sudske nadležnosti relevantnim u vrijeme zaključenja ugovora o kreditu;
  - (g) otkupnu vrijednost police objavljuje društvo koje je izdalo policu životnog osiguranja i ona ne može biti umanjena;
  - (h) društvo koje je izdalo policu životnog osiguranja mora na zahtjev pravodobno isplatiti otkupnu vrijednost police;
  - (i) otkupna vrijednost police ne može se tražiti bez prethodne saglasnosti banke;
  - (j) privredno društvo koje je izdalo polisu životnog osiguranja podliježe zakonskom okviru važećem u Bosni i Hercegovini ili Evropskoj uniji ili je predmet nadzora nadležnog tijela treće zemlje u kojoj je nadzorni i pravni okvir barem isti onome koji se primjenjuje u EU.

NEMATERIJALNA KREDITNA ZAŠTITA

Član 84.

Zahtjevi u vezi sa garancijama

- (1) Uvažavajući uslove iz člana 85. stav (1) ove odluke, kreditna zaštita koja proizlazi iz garancija može se upotrebljavati kao nematerijalna kreditna zaštita ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
  - a) kreditna zaštita je direktna;
  - b) obuhvat kreditne zaštite jasno je definiran i neupitan;
  - c) ugovor o kreditnoj zaštiti ne sadrži klauzulu čije je ispunjavanje izvan direktne kontrole kreditora, a koja bi:
    - 1) omogućila pružaocu zaštite jednostrani raskid zaštite;
    - 2) povećala efektivni trošak zaštite zbog pogoršanja kreditne kvalitete zaštićene izloženosti;
    - 3) mogla spriječiti da pružalac zaštite pravovremeno izvrši isplatu ako izvorni dužnik ne izvrši bilo koja dospjela plaćanja ili u slučaju isteka ugovora o lizingu za potrebe

priznavanja garantnog ostatka vrijednosti imovine date u lizing iz člana 67. stav (6). ove odluke;

- 4) mogla omogućiti da pružalac zaštite skрати rok na koji je ugovorena kreditna zaštita;
  - d) ugovor o kreditnoj zaštiti je pravno provodiv u svim područjima sudske nadležnosti koja su relevantna u vrijeme sklapanja ugovora o kreditu.
- (2) Banka je dužna dokazati Agenciji da ima uspostavljene sisteme za upravljanje potencijalnim rizikom koncentracije koji proizlazi iz korištenja garancije. Banka je dužna dokazati nadležnim tijelima kako je njena strategija korištenja garancije povezana sa njenim upravljanjem cjelokupnim profilom rizičnosti.
  - (3) Banka je dužna ispuniti sve ugovorne i zakonske obaveze, te poduzeti sve potrebne aktivnosti da bi se osigurala provodivost nematerijalne kreditne zaštite prema propisima koji se primjenjuju na takve ugovore.

Banka je dužna osigurati pravnu ocjenu kojom se potvrđuje provodivost nematerijalne kreditne zaštite u svim relevantnim područjima sudske nadležnosti. Banka je, prema potrebi, dužna provesti naknadnu pravnu ocjenu kako bi se osigurala kontinuirana provodivost.

Član 85.

Zahtjevi za kontragarancije države i drugih subjekata iz javnog sektora

- (1) Banka može tretirati izloženosti navedene u stavu (2) ovog člana kao da su zaštićene garancijom subjekata navedenih u tom stavu, pod uslovom da su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
  - a) kontragarancija pokriva sve elemente kreditnog rizika kod potraživanja;
  - b) i izvorna garancija i kontragarancija ispunjavaju uslove koji se odnose na garancije iz člana 84. i člana 86. stava (1) ove odluke, osim što kontragarancija ne mora biti direktna;
  - c) pokriva je pouzdano i ne postoje historijski podaci koji bi pokazivali da je pokriva kontragarancije manje od efektivnog istog pokrivača direktne garancije tog subjekta.
- (2) Tretman naveden u stavu (1) ovog člana primjenjuje se na izloženosti koje su zaštićene garancijom za koje postoji kontragarancija nekog od sljedećih subjekata:
  - a) centralne vlade i centralne banke;
  - b) jedinice regionalne vlade i lokalne vlasti;
  - c) multilateralne razvojne banke ili međunarodne organizacije kojima je dodijeljen ponder rizika 0% u skladu sa članom 53. stavom (2) i članom 54. ove odluke ili na osnovu tih članova;
- (3) Banka primjenjuje tretman iz stava (1) ovog člana i na izloženost za koju je izdata kontragarancija drugih lica osim subjekata iz stava (2) ovog člana ako je ta kontragarancija pokrivena direktnom garancijom nekog od tih subjekata i ako su ispunjeni uslovi iz stava (1) ovog člana.

Član 86.

Dodatni zahtjevi za garancije

- (1) Garancije se mogu upotrebljavati kao priznata nematerijalna kreditna zaštita ako su ispunjeni svi uslovi iz člana 84. ove odluke, kao i svi sljedeći uslovi:
  - a) u slučaju kvalifikovanog nastanka statusa neizmirenja obaveza ili neplaćanja druge ugovorne strane, banka kreditor ima pravo u skladu sa zakonskim okvirom zahtijevati od davatelja garancije plaćanje bilo kojeg dospjelog novčanog iznosa u vezi sa potraživanjem za koje je pribavljena zaštita;
U slučaju nematerijalne kreditne zaštite koja pokriva kredite osigurane stambenim nekretninama, obaveza ispunjavanja uslova iz člana 84. stava (1) tačke c) alineje 3) ove odluke i prve rečenice tačke a) ovog stava ograničena je na 24 mjeseca;
  - b) garancija je izričito dokumentovana obaveza koju je preuzeo davalac garancije;
  - c) ispunjen je jedan od sljedećih uslova:

- 1) garancija pokriva sve vrste plaćanja za koja se očekuje da ih u vezi sa potraživanjem podmiri dužnik;
  - 2) ako su neke vrste plaćanja izostavljene iz garancije, banka kreditor prilagodila je vrijednost garancije tako da odražava takvo ograničeno pokrće.
- (2) U slučaju garancije, odnosno kontragarancija subjekata navedenih u članu 85. stavu (2) ove odluke, smatra se da je zahtjev iz tačke a) stava (1) ovog člana ispunjen ako je ispunjen bilo koji od sljedećih uslova:
- a) banka kreditor ima pravo od davatelja garancije pravovremeno primiti privremeno plaćanje koje ispunjava oba sljedeća uslova:
    - 1) predstavlja sveobuhvatnu procjenu iznosa gubitka, uključujući gubitke koji proizlaze iz neplaćanja kamata i ostalih vrsta plaćanja koji je dužnik obavezan izvršiti, a koje će banka kreditor vjerojatno pretrpjeti;
    - 2) srazmjerno je pokriću garancije;
  - b) banka kreditor može dokazati nadležnim tijelima da efekti garancije, koje pokriva i gubitke koji proizlaze iz neplaćanja kamata i ostalih vrsta plaćanja koje je dužnik obavezan izvršiti, opravdava takav tretman.

IZRAČUN EFEKATA CRM-A KOD MATERIJALNE KREDITNE ZAŠTITE

Član 87.

Jednostavna metoda finansijskog kolaterala

- (1) Banka može primjenjivati jednostavnu metodu finansijskog kolaterala samo ako iznose izloženosti ponderisane rizikom izračunava u skladu sa standardizovanim pristupom. Banka ne smije primjenjivati obje metode, jednostavnu metodu finansijskog kolaterala i složenu metodu finansijskog kolaterala.
- (2) Prema jednostavnoj metodi finansijskog kolaterala, priznatom finansijskom kolateralu banke dodjeljuju vrijednost jednaku njegovoj tržišnoj vrijednosti kako je određeno u članu 82. stavu (4) tački d) ove odluke.
- (3) Vrijednosti izloženosti koja je osigurana do visine tržišne vrijednosti priznatog kolaterala banka dodjeljuje ponder rizika koji bi dodijelila prema dijelu odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik kada bi banka kreditor imala direktnu izloženost prema tom kolateralu. U tu svrhu vrijednost izloženosti vanbilansne stavke navedene u Prilogu I ove odluke jednaka je 100% vrijednosti stavke, a ne vrijednosti izloženosti iz člana 44. stava (1) ove odluke.
Na osigurani dio izloženosti primjenjuje se ponder rizika od minimalno 20%, osim u slučajevima navedenima u st. (4) do (6) ovog člana. Ostalom dijelu vrijednosti izloženosti banka dodjeljuje ponder rizika koji bi dodijelila neosiguranoj izloženosti prema drugoj ugovornoj strani u skladu sa dijelom odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik.
- (4) Banka primjenjuje ponder rizika 0% na osigurani dio izloženosti koja proizlazi iz repo transakcija i transakcija pozajmljivanja vrijednosnih papira drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane koje ispunjavaju kriterije iz člana 91. ove odluke. Ako druga ugovorna strana u ugovoru nije učesnik osnovnog tržišta, banka je dužna primjenjivati ponder rizika od 10%.
- (5) Banka za finansijske derivate iz Priloga II ove odluke, čija se tržišna cijena utvrđuje dnevno i koji su osigurani gotovinom ili instrumentom koji se može smatrati gotovinom i nominirani su u istoj valuti, primjenjuje ponder rizika 0% na osigurani dio vrijednosti izloženosti koji su utvrđeni u čl. 45., 46. i 47. ove odluke.
Banka primjenjuje ponder rizika 10% na osigurani dio vrijednosti izloženosti za transakcije koje su osigurane dužničkim vrijednosnim papirima centralnih vlada ili centralnih banaka, a kojima se u skladu sa dijelom odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik, dodjeljuje ponder rizika 0%.

- (6) Za ostale transakcije koje nisu navedene u st. (4) i (5) ovog člana banka može primijeniti ponder rizika 0% ako su izloženost i kolateral nominirani u istoj valuti i ako je ispunjen bilo koji od sljedećih uslova:
- kolateral je gotovinski polog ili instrument koji se može smatrati gotovinom;
  - kolateral je u obliku dužničkih vrijednosnih papira centralnih vlada ili centralnih banaka na koje se u skladu s članom 50. ove odluke primjenjuje ponder rizika 0%, pri čemu je njegova tržišna vrijednost umanjena za 20%.
- (7) Za potrebe st. (5) i (6) ovog člana, dužnički vrijednosni papiri centralnih vlada i centralnih banaka uključuju:
- dužničke vrijednosne papire Vlade FBiH, Vlade RS-a i Vlade Brčko distrikta;
  - dužničke vrijednosne papire multilateralnih razvojnih banaka na koje se u skladu s članom 53. stavom (2) ove odluke primjenjuje ponder rizika 0%;
  - dužničke vrijednosne papire međunarodnih organizacija na koje se u skladu s članom 54. ove odluke primjenjuje ponder rizika 0%.

Član 88.

Složena metoda finansijskog kolaterala

- (1) Banka pri vrednovanju finansijskog kolaterala za potrebe složene metode finansijskog kolaterala primjenjuje korektivne faktore na tržišnu vrijednost finansijskog kolaterala u skladu sa odredbama čl. 89., 90. i 91. ove odluke, kako bi se u obzir uzela volatilnost cijena. Ako je kolateral nominiran u valuti različitoj od valute u kojoj je nominirana odnosna izloženost, uz korektivni faktor za kolateral, utvrđen u skladu s čl. 89., 90. i 91. ove odluke, banka primjenjuje i korektivni faktor za valutnu neusklađenost.
- (2) Prilikom izračunavanja vrijednosti kolaterala korigirane korektivnim faktorom (C_{VA}) banka uzima u obzir:

$$C_{VA} = C \cdot (1 - H_C - H_{fx})$$

gdje je:

C = vrijednost kolaterala;

H_C = korektivni faktor za kolateral, izračunat u skladu s članovima 89. i 91. ove odluke;

H_{fx} = korektivni faktor za valutnu neusklađenost, izračunat u skladu sa članovima 89. i 91. ove odluke.

Banka primjenjuje formulu iz ovoga stava prilikom izračunavanja vrijednosti kolaterala korigirane korektivnim faktorom za sve transakcije.

- (3) Prilikom izračunavanja vrijednosti izloženosti korigirane korektivnim faktorom (E_{VA}) banka je dužna uzeti u obzir:

$$E_{VA} = E \cdot (1 + H_E)$$

gdje je:

E = vrijednost izloženosti koja bi bila utvrđena prema dijelu odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik prema standardizovanom pristupu;

H_E = korektivni faktor za izloženosti, izračunat u skladu s članovima 89. i 91. ove odluke.

- (4) Za potrebe izračunavanja "E" u stavu (3) ovog člana, vrijednost izloženosti vanbilansnih stavki navedenih u Prilogu I ove odluke jednaka je 100% vrijednosti izloženosti, a ne vrijednost izloženosti iz člana 44. stava (1) ove odluke.
- (5) Banka je dužna izračunavati potpuno prilagođenu vrijednost izloženosti (E^*), uzimajući u obzir volatilnost kolaterala i njegove efekte na smanjenje rizika na sljedeći način:

$$E^* = \max \{ 0, E_{VA} - C_{VAM} \}$$

gdje je:

E_{VA} = vrijednost izloženosti korigirana korektivnim faktorom, izračunata u skladu sa stavom (3);

C_{VAM} = C_{VA} koja je dodatno prilagođena za bilo koju ročnu neusklađenost u skladu s odredbama odluke koji se odnose na ročne neusklađenosti.

- (6) Ako se kolateral sastoji od većeg broja priznatih stavki, banka je dužna izračunavati korektivni faktor (H) na sljedeći način:

$$H = \sum_i a_i H_i$$

gdje je:

a_i = udio vrijednosti pojedine priznate stavke i u ukupnoj vrijednosti kolaterala;

H_i = korektivni faktor primjenjiv na priznatu stavku i.

Član 89.

Regulatorni korektivni faktori prema složenoj metodi finansijskog kolaterala

- (1) Korektivni faktori koje primjenjuje banka prema pristupu regulatornih korektivnih faktora, pod pretpostavkom dnevne revalorizacije, su faktori navedeni u tabelama od 13. do 16. ovoga stava.

KOREKTIVNI FAKTORI

Tabela 13.							
Stepen kreditne kvalitete pridružen kreditnoj procjeni dužničkoga vrijednosnog papira	Preostali rok do dospijea	Korektivni faktori za dužničke vrijednosne papire subjekata navedenih u članu 77. stavu (1) tački b) ove Odluke			Korektivni faktori za dužničke vrijednosne papire subjekata navedenih u članu 77. stavu (1) tačkama c) i d) ove Odluke		
		razdoblje realizacije 20 dana (%)	razdoblje realizacije 10 dana (%)	razdoblje realizacije 5 dana (%)	razdoblje realizacije 20 dana (%)	razdoblje realizacije 10 dana (%)	razdoblje realizacije 5 dana (%)
1	≤ 1 godina	0,707	0,5	0,354	1,414	1	0,707
	> 1 ≤ 5 godina	2,828	2	1,414	5,657	4	2,828
	> 5 godina	5,657	4	2,828	11,314	8	5,657
2-3	≤ 1 godina	1,414	1	0,707	2,828	2	1,414
	> 1 ≤ 5 godina	4,243	3	2,121	8,485	6	4,243
	> 5 godina	8,485	6	4,243	16,971	12	8,485
4	≤ 1 godina	21,213	15	10,607	N/A	N/A	N/A
	> 1 ≤ 5 godina	21,213	15	10,607	N/A	N/A	N/A
	> 5 godina	21,213	15	10,607	N/A	N/A	N/A

Tabela 14.		
Stepen kreditne kvalitete pridružen kreditnoj procjeni kratkoročnog	Korektivni faktori za dužničke vrijednosne papire subjekata	Korektivni faktori za dužničke vrijednosne papire subjekata navedenih u članu 77. stavu (1) tačkama c)

dužničkog vrijednosnog papira	navedenih u članu 77. stavu (1) tački b), s kratkoročnom kreditnom procjenom			i d), s kratkoročnom kreditnom procjenom		
	razdoblje realizacije 20 dana (%)	razdoblje realizacije 10 dana (%)	razdoblje realizacije 5 dana (%)	razdoblje realizacije 20 dana (%)	razdoblje realizacije 10 dana (%)	razdoblje realizacije 5 dana (%)
1	0,707	0,5	0,354	1,414	1	0,707
2-3	1,414	1	0,707	2,828	2	1,414

Tablela 15.			
Ostali kolaterali ili vrste izloženosti			
	razdoblje realizacije 20 dana (%)	razdoblje realizacije 10 dana (%)	razdoblje realizacije 5 dana (%)
Dionice uključene u glavni berzanski indeks i konvertibilne obveznice uključene u glavni berzanski indeks	21,213	15	10,607
Ostale dionice ili konvertibilne obveznice kojima se trguje na priznatoj berzi	35,355	25	17,678
Gotovina	0	0	0
Zlato	21,213	15	10,607

Tabela 16.		
Korektivni faktori za valutnu neusklađenost		
razdoblje realizacije 20 dana (%)	razdoblje realizacije 10 dana (%)	razdoblje realizacije 5 dana (%)
11,314	8	5,657

- (2) Prilikom izračunavanja korektivnih faktora u skladu sa stavom (1) ovog člana moraju biti ispunjeni sljedeći uslovi:
- period realizacije za transakcije osigurane kolateralom je 20 radnih dana;
  - za repo transakcije, osim ako takve transakcije uključuju prijenos robe ili osiguranih prava vezanih uz pravo na robu, i za transakcije pozajmljivanja vrijednosnih papira drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane, razdoblje realizacije je 5 radnih dana;
  - za ostale transakcije ovisne o kretanju na tržištu kapitala razdoblje realizacije je 10 radnih dana.
- (3) Stepenn kreditne kvalitete kojem je pridružena kreditna procjena dužničkoga vrijednosnog papira, a koji se navodi u tabelama od 13. do 16. i st. (4) do (6) ovog člana, predstavlja onaj stepenn kreditne kvalitete iz dijela ove odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik.

Za potrebe utvrđivanja stepena kreditne kvalitete kojem je pridružena kreditna procjena dužničkoga vrijednosnog papira, a koji se navodi u stavu (1), primjenjuje se i član 77. stav (7) ove odluke.

- (4) Za vrijednosne papire koji se ne priznaju, kao i za robu datu u zajam ili prodanu na osnovu repo transakcija ili transakcija pozajmljivanja vrijednosnih papira ili robe drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane, korektivni faktor je isti kao i onaj koji se primjenjuje na dionice koje nisu uključene u glavni berzanski indeks, a kojima se trguje na priznatoj berzi.
- (5) Za priznate udjele u investicijskim fondovima korektivni faktor je ponderisani prosječni korektivni faktor koji bi se primijenio na imovinu u koju fond ulaže, pri čemu je banka dužna uzeti u obzir razdoblje realizacije transakcija iz stava (2) ovog člana.
Ako banka ne raspolaže informacijama o imovini u koju je fond uložio, korektivni faktor je najviši korektivni faktor koji bi se primijenio na imovinu u koju fond ima pravo ulagati.
- (6) Za dužničke vrijednosne papire kojima nije dodijeljen rejting, a izdaju ih institucije te udovoljavaju kriterijima za priznavanje iz člana 77. stava (4) ove odluke, primjenjuju se korektivni faktori za vrijednosne papire institucija ili privrednih društava koji imaju vanjsku kreditnu procjenu koja je povezana sa 2. ili 3. stepenom kreditne kvalitete.

Član 90.

Povećanje korektivnih faktora prema složenoj metodi finansijskog kolaterala

Korektivni faktori navedeni u članu 89. ove odluke su korektivni faktori koje je banka dužna primjenjivati ako se revalorizacija provodi svakodnevno. Ako se revalorizacija ne provodi svakodnevno, banka je dužna primijeniti veće korektivne faktore. Banka izračunava korektivne faktore povećanjem korektivnih faktora na osnovu dnevne revalorizacije, primjenom sljedeće formule drugog korijena vremena:

$$H = H_M \cdot \sqrt{\frac{N_R + (T_M - 1)}{T_M}}$$

gdje je:

- H = korektivni faktor koji će se primijeniti;
- H_M = korektivni faktor u slučaju dnevne revalorizacije;
- N_R = stvarni broj radnih dana između revalorizacija;
- T_M = razdoblje realizacije za tu vrstu transakcije.

Član 91.

Uslovi za primjenu korektivnog faktora od 0% prema složenoj metodi finansijskog kolaterala

- (1) Banka koja primjenjuje pristup regulatornih korektivnih faktora iz člana 89. ove odluke, može umjesto korektivnih faktora izračunatih prema članovima 89. i 90. ove odluke, na repo transakcije i transakcije pozajmljivanja vrijednosnih papira drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane, primijeniti korektivni faktor od 0%, ako su ispunjeni uslovi iz stava (2) tačaka od a) do (h) ovog člana.
- (2) Banka može primijeniti korektivni faktor od 0% ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
  - a) izloženost i kolateral u obliku su gotovine ili dužničkih vrijednosnih papira centralnih vlada i centralnih banaka u smislu člana 77. stava (1) tačke b) ove odluke, a kojima se u skladu sa dijelom odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik dodjeljuje ponder rizika 0%;
  - b) izloženost i kolateral nominirani su u istoj valuti;
  - c) dospijeće transakcije nije duže od jednog dana ili se vrijednost izloženosti i vrijednost kolaterala svakodnevno usklađuju s tržišnom vrijednošću (engl. daily re-margining);

- d) razdoblje između posljednjeg usklađivanja s tržišnom vrijednošću, a prije izostanka uplate marže koju je dužna izvršiti druga ugovorna strana i namirenja iz kolaterala ne može biti duže od četiri radna dana;
  - e) namirenje transakcije izvršava se kroz sistem namirenja dopušten za takve vrste transakcija;
  - f) dokumentacija koja se odnosi na sporazum ili transakciju jeste standardna dokumentacija koja se na tržištu koristi za repo transakcije ili transakcije pozajmljivanja vrijednosnih papira drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane;
  - g) dokumentacijom je utvrđeno da se u slučaju da druga ugovorna strana ne ispunjava obaveze isplate gotovine ili predaje vrijednosnih papira ili dodatnog povećanja kolaterala ili na neki drugi način nastupi status neizmirenja obaveza te druge ugovorne strane, ta transakcija može se odmah prekinuti;
  - h) nadležna tijela za regulaciju tržišta smatraju drugu ugovornu stranu učesnikom priznatog tržišta (engl. core market).
- (3) Učesnici na priznatom tržištu iz stava (2) tačke h) ovog člana sljedeći su subjekti:
- a) subjekti iz člana 77. stava (1) tačke b) ove odluke čijim se izloženostima u skladu sa dijelom ove odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik prema standardizovanom pristupu dodjeljuje ponder rizika 0%;
  - b) institucije;
  - c) ostale finansijske institucije čijim se izloženostima u skladu sa dijelom ove odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik dodjeljuje ponder rizika 20%;
  - d) pravno uređeni investicijski fondovi koji podliježu izračunu kapitalnih zahtjeva ili zahtjeva koji se odnose na finansijsku polugu;
  - e) pravno uređeni penzijski fondovi;
  - f) priznate klirinške kuće.

Član 92.

Izračun iznosa izloženosti ponderisanih rizikom u skladu sa složenom metodom finansijskog kolaterala

Prema standardizovanom pristupu, banka je dužna primijeniti "E*" koji je izračunat u skladu s članom 88. stavom (5) ove odluke, kao vrijednost izloženosti za potrebe člana 49. ove odluke. Kod vanbilansnih stavki navedenih u Prilogu I ove odluke, banka je dužna primijeniti "E*" kao vrijednost na koju se primjenjuju postoci propisani u članu 44. stavu (1) ove odluke kako bi se došlo do vrijednosti izloženosti.

Član 93.

Ostala materijalna kreditna zaštita

- (1) Ako su ispunjeni uslovi iz člana 83. stava (1) ove odluke, gotovinski polozi kod drugih banaka mogu se tretirati kao garancija tih drugih banaka.
- (2) Ako su ispunjeni uslovi iz člana 83. stav (2) ove odluke, na iznos izloženosti pokriven sadašnjom otkupnom vrijednošću polica životnog osiguranja koje su založene kod banke kreditora, banka dodjeljuje izloženosti ponder rizika iz stava (3) ovog člana, ako se na izloženost primjenjuje standardizovani pristup.
Ako postoji valutna neusklađenost, banka je dužna umanjiti sadašnju otkupnu vrijednost u skladu s članom 94. stavom (3) ove odluke, pri čemu je vrijednost kreditne zaštite jednaka sadašnjoj otkupnoj vrijednosti police životnog osiguranja.
- (3) Za potrebe stava (2) ovog člana banka je dužna dodjeljivati sljedeće pondere rizika na osnovu pondera rizika koji se primjenjuju na neosigurane izloženosti sa pravom prvenstva naplate prema društvu koje je izdalo policu životnog osiguranja u skladu sa dijelom ove odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik:

- a) ako je neosiguranoj izloženosti sa pravom prvenstva naplate prema privrednom društvu koje izdaje police životnog osiguranja dodijeljen ponder rizika 20%, primjenjuje se ponder rizika 20%;
  - b) ako je neosiguranoj izloženosti sa pravom prvenstva naplate prema privrednom društvu koje izdaje police životnog osiguranja dodijeljen ponder rizika 50%, primjenjuje se ponder rizika 35%;
  - c) ako je neosiguranoj izloženosti sa pravom prvenstva naplate prema privrednom društvu koje izdaje police životnog osiguranja dodijeljen ponder rizika 100%, primjenjuje se ponder rizika 70%;
  - d) ako je neosiguranoj izloženosti sa pravom prvenstva naplate prema privrednom društvu koje izdaje police životnog osiguranja dodijeljen ponder rizika 150%, primjenjuje se ponder rizika 150%.
- (4) Banka može tretirati instrumente koji će na zahtjev biti otkupljeni, a koji se mogu priznati na osnovu člana 79. tačke c) ove odluke, kao garancija banke koja ih je izdala. Vrijednost priznate kreditne zaštite je sljedeća:
- a) nominalni iznos, ako se instrument otkupljuje po nominalnoj vrijednosti;
  - b) vrijednost instrumenta koja se izračunava na isti način kao i za dužničke vrijednosne papire koji ispunjavaju uslove iz člana 77. stava (4) ove odluke, ako se instrument otkupljuje po tržišnoj cijeni.

IZRAČUN EFEKATA CRM-A KOD NEMATERIJALNE KREDITNE ZAŠTITE

Član 94.

Vrednovanje

- (1) Za potrebe izračunavanja efekata nematerijalne kreditne zaštite u skladu sa ovim dijelom odluke, vrijednost nematerijalne kreditne zaštite (G) iznos je koji se pružatelj zaštite obavezo platiti u slučaju dužnikova neplaćanja ili u slučaju nastanka drugih ugovorenih kreditnih događaja.
- (2) Kada je nematerijalna kreditna zaštita nominirana u valuti različitoj od valute izloženosti, banka je dužna umanjiti vrijednost kreditne zaštite primjenom korektivnog faktora na sljedeći način:

$$G^* = G \cdot (1 - H_{fx})$$

gdje je:

G^* = iznos kreditne zaštite prilagođen za valutni rizik,

G = nominalni iznos kreditne zaštite;

H_{fx} = korektivni faktor za bilo koju valutnu neusklađenost između kreditne zaštite i odnosne obaveze određen u skladu sa stavom (3) ovog člana.

Ako ne postoji valutna neusklađenost, " H_{fx} " je jednak nuli.

- (3) Banka je dužna zasnivati korektivne faktore koji se primjenjuju na bilo koju valutnu neusklađenost na razdoblju realizacije od 10 radnih dana, ako se revalorizacija provodi svakodnevno, a može ih izračunavati pomoću pristupa regulatornih korektivnih faktora na način iz člana 89. ove odluke. Banka je dužna povećati korektivne faktore u skladu sa članom 90. ove odluke.

Član 95.

Izračun iznosa izloženosti ponderisanih rizikom u skladu sa standardizovanim pristupom

- (1) Za potrebe člana 49. stava (3) ove odluke banka je dužna izračunavati iznose izloženosti ponderisane rizikom u skladu sa sljedećom formulom:

$$\max \{0, E - G_A\} \cdot r + G_A \cdot g$$

gdje je:

- $E =$ vrijednost izloženosti u skladu sa članom 44. ove odluke. U tu svrhu vrijednost izloženosti vanbilansne stavke navedene u Prilogu I odluke jednaka je 100% vrijednosti stavke, a ne vrijednosti izloženosti iz člana 44. stava (1) ove odluke;
- $G_A =$ iznos zaštite od kreditnog rizika izračunat na osnovu člana 94. stava (2) ove odluke (G^*), dodatno prilagođen za bilo koju ročnu neusklađenost na način propisan u dijelu odluke koji se odnosi na ročne neusklađenosti;
- $r =$ ponder rizika za izloženosti prema dužniku u skladu sa dijelom odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik prema standardizovanom pristupu;
- $g =$ ponder rizika za izloženosti prema pružaocu zaštite u skladu sa dijelom odluke koji se odnosi na izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik prema standardizovanom pristupu.
- (2) Kada je zaštićeni dio (G_A) manji od iznosa izloženosti e), banka može primijeniti formulu iz stava (1) ovog člana samo kad zaštićeni i nezaštićeni dio imaju jednako pravo u redoslijedu naplate.
- (3) Banka može proširiti tretman predviđen članom 50. st. (4) i (7) ove odluke na izloženosti ili dijelove izloženosti koje su osigurane garancijom centralne vlade i centralne banke kada je takva garancija nominirana u domaćoj valuti dužnika, a ujedno je i izloženost nominirana u toj valuti.

Član 96.

Ročna neusklađenost

- (1) Za potrebe izračuna iznosa izloženosti ponderisanih rizikom, ročna neusklađenost nastaje kada je preostali rok do dospijeca kreditne zaštite kraći od dospijeca zaštićene izloženosti. Ako je preostali rok do dospijeca zaštite kraći od tri mjeseca i ako je rok do dospijeca zaštite kraći od dospijeca odnosne izloženosti, ta se zaštita ne može upotrebljavati kao priznata kreditna zaštita.
- (2) Ako postoji ročna neusklađenost, kreditna se zaštita ne priznaje ako je izvorni rok dospijeca kreditne zaštite kraći godinu dana.

Član 97.

Dospijecé kreditne zaštite

- (1) Efektivno dospijecé odnosne izloženosti najduže je moguće preostalo razdoblje u kojem je dužnik dužan izmiriti svoje obaveze, a prilikom izračunavanja ročne neusklađenosti koristi se razdoblje od najduže pet godina. U skladu sa stavom (2) ovog člana, pod dospijecem kreditne zaštite smatra se razdoblje do najranijeg datuma kada zaštita može prestati ili može biti prekinuta.
- (2) Ako pružalac zaštite može jednostrano prekinuti zaštitu, banka je dužna dospijecem zaštite smatrati razdoblje do najranijeg datuma na koji pružalac zaštite može iskoristiti ovo pravo. Ako kupac zaštite može jednostrano prekinuti zaštitu, a ugovoreni su uslovi zaštite koji potiču banku da okonča transakciju prije ugovorenog dospijeca, banka je dužna dospijecem zaštite smatrati razdoblje do najranijeg datuma na koji se opcija prekida zaštite može iskoristiti. U suprotnom banka može smatrati da takva opcija ne utječe na dospijecé zaštite.

Član 98.

Vrednovanje zaštite

- (1) Za transakcije na koje se primjenjuje materijalna kreditna zaštita u skladu s jednostavnom metodom finansijskog kolaterala, ako postoji neusklađenost između dospijeca izloženosti i dospijeca zaštite, kolateral se ne priznaje kao materijalna kreditna zaštita.

- (2) Za transakcije na koje se primjenjuje materijalna kreditna zaštita u skladu sa složenom metodom finansijskog kolaterala, banka je dužna prilagoditi vrijednost kolaterala za dospijeće kreditne zaštite i izloženosti u skladu sa sljedećom formulom:

$$C_{VAM} = C_{VA} \cdot \frac{t - t^*}{T - t^*}$$

gdje je:

C_{VA} = vrijednost kolaterala korigirana korektivnim faktorom iz člana 88. stava (2) ove odluke ili iznos izloženosti, zavisno od toga šta je niže;

t = preostali broj godina do datuma dospijeća kreditne zaštite izračunat u skladu sa članom 97. ove odluke ili vrijednost T , zavisno od toga šta je niže;

T = preostali broj godina do datuma dospijeća izloženosti izračunat u skladu sa članom 97. ove odluke ili pet godina, zavisno od toga što je niže;

t^* = 0,25.

Banka je dužna primijeniti C_{VAM} kao C_{VA} dodatno usklađen za ročnu neusklađenost koja će biti uključena u formulu za izračun potpuno prilagođene vrijednosti izloženosti (E^*) iz člana 88. stava (5) ove odluke.

- (3) Za transakcije na koje se primjenjuje nematerijalna kreditna zaštita banka je dužna prilagoditi vrijednost kreditne zaštite na način da odražava dospijeće kreditne zaštite i izloženosti u skladu sa sljedećom formulom:

$$G_A = G^* \cdot \frac{t - t^*}{T - t^*}$$

gdje je:

G_A = G^* prilagođen za bilo koju ročnu neusklađenost;

G^* = iznos zaštite prilagođene za bilo koju valutnu neusklađenost;

t = preostali broj godina do datuma dospijeća kreditne zaštite izračunat u skladu sa članom 97. ove odluke ili vrijednost T , zavisno od toga šta je niže;

T = preostali broj godina do datuma dospijeća izloženosti izračunat u skladu sa članom 97. ove odluke ili pet godina, zavisno od toga šta je niže;

t^* = 0,25.

Banka je dužna primijeniti G_A kao vrijednost zaštite za potrebe čl. 94. i 95. ove odluke.

VI. KAPITALNI ZAHTJEV ZA RIZIK NAMIRENJA/ISPORUKE

Član 99.

Rizik namirenja/ispоруke

- (1) U slučaju transakcija koje se odnose na dužničke instrumente, vlasničke, devizne i robne transakcije, isključujući repo transakcije, te ugovore o pozajmljivanju vrijednosnih papira ili robe koji nisu namireni nakon datuma dospijeća, banka je dužna izračunavati razliku u cijeni kojoj je izložena.
- (2) Banka je dužna da izračunava kapitalni zahtjev za rizik namirenja/ispоруke po osnovu neizmirenih transakcija ako druga ugovorna strana nije izmirila obavezu duže od četiri radna dana nakon ugovorenog datuma namirenja/ isporuke.
- (3) Razlika u cijeni se izračunava kao razlika između ugovorene cijene namirenja za određeni dužnički, vlasnički, devizni ili robni instrument i njene sadašnje tržišne vrijednosti, u slučaju kada bi ta razlika predstavljala gubitak za banku.
Banka tu razliku u cijeni množi sa odgovarajućim procentom utvrđenim u Tabeli 17. kako bi izračunala kapitalni zahtjev za rizik namirenja.

Tabela 17.	
Broj radnih dana nakon datuma namirenja	(%)
5 – 15	12
16 – 30	50
31 – 45	75
46 ili više	100

Član 100.
Slobodne isporuke

- (1) Od banke se zahtijeva da ima regulatorni kapital kako je navedeno u Tabeli 18, ako dođe do sljedećeg:
- a) ako je plaćanje vrijednosnih papira, valute ili robe izvršeno prije nego što su oni primljeni ili ako je isporuka vrijednosnih papira, valute ili robe izvršena prije nego što su oni plaćeni;
  - b) u slučaju prekograničnih transakcija, ako je prošao jedan ili više dana od kada je obavljeno plaćanje ili izvršena isporuka.

Tabela 18.			
Kolona 1	Kolona 2	Kolona 3	Kolona 4
Tip transakcije	Do prvog ugovorenog plaćanja ili isporuke	Od prvog ugovorenog plaćanja ili isporuke do četiri dana nakon ugovorenog plaćanja ili isporuke	Od 5 radnih dana od drugog ugovorenog plaćanja ili isporuke do zaključenja transakcije
Slobodna isporuka	Nema kapitalnog zahtjeva	Tretirati kao izloženost	Tretirati kao izloženost ponderisanu ponderom 1250%

Ako iznos pozitivne izloženosti koji proizlazi iz transakcija slobodne isporuke nije značajan, banka može primjenjivati ponder rizika 100% na te izloženosti, osim gdje je zahtijevan ponder rizika 1250% u skladu sa kolonom 4. iz Tabele 18.

- (2) Kao alternativu primjeni pondera rizika 1250% na izloženosti na osnovu slobodnih isporuka u skladu sa kolonom 4. iz Tabele 18. banka može oduzeti prenesenu vrijednost i trenutnu pozitivnu izloženost tih izloženosti od redovnog osnovnog kapitala u skladu sa članom 9. stav (1) tačka (1) ove odluke.

Član 101.
Odustajanje

Ako dođe do sistemskog pada sistema namirenja ili poravnjanja, Agencija može odustati od kapitalnog zahtjeva izračunatog u skladu sa dijelom odluke koji se odnosi na rizik namirenja/ isporuke dok se situacija ne popravi. U navedenom slučaju nepodmirena transakcija druge ugovorne strane ne smatra se nastankom statusa neizmirenja obaveza u smislu kreditnog rizika.

VII. KAPITALNI ZAHTJEV ZA OPERATIVNI RIZIK

Član 102.

Odobrenje

- (1) Kako bi mogla primjenjivati standardizovani pristup i dobiti odobrenje Agencije, banka je dužna, pored općih standarda za uspostavljanje i primjenu sistema i posebnih standarda za upravljanje operativnim rizikom zadovoljiti kriterije iz člana 108. ove odluke, kao i imati usvojen plan oporavka za operativni rizik.
- (2) Banka je dužna politikama i procedurama propisati način i obavezu vrjednovanja izloženosti operativnom riziku za pokriće događaja male učestalosti s velikim gubicima. Banke određuju šta predstavlja operativni rizik u navedenim politikama i procedurama.
- (3) Banka je dužna izraditi planove postupanja u kriznim situacijama i planove kontinuiteta poslovanja koji banci osiguravaju mogućnost neprekidnog poslovanja i ograničavanje gubitaka u slučaju ozbiljnog poremećaja poslovanja.

Član 103.

Povratak na primjenu manje složenih pristupa

- (1) Banka koje primjenjuje standardizovani pristup ne može se vratiti na primjenu jednostavnog pristupa, osim ako su zadovoljeni uslovi iz stava (2) ovog člana.
- (2) Banka se može vratiti na primjenu manje složenog pristupa za operativni rizik samo ako su zadovoljeni uslovi:
  - a) banka je dokazala Agenciji da primjenu manje složenog pristupa ne predlaže sa ciljem smanjenja kapitalnog zahtjeva za operativni rizik, nego da je isti potreban zbog prirode i složenosti banke te da isti ne bi imao značajan negativan utjecaj na solventnost banke ili sposobnost djelotvornog upravljanja operativnim rizikom;
  - b) banka je dobila prethodno odobrenje Agencije.

Član 104.

Jednostavni pristup

- (1) Prema jednostavnom pristupu kapitalni zahtjev za operativni rizik jednak je 15% trogodišnjeg prosjeka relevantnog pokazatelja kako je propisano članom 105. ove odluke. Banka izračunava trogodišnji prosjek relevantnog pokazatelja na osnovu podataka za posljednja tri dvanaestomjesečna perioda na kraju finansijske godine.
- (2) Banka koja posluje kraće od tri godine može primjenjivati procjene budućeg poslovanja pri izračunu relevantnog pokazatelja, pod uslovom da počne upotrebljavati historijske podatke čim postanu raspoloživi.
- (3) Kada banka može dokazati Agenciji da bi, zbog spajanja, odnosno pripajanja, preuzimanja ili prodaje banke ili druge aktivnosti, primjena trogodišnjeg prosjeka za izračunavanje relevantnog pokazatelja dovela do neadekvatne procjene kapitalnog zahtjeva za operativni rizik, Agencija može odobriti banci izmjenu izračunavanja na način da uzme u obzir takve događaje. U takvim slučajevima, Agencija može i sama zahtijevati da banka izmijeni svoje izračunavanje.
- (4) Ako je za neki period relevantni pokazatelj negativan ili jednak nuli, banka ne uzima u obzir taj podatak prilikom izračunavanja trogodišnjeg prosjeka. Banka izračunava trogodišnji prosjek na način da se zbir pozitivnih vrijednosti podijeli sa brojem pozitivnih vrijednosti.

Član 105.

Relevantni pokazatelj

- (1) Banka primjenjuje Međunarodne računovodstvene standarde, te relevantni pokazatelj iskazuju kao zbir elemenata navedenih u Tabeli 19. ovog stava. Banka uključuje svaki element u zbir sa njegovim pozitivnim ili negativnim predznakom.

Tabela 19.
----

1. Kamatni i slični prihodi
2. Kamatni i slični rashodi
3. Prihodi od dionica i ostalih vrijednosnih papira s varijabilnim/ fiksnim prihodom
4. Prihodi od naknada i provizija
5. Rashodi od naknada i provizija
6. Neto dobit ili gubitak iz finansijskoga poslovanja, koji obuhvata: - neto prihod/ rashod od promjene vrijednosti vrijednosnih papira namijenjenih trgovanju koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, - neto dobit/ gubitak po osnovu prodaje vrijednosnih papira namijenjenih trgovanju, - neto kursne razlike
7. Ostali prihodi iz operativnog poslovanja

- (2) Banka prilikom izračunavanja relevantnog pokazatelja ne uključuje:
- troškove ispravki vrijednosti i rezervisanja za vanbilansne stavke, operativne troškove poslovanja,
  - neto dobit/gubitak od finansijske imovine koja se drži do dospijeca i raspoloživa za prodaju,
  - vanredne prihode i
  - prihode od osiguranja.
- (3) Izuzetno, banka prilikom izračunavanja relevantnog pokazatelja uključuje troškove naknada za plaćene eksternalizovane usluge ako je treća strana matično društvo banke, podređeno društvo banke ili podređeno društvo matičnog društva.

Član 106.

Standardizovani pristup

- Prema standardizovanom pristupu, banka raspoređuje svoje aktivnosti u poslovne linije navedene u Tabeli 20. ovog člana u skladu sa principima iz člana 107. ove odluke.
- Banka izračunava kapitalni zahtjev za operativni rizik kao trogodišnji prosjek zbira godišnjih kapitalnih zahtjeva za sve poslovne linije iz Tabele 20. ovog člana. Godišnji kapitalni zahtjev za svaku poslovnu liniju jednak je proizvodu odgovarajućeg beta faktora navedenog u toj Tabeli i dijela relevantnog pokazatelja raspoređenog u pripadajuću poslovnu liniju.
- Tokom bilo koje godine banka može netirati negativne kapitalne zahtjeve koji su posljedica negativnog dijela relevantnoga pokazatelja u bilo kojoj poslovnoj liniji sa pozitivnim kapitalnim zahtjevima u drugoj poslovnoj liniji bez ograničenja. Međutim, ako je ukupni kapitalni zahtjev za sve poslovne linije tokom određene godine negativan, banka kao ulazni podatak za brojnik za navedenu godinu upotrebljava vrijednost nula.
- Banka izračunava trogodišnji prosjek zbira iz stava (2) ovog člana na osnovu podataka za posljednja tri dvanaestomjesečna perioda na kraju finansijske godine. Kada nisu dostupni revidirani podaci, banka može koristiti i nerevidirane podatke.

Kada banka može dokazati Agenciji da bi, zbog spajanja odnosno pripajanja, preuzimanja ili prodaje banke ili aktivnosti, primjena trogodišnjeg prosjeka za izračunavanje relevantnog pokazatelja dovela do neadekvatne procjene kapitalnog zahtjeva za operativni rizik, Agencija može odobriti banci izmjenu izračuna na način da uzme u obzir takve događaje. U takvim okolnostima, Agencija može i sama zahtijevati da banka izmijeni svoj izračun. Kada banka posluje kraće od tri godine može se koristiti poslovnim procjenama budućeg poslovanja pri izračunu relevantnog pokazatelja, pod uslovom da počne upotrebljavati historijske podatke čim postanu raspoloživi.

Tabela 20.		
Poslovne linije	Popis aktivnosti	Postotak (beta faktor)
	Usluge pokroviteljstva emisije (underwriting), odnosno prodaje finansijskih instrumenta uz obavezu otkupa.	

Korporativno finansiranje	Usluge povezane sa pružanjem usluga pokroviteljstva emisije (underwriting), odnosno prodaje dužničkih ili vlasničkih instrumenata. Investicijsko savjetovanje. Poslovi savjetovanja društava u vezi s strukturom kapitala, poslovnom strategijom i sličnim pitanjima, te davanje savjeta i pružanje usluga koje se odnose na spajanja i kupovinu društava. Poslovi investicijskog istraživanja i finansijske analize, kao i ostali oblici općih preporuka koje se odnose na transakcije sa finansijskim instrumentima.	18 %
Trgovanje i prodaja	Trgovanje za svoj račun. Poslovi posredovanja pri sklapanju poslova na novčanom tržištu. Zaprimanje i prijenos naloga u vezi sa jednim ili više finansijskih instrumenata. Izvršavanje naloga za račun klijenata. Usluge pokroviteljstva emisije (underwriting), odnosno prodaje finansijskih instrumenata bez obaveze otkupa. Upravljanje multilateralnom trgovinskom platformom	18 %
Brokerski poslovi sa stanovništvom (poslovi sa fizičkim licima i malim i srednjim preduzećima koji zadovoljavaju kriterije iz člana 59. ove Odluke za kategoriju izloženosti prema stanovništvu)	Zaprimanje i prijenos naloga u vezi sa jednim ili više finansijskih instrumenata. Izvršavanje naloga za račun klijenta. Usluge pokroviteljstva emisije (underwriting), odnosno prodaje finansijskih instrumenata bez obaveze otkupa.	12 %
Poslovno bankarstvo	Primanje depozita ili drugih povratnih sredstava. Kreditiranje. Finansijski lizing. Garancije i preuzete obaveze.	15 %
Poslovanje sa stanovništvom (poslovi sa fizičkim licima i malim i srednjim preduzećima koji zadovoljavaju kriterije iz člana 59. ove Odluke za kategoriju izloženosti prema stanovništvu)	Primanje depozita ili drugih povratnih sredstava. Kreditiranje. Finansijski lizing. Garancije i preuzete obveze.	12 %
Plaćanja i poravnanja/namirenja	Usluge platnog prometa. Izdavanje instrumenata plaćanja i upravljanje njima.	18 %
Agencijske usluge	Deponovanje i administriranje finansijskih instrumenata za račun klijenata, uključujući i poslove skrbništva i s tim povezane usluge, kao što su upravljanje novčanim sredstvima, odnosno kolateralom.	15 %
Upravljanje imovinom	Upravljanje portfeljima. Upravljanje investicijskim fondom Ostali oblici upravljanja imovinom.	12 %

Napomena: banka iz popisa aktivnosti koristi aktivnosti koje su karakteristične za njeno poslovanje i tržište na kojem posluje.

Član 107.

Načela za raspoređivanje u poslovne linije

- (1) Banka utvrđuje i dokumentuje posebne politike i kriterije za raspoređivanje relevantnog pokazatelja za postojeće poslovne linije i aktivnosti u standardizovani okvir iz člana 106. ove

odluke. Banka, prema potrebi, revidira i prilagođava navedene politike i kriterije novim ili promijenjenim poslovnim aktivnostima i rizicima.

(2) Banka primjenjuje sljedeća načela za raspoređivanje u poslovne linije:

- a) banka sve aktivnosti raspoređuje u poslovne linije na način koji osigurava sveobuhvatnost i međusobnu isključivost;
- b) ako se neka aktivnost ne može jednostavno rasporediti u poslovnu liniju, ali predstavlja pomoćnu aktivnost aktivnosti uključenoj u određenu poslovnu liniju, banka istu raspoređuje u poslovnu liniju u koju se svrstava aktivnost koju predmetna aktivnost podržava. Ako pomoćna aktivnost podržava aktivnost iz više od jedne poslovne linije, banka primjenjuje objektivne kriterije raspoređivanja;
- c) ako se neka aktivnost ne može rasporediti ni u jednu poslovnu liniju, za tu aktivnost banka se koristi poslovnom linijom sa najvećim postotkom. Istom poslovnom linijom koristi se i za sve pripadajuće pomoćne aktivnosti;
- d) banka može primjenjivati metode koje se primjenjuju za određivanje internih cijena za raspoređivanje relevantnog pokazatelja po poslovnim linijama. Troškovi nastali u jednoj poslovnoj liniji koji se mogu pripisati drugoj poslovnoj liniji mogu se prerasporediti u poslovnu liniju na koju se odnose;
- e) raspoređivanje aktivnosti u poslovne linije za potrebe izračunavanja kapitalnog zahtjeva za operativni rizik primjenjuje se dosljedno sa kategorijama kojima se banka koristi za kreditni i tržišni rizik;
- (f) uprava banke je odgovorna za politiku raspoređivanja u poslovne linije koja je pod kontrolom nadzornog odbora banke;
- (g) banka osigurava nezavisnu provjeru postupaka raspoređivanja aktivnosti u poslovne linije.

Član 108.

Kriteriji za standardizovani pristup

Kriteriji iz člana 102. stava (1) ove odluke su sljedeći:

- a) banka uspostavlja adekvatno dokumentovan sistem procjene i upravljanja operativnim rizikom sa jasno dodijeljenim odgovornostima za taj sistem. Banka utvrđuje svoju izloženost operativnom riziku, te prati relevantne podatke o operativnom riziku, uključujući podatke o značajnim materijalnim gubicima. Predmetni sistem podliježe redovnim nezavisnim provjerama koje provodi interno ili eksterno lice koje ima potrebno znanje za provođenje takvih provjera;
- b) procjenjivanje operativnog rizika banke mora biti čvrsto integrirano u procese upravljanja rizicima banke. Njegovi rezultati sastavni su dio postupka praćenja i kontrole profila rizičnosti za operativni rizik banke;
- c) uspostavljen sistem izvještavanja uprave i nadzornog odbora o izloženosti operativnom riziku i uspostavljene postupke za poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na osnovu informacija iz izvještaja rukovodstvu.

Član 109.

Kombinovana primjena različitih pristupa

- (1) Banka je dužna od Agencije zatražiti odobrenje za primjenu kombinacije jednostavnog pristupa i standardizovanog pristupa samo u izuzetnim okolnostima, kao što je preuzimanje novog dijela poslovanja, što može zahtijevati privremeni prelazni period za primjenu standardizovanog pristupa.
- (2) Agencija će izdati odobrenje iz stava (1) ovog člana samo ako banka preuzme obavezu da će početi sa primjenom standardizovanog pristupa u utvrđenom vremenskom roku, koji je odobren od strane od strane Agencije.

VIII KAPITALNI ZAHTJEVI ZA TRŽIŠNI RIZIK

ZAHTJEV ZA KNJIGU TRGOVANJA

Član 110.

Zahtjevi za knjigu trgovanja

- (1) Knjiga trgovanja banke obuhvata sve pozicije u finansijskim instrumentima i robi koje se drže s namjerom trgovanja ili u svrhu zaštite od rizika drugih stavki knjige trgovanja. Pozicije u knjizi trgovanja ne smiju imati ograničenja njihove utrživosti ili ih je moguće zaštititi od rizika.
- (2) Knjiga trgovanja obuhvata sve stavke koje se u skladu sa primjenjivim računovodstvenim standardima raspoređuju u kategoriju finansijska imovina ili obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha banke (stavke namijenjene trgovanju).
Agencija može pojedini instrument, ako utvrdi da nije korišten za trgovanje, isključiti iz knjige trgovanja banke, bez obzira na njegov raspored prema primjenjivim računovodstvenim standardima. Agencija može pojedini instrument, ako utvrdi da je određeni instrument korišten za trgovanje, uključiti u knjigu trgovanja banke, bez obzira na njegov raspored prema primjenjivim računovodstvenim standardima.
- (3) Namjera trgovanja dokazuje se na osnovu strategija, politika i procedura koje banka određuje radi upravljanja pozicijom ili portfeljem u skladu sa članom 111. ove odluke. Razlika između aktivnosti u knjizi trgovanja i aktivnosti u bankarskoj knjizi zasnovana je na objektivnim kriterijima koji se dosljedno primjenjuju i koji su unaprijed definisanim internim politikama banke.
- (4) Pozicije koje se drže sa namjerom trgovanja su one pozicije koje se drže isključivo u svrhu kratkoročne prodaje i/ili s ciljem ostvarivanja dobiti od stvarnih ili očekivanih kratkoročnih razlika između kupovnih i prodajnih cijena ili drugih promjena u cijenama ili kamatnim stopama. Ove pozicije obuhvataju pozicije u vlastitom trgovanju i pozicije koje proizlaze iz pružanja usluga klijentima i iz obavljanja poslova kreiranja tržišta.
- (5) Banka je dužna uspostaviti i održavati adekvatne sisteme internih kontrola za upravljanje i procjenu vrijednosti knjige trgovanja u skladu sa čl. 112. i 113. ove odluke.
- (6) Banka može uključiti instrument interne zaštite u izračun kapitalnih zahtjeva za pozicijski rizik ako se oni drže sa namjerom trgovanja i ako su ispunjeni zahtjevi iz čl. 111. do 114. ove odluke.
- (7) Ugrađeni finansijski derivati koji se u skladu sa odredbama MRS/MSFI smatra samostalnim finansijskim derivatom, a koji ne ispunjava uslove iz stava (1) ovog člana, neće se smatrati pozicijom knjige trgovanja i neće se uključivati u izračunavanje potrebnog kapitala za tržišne rizike.
Ako ugrađeni finansijski derivat ne predstavlja poziciju knjige trgovanja, banka je dužna na odgovarajući način pratiti, mjeriti i upravljati rizicima koji iz njega proizlaze, te ih uzeti u obzir u postupku interne procjene adekvatnosti kapitala u bankama.

Član 111.

Upravljanje pozicijama u knjizi trgovanja

Pri upravljanju svojim pozicijama ili skupom pozicija u knjizi trgovanja, banka je dužna ispunjavati sljedeće zahtjeve:

- a) jasno dokumentiranu strategiju trgovanja za pozicije/instrumente ili portfelje odobrenu od strane nadzornog odbora banke koja uključuje očekivani period držanja;
- b) jasno definirane politike i postupke za aktivno upravljanje pozicijama preuzetim u organizacionim dijelovima banke za trgovanje koje su odobrene i usvojene od strane uprave banke. Te politike i postupci uključuju sljedeće elemente:
  - 1) koje je pozicije moguće zauzeti u odjelu za trgovanje (engl. trading desk);

- 2) određeni su pozicijski limiti čija se prikladnost, iskorištenost i eventualno prekoračenje kontinuirano i redovno prati, kao i eventualna periodična provjera njihove adekvatnosti;
  - 3) autonomno pravo ovlaštenih trgovaca/dilera da zauzimaju i upravljaju pozicijama unutar dogovorenih limita i u skladu s odobrenom strategijom;
  - 4) izvještavanje nadzornog odbora i uprave banke o pozicijama koje se vode u knjizi trgovanja kao sastavni dio procesa upravljanja rizicima banke;
  - 5) aktivno praćenje pozicija upotrebom izvora tržišnih informacija, uz procjenu utrživosti ili mogućnosti zaštite pozicije ili njenih rizika, uključujući procjenu, kvalitetu i dostupnost ulaznih tržišnih parametara koji se upotrebljavaju u procesu vrednovanja, nivo prometa na tržištu, veličinu pozicija kojima se trguje na tržištu;
  - 6) aktivne postupke i kontrole za sprečavanje prevara.
- c) jasno definirane politike i postupke za praćenje pozicija u skladu sa strategijom trgovanja, uključujući praćenje prometa i pozicija za koje je inicijalno predviđen period držanja prekoračen.

Član 112.

Uključivanje pozicija u knjigu trgovanja

- (1) Banka je dužna imati jasno definirane politike i postupke za određivanje pozicija koje se uključuju u knjigu trgovanja u svrhu izračuna njihovih kapitalnih zahtjeva u skladu sa zahtjevima iz člana 110. ove odluke i definicije knjige trgovanja, uzimajući u obzir uspostavljene procedure u upravljanju rizicima u banci. Banka je dužna u potpunosti dokumentirati poštivanje tih politika i postupaka, čija se primjena kontinuirano ocjenjuje u okviru programa interne revizije u banci.
- (2) Banka je dužna imati jasno definirane politike i postupke za sveobuhvatno upravljanje knjigom trgovanja. Te politike i postupci moraju uključivati najmanje sljedeće:
  - a) aktivnosti koje banka smatra trgovanjem i koje čine sastavni dio knjige trgovanja za potrebu izračuna kapitalnog zahtjeva;
  - b) mjeru u kojoj se pozicija može dnevno vrednovati po tržišnoj vrijednosti na aktivnom, likvidnom, dvosmjernom tržištu;
  - c) za pozicije koje se vrednuju po internoj metodologiji utvrđivanja vrijednosti, mjeru u kojoj banka može:
    - 1) identificirati sve značajne rizike pozicije;
    - 2) zaštititi se od svih značajnih rizika pozicije instrumentima za koje postoji aktivno, likvidno, dvosmjerno tržište;
    - 3) izvesti pouzdane procjene ključnih pretpostavki i parametara koji se koriste u internoj metodologiji za procjenu vrijednosti;
  - d) mjeru u kojoj banka može i dužna je ostvariti vrednovanje pozicije koja se može dosljedno eksterno vrednovati;
  - e) mjeru u kojoj bi zakonska ograničenja ili drugi operativni zahtjevi mogli umanjiti sposobnost banke da izvrši likvidaciju pozicija ili zaštiti pozicije u kratkom roku;
  - f) mjeru u kojoj banka može i dužna je aktivno upravljati rizicima koji proizlaze iz pozicija u okviru njenih poslova trgovanja;
  - g) mjeru u kojoj banka može prenijeti rizik ili pozicije između bankarske knjige i knjige trgovanja, te kriterije za takve prijenose.

Član 113.

Regulatorni zahtjevi za vrednovanje

- (1) Sve pozicije u knjizi trgovanja podliježu standardima regulatornih zahtjeva za vrednovanja iz ovog člana. Banka je posebno dužna osigurati da se regulatornim vrednovanjem njenih pozicija iz knjige trgovanja postiže odgovarajući nivo pouzdanosti u odnosu na dinamičnu

- prirodu pozicija iz knjige trgovanja, zahtjeve za regulatornu ispravnost te način postupanja u svrhu adekvatnog izračuna kapitalnih zahtjeva za pozicije iz knjige trgovanja.
- (2) Banka uspostavlja i održava odgovarajuće sisteme internih kontrola koji omogućuju razborite i pouzdane procijene vrijednosti. Ti sistemi internih kontrola uključuju sljedeće elemente:
    - a) dokumentovane politike i procedure za postupak procjene vrijednosti, uključujući jasno definirane odgovornosti različitih učesnika uključenih u postupak utvrđivanja vrijednosti, izvore tržišnih informacija i provjere njihove primjerenosti, smjernice za upotrebu interno definiranih parametara od strane banke koji odražavaju pretpostavke banke o tome šta učesnici na tržištu koriste za utvrđivanje cijene pozicije, učestalost neovisnih procjena, vremenski okvir preuzimanja cijena ostalih tržišnih parametara za potrebe vrednovanja, uslove i postupke za prilagođavanje procjene vrijednosti, postupke kontinuiranog mjesečnog i ad hoc potvrđivanja;
    - b) uspostavu adekvatne organizacione strukture koja osigurava razdvojenost nespojivih funkcija u pogledu ugovaranja, operativnog procesuiranja, knjigovodstvenog evidentiranja, izvještavanja i odlučivanja, te jasno definiranje nadležnosti članova uprave banke za navedene funkcije;
    - c) uspostavljenje sistema izvještavanja organizacionog dijela odgovornog za vrednovanje pozicija u knjizi trgovanja neovisno od organizacionog dijela koji obavlja operativno poslove trgovanja, kao i redovito izvještavanje uprave banke.
  - (3) Banka mora ponovo vrednovati pozicije knjige trgovanja najmanje jednom dnevno.
  - (4) Banka vrši vrednovanje pozicija po tržišnim cijenama kada je to moguće, uključujući i situacije kada primjenjuju izračun kapitalnih zahtjeva za knjigu trgovanja. Vrednovanje po trenutnim tržišnim cijenama vrši se najmanje jednom dnevno prema lako dostupnim cijenama zatvaranja tih pozicija dobivenim od međusobno neovisnih izvora. Primjeri takvih cijena su cijene sa berze.
  - (5) Pri vrednovanju po tržišnoj vrijednosti banka upotrebljava ponudenu ili traženu cijenu u zavisnosti koja je niža, osim ako banka može završiti trgovanje po srednjoj tržišnoj cijeni. Ako se banka koristi tim odstupanjem, ona svakih šest mjeseci izvještava Agenciju o tim pozicijama i dostavlja dokaze (npr. zaključnice) o tome da može završiti trgovanje po srednjoj tržišnoj cijeni. Vrijednost finansijskih derivata se vodi po nižoj vrijednosti osnovnih finansijskih instrumenata na kojima su zasnovani, bila to nominalna vrijednost ili tržišna cijena, a vrijednost drugih finansijskih instrumenata po njihovoj nižoj vrijednosti bila to nominalna vrijednost ili tržišna cijena.
  - (6) Ako vrednovanje po tržišnoj vrijednosti nije moguće, banke konzervativno vrednuju po internoj metodologiji utvrđivanja vrijednosti svoje pozicije i portfelje, uključujući i onda kad izračunavaju kapitalne zahtjeve za pozicije u knjizi trgovanja.
  - (7) Pri primjeni vrednovanja po internoj metodologiji utvrđivanja vrijednosti, banka je dužna ispunjavati sljedeće zahtjeve:
    - a) uprava banke mora biti upoznata sa elementima knjige trgovanja ili s drugim pozicijama po fer vrijednosti za koje se primjenjuje vrednovanje po internoj metodologiji utvrđivanja vrijednosti i razumije značenje neizvjesnosti koja na taj način nastaje pri izvještavanju o riziku/učinku poslovanja;
    - b) banka usklađuje ulazne tržišne parametre sa tržišnim cijenama ako je to moguće i učestalo procjenjuju primjerenost ulaznih tržišnih parametara za određenu poziciju koja se vrednuje, kao i parametre za internu metodologiju vrednovanja pozicija;
    - c) ako su dostupne, banke upotrebljavaju metodologije vrednovanja koje predstavljaju prihvaćenu tržišnu praksu za pojedine finansijske instrumente ili robu;
    - d) ako banka sama razvije internu metodologiju utvrđivanja vrijednosti, ona se mora zasnivati na primjerenim pretpostavkama koje su procijenili i ispitali odgovarajući kvalificirani subjekti koji nisu sudjelovali u razvoju interne metodologije za utvrđivanje vrijednosti. Interna metodologija utvrđivanja vrijednosti pozicija mora biti razvijena ili

- odobrena neovisno o onima koji zauzimaju pozicije trgovanja i mora biti nezavisno testirana, uključujući validaciju matematičkih izračuna, pretpostavki i programskog provođenja;
- e) banka je dužna imati formalne postupke za kontrolu promjene i imati sigurnu kopiju za internu metodologiju za utvrđivanje vrijednosti pozicija te je povremeno upotrebljavati za provjeru vrednovanja;
  - f) banka pri upravljanju rizikom mora poduzeti mjere na otklanjanju identifikovanih slabosti interne metodologije utvrđivanja vrijednosti koje upotrebljava i znati kako ih na najbolji način uzeti u obzir kod rezultata vrednovanja;
  - g) interne metodologije utvrđivanja vrijednosti podliježu redovnim ocjenama sa ciljem utvrđivanja tačnosti njihova djelovanja, pri čemu te ocjene uključuju procjenu kontinuirane primjerenosti pretpostavki, analizu dobitaka i gubitaka u odnosu na faktore rizika i usporedbu završnih vrijednosti s rezultatima interne metodologije utvrđivanja vrijednosti.
- (8) Uz dnevno vrednovanje po tržišnoj vrijednosti ili internoj metodologiji utvrđivanja vrijednosti, banke su dužne provoditi neovisnu provjeru cijena. Provjeru tržišnih cijena i ulaznih parametara za internu metodologiju utvrđivanja vrijednosti provodi osoba ili organizaciona jedinica koja je neovisna o osobama ili organizacionim jedinicama koje ostvaruju koristi od knjige trgovanja, najmanje jednom mjesečno ili češće, zavisno od prirode tržišta ili aktivnosti trgovanja. Ako neovisni izvori formiranja cijena nisu dostupni ili su nerealni, postoji potreba za primjenom razboritog postupanja, kao što je prilagođavanje vrednovanja.
- (9) Banka je dužna da uspostavi i održava procedure za razmatranje prilagođavanja vrijednosti.
- (10) Kada se koriste vrednovanjem provedenim od strane treće osobe ili vrednovanjem po internoj metodologiji utvrđivanja vrijednosti, banka sama procjenjuje hoće li primjenjivati prilagođavanje vrednovanja. Osim toga, banka razmatra postojanje potrebe za prilagodbom za manje likvidne pozicije i redovito procjenjuje njihovu kontinuiranu primjerenost. Banka procjenjuje potrebu za prilagođavanjima vrednovanja neizvjesnih ulaznih parametara koji se upotrebljavaju u internoj metodologiji utvrđivanja vrijednosti, pri čemu je banka dužna Agenciji dokumentovati na adekvatan i pouzdan način izvršenu procjenu potreba za prilagodbama u internoj metodologiji.

Član 114.

Interna zaštita

- (1) Interna zaštita posebno mora ispunjavati sljedeće zahtjeve:
- a) osnovna namjena nije izbjegavanje ili smanjenje kapitalnih zahtjeva;
  - b) adekvatno je dokumentirana i podliježe posebnim postupcima internog odobrenja i revizije;
  - c) na internu zaštitu se primjenjuju tržišni uslovi;
  - d) tržišnim rizikom koji nastaje internom zaštitom dinamično se upravlja u knjizi trgovanja u skladu s odobrenim limitima;
  - e) pažljivo se prati u skladu sa odgovarajućim postupcima koji su utvrđeni internim aktima banke.
- (2) Zahtjevi iz stava (1) ovog člana primjenjuju se ne dovodeći u pitanje zahtjeve koji se odnose na zaštićene pozicije u bankarskoj knjizi.
- (3) Predmet interne zaštite mogu biti samo instrumenti čija se vrijednost može utvrditi na priznatom tržištu.

Član 115.

Primjena zahtjeva na konsolidovanoj osnovi

Izračunavanje kapitalnog zahtjeva za tržišni rizik na konsolidovanoj osnovi banka će provoditi u skladu sa propisom kojim se reguliše nadzor na konsolidovanoj osnovi.

KAPITALNI ZAHTJEV ZA POZICIJSKI RIZIK

Član 116.

Kapitalni zahtjevi za pozicijski rizik

Kapitalni zahtjev za pozicijski rizik banke je zbir kapitalnog zahtjeva za opći i specifični rizik njenih pozicija u dužničkim i vlasničkim instrumentima.

Član 117.

Specifični i opći rizici

- (1) Rizik pozicije za dužnički ili vlasnički finansijski instrument (ili dužnički ili vlasnički finansijski derivati) dijeli se na dva sastavna dijela u svrhu izračunavanja kapitalnih zahtjeva za specifični i opći rizik.
- (2) Specifični rizik se odnosi na rizik promjene cijene pojedinog finansijskog instrumenta uslijed faktora vezanih za njegovog izdavaoca ili u slučaju finansijskih derivata izdavaoca osnovnog finansijskog instrumenta na koji se finansijski derivat odnosi.
- (3) Opći rizik je rizik promjene cijene pojedinog finansijskog instrumenta uslijed promjene u nivou kamatnih stopa (u slučaju dužničkih ili derivatnih dužničkih instrumenata kojima se trguje) ili uslijed kretanja cijena na tržištu kapitala (u slučaju vlasničkih ili derivatnih vlasničkih instrumenata) koja nisu povezana sa posebnim karakteristikama pojedinačnih finansijskih instrumenata.

Član 118.

Netiranje

- (1) Apsolutni iznos dugih (kratkih) pozicija banke koji prelazi iznos njenih kratkih (dugih) pozicija u istovrsnim vlasničkim, dužničkim i zamjenjivim vrijednosnim papirima te identičnim finansijskim futures-ima, opcijama, varantima, smatra se njenom neto pozicijom u svakome od tih različitih instrumenata. Pri izračunavanju neto pozicije sa pozicijama u finansijskim derivatima postupa se kako je utvrđeno u čl. 120. do 122. ove odluke. Ulaganja banke u vlastite dužničke instrumente ne uključuju se u izračun kapitalnog zahtjeva za specifični rizik u skladu sa članom 125. ove odluke.

Za potrebe netiranja pozicija istovrsni instrumenti se smatraju instrumentima koji imaju istog emitenta, nose istu kamatnu stopu, imaju isti rok dospeljeća, nominirani su u istoj valuti i imaju isti pravni položaj u slučaju provođenja stečajnog postupka.

- (2) Sve neto pozicije, nezavisno od predznaka, moraju se na dnevnoj osnovi prije njihovog sabiranja konvertirati u izvještajnu valutu banke po važećem srednjem kursu Centralne banke BiH.

Član 119.

Opća pravila za raščlanjivanje pozicija pojedinačnih instrumenata

Pozicije pojedinačnih instrumenata utvrđene u čl. 120. do 122. ove odluke raščlanjuju se na osnovne pozicije na sljedeći način:

a) ukoliko je osnovni finansijski instrument dužnički instrument:

- 1) na dužnički instrument, gdje cijena (kamatna stopa) pojedinačnog instrumenta zavisi od specifično definisanog osnovnog dužničkog instrumenta na koji se odnosi; i/ili
- 2) na hipotetički instrument (odražavaju opći rizik pozicije - nespecifični rizik pozicije) koji pokriva rizik kamatne stope koji nastaje uslijed budućih plaćanja i primanja novčanih tokova (uključujući hipotetička plaćanja i primanja);
- 3) na dužničke instrumente i hipotetičke dužničke instrumente zajedno;

b) ukoliko je osnovni instrument vlasnički instrument:

- 1) na hipotetičke pozicije u pojedinačnim vlasničkim instrumentima, korpe vlasničkih instrumenata, ili indekse vlasničkih instrumenata;
- c) ukoliko je osnovni instrument roba:
- 1) na hipotetičke pozicije u robama na koje se odnose.

Član 120.

Tretman futures i forward ugovora

- (1) Futures i forward ugovori na kamatne stope i buduće obaveze kupovine ili prodaje dužničkih instrumenata tretiraju se kao kombinacije dugih i kratkih pozicija. Duga pozicija u futures ugovorima na kamatne stope tretira se kao kombinacija pozicije obaveze sa dospeljećem jednakim datumu isporuke futuresa i pozicije imovine s datumom dospeljća jednakim dospeljću instrumenta ili zamišljene pozicije na koje se odnosi predmetni futures. Slično tome, prodani forward ugovor na kamatne stope tretira se kao duga pozicija sa dospeljećem jednakim datumu namirenja uvećanim za ugovorni period, te kratka pozicija sa dospeljećem jednakim datumu namirenja. I obaveza i imovina uključuju se u prvu kategoriju navedenu u Tabeli 21. člana 125. ove odluke koja se primjenjuje za izračun kapitalnog zahtjeva za specifični rizik za futures i forward ugovore na kamatne stope. Buduća obaveza kupovine dužničkog instrumenta tretira se kao kombinacija obaveze sa dospeljećem na datum isporuke te duge (promptne) pozicije u samom dužničkom instrumentu. Navedena obaveza uključuje se u prvu kategoriju navedenu u Tabeli 21. člana 125. ove odluke, za potrebe specifičnog rizika, a dužnički instrument u odgovarajuću odnosnu kolonu iz iste Tabele.
- (2) Za potrebe ovog člana „duga pozicija” je pozicija banke u kojoj je fiksno određena kamatna stopa koju će primiti u nekom budućem trenutku, dok je „kratka pozicija” pozicija u kojoj je fiksno određena kamatna stopa koju će platiti u nekom budućem trenutku.

Član 121.

Opcije i varanti

- (1) Za potrebe ovog dijela odluke, opcije i varanti na kamatne stope, dužničke i vlasničke instrumente, dioničke indekse, finansijske futures-e, swapove i strane valute tretiraju se kao da su pozicije čija je vrijednost jednaka proizvodu iznosa odnosnog instrumenta na koji se odnosi opcija i pripadajućeg delta koeficijenta. Za navedene pozicije mogu se raditi netiranja sa svim suprotnim pozicijama u istovrsnim odnosnim vrijednosnim papirima ili derivatima.
- (2) Za opcije i varante kojima se trguje na berzi, banka primjenjuje delta koeficijent koji je izračunala ta berza. Kada nije raspoloživa delta relevantne berze, deltu može izračunavati sama banka koristeći se odgovarajućom internom metodologijom utvrđivanja vrijednosti, uz odobrenje Agencije. Odobrenje se izdaje ako interna metodologija utvrđivanja vrijednosti na adekvatan način procjenjuje stopu promjene vrijednosti opcije ili varanta zbog male promjene u tržišnoj cijeni odnosnog instrumenta.

Član 122.

Tretman swapova

Kamatni swapovi tretiraju se na isti način kao bilansni instrumenti. Kamatni swapovi na osnovu kojeg banka dobiva promjenjivu kamatnu stopu i plaća fiksnu kamatnu stopu tretiraju kao istovrsna duga pozicija u instrumentu sa promjenjivom kamatnom stopom sa dospeljećem jednakim periodu do sljedećeg određivanja kamatne stope i kratka pozicija u instrumentu sa fiksnom kamatnom stopom jednakog dospeljća kao sam swap ugovor.

Član 123.

Tretman vrijednosnih papira prodanih na osnovu repo ugovora ili pozajmljenih vrijednosnih papira i tretman repo, reverse repo ugovora i ugovora o pozajmljivanju

Prenosilac vrijednosnih papira ili zagarantovanih prava vezano uz vrijednosne papire u okviru repo ugovora i davalac vrijednosnih papira u zajam uključuju navedene vrijednosne papire u izračun kapitalnog zahtjeva za pozicijski rizik pod uslovom da su navedeni vrijednosni papiri pozicije iz knjige trgovanja.

Član 124.

Neto pozicije u dužničkim instrumentima

Banka je dužna da neto pozicije klasificira prema valuti u kojoj su nominirane te se kapitalni zahtjevi za opći i specifični rizik izračunavaju odvojeno u svakoj pojedinoj valuti.

SPECIFIČNI RIZIK

Član 125.

Kapitalni zahtjev za dužničke instrumente

(1) Banka je dužna da raspoređuje svoje neto pozicije u knjizi trgovanja u instrumentima koje se izračunavaju u skladu s članom 118. ove odluke u odgovarajuće kategorije u Tabeli 21. na osnovu njihovih izdavaoca ili dužnika, eksternih ili internih kreditnih procjena i preostalog roka do dospijea, te ih zatim množi s ponderima navedenima u spomenutoj Tabeli.

Banka sabira svoje ponderirane pozicije koje proizlaze iz primjene ovog člana, neovisno o tome jesu li duge i kratke, kako bi izračunala svoje kapitalne zahtjeve za specifični rizik.

U Tabeli 21. daju se kategorije dužničkih finansijskih instrumenata i utvrđeni ponderi za izračunavanje kapitalnog zahtjeva za specifični rizik za dužničke finansijske instrumente:

Tabela 21.	
Kategorije	Kapitalni zahtjev za specifični rizik
Dužnički vrijednosni papiri kojima bi u skladu sa standardizovanim pristupom za kreditni rizik bio dodijeljen ponder rizika 0 %	0 %
Dužnički vrijednosni papiri kojima bi u skladu sa standardizovanim pristupom za kreditni rizik bio dodijeljen ponder rizika 20 % ili 50 % i druge kvalificirajuće stavke iz stava 4. ovog člana	0,25 % (preostali rok do konačnog dospijea najviše 6 mjeseci) 1,00 % (preostalo rok do konačnog dospijea od 6 do 24 mjeseca) 1,60 % (preostali rok do konačnog dospijea više od 24 mjeseca)
Dužnički vrijednosni papiri kojima bi u skladu sa standardizovanim pristupom za kreditni rizik bio dodijeljen ponder rizika 100 %	8,00 %
Dužnički vrijednosni papiri kojima bi u skladu sa standardizovanim pristupom za kreditni rizik bio dodijeljen ponder rizika 150 %	12,00 %

(2) Banka je dužna izračunavati kapitalni zahtjev za specifični rizik za pokrivenne obveznice koje ispunjavaju uslove za ponder rizika od 10 % u skladu s članom 63. st. (4) i (5) ove odluke, kao jednu polovinu važećega kapitalnog zahtjeva za specifični rizik za drugu kategoriju u Tabeli 21.

- (3) Banka je dužna koristiti maksimalan ponder naveden u Tabeli 21. iz stava (1) ovog člana, odnosno 12% za dužničke finansijske instrumente za koje postoji povećani rizik uslijed nedovoljne solventnosti izdavaoca ili likvidnosti samog instrumenta.
- (4) Druge kvalificirajuće stavke su sljedeće:
- a) duge i kratke pozicije u imovini za koju nije raspoloživa kreditna procjena odabranog ECAI-a i koje ispunjavaju sve sljedeće uslove:
    - 1) predmetna banka smatra ih dovoljno likvidnima;
    - 2) investicijska kvaliteta im je, prema procjeni same banke, barem jednaka investicijskoj kvaliteti imovine iz drugog reda Tabele 21. stava (1) ovog člana;
    - 3) uvrštene su na barem jedno regulisano tržište države članice EU ili na berzi treće zemlje, pod uslovom da tu berzu priznaju nadležna regulatorna tijela predmetne države članice ili na priznatoj berzi navedenoj u Prilogu III ove odluke;
  - b) duge i kratke pozicije u imovini koju su izdale banke koje podliježu kapitalnim zahtjevima iz ove odluke, koje odnosna banka smatra dovoljno likvidnima i čija je investicijska kvaliteta, prema procjeni same banke, barem jednaka investicijskoj kvaliteti imovine iz drugog reda Tabele 21. stava (1) ovog člana;
  - c) vrijednosni papiri koje izdaju banke za koje se smatra da imaju stepen kreditne kvalitete jednak ili viši od onog koji se povezuje sa 2. stepenom kreditne kvalitete u skladu sa standardizovanim pristupom za kreditni rizik izloženosti bankama, te koji podliježu nadzornim i regulatornim mjerama koji se primjenjuju u BiH ili EU.
Banka koja primjenjuje tačke a) ili b) ovog stava dužna je imati uspostavljenu dokumentiranu metodologiju za procjenu zadovoljava li imovina zahtjeve iz navedenih tačaka i o navedenoj metodologiji obavještavati Agenciju.

Član 126.

Opći rizik

Banka može koristiti određeni pristup za izračunavanje kapitalnih zahtjeva za opći rizik koji se zasniva na dospijeću (u skladu sa članom 127. ove odluke), ili na trajanju (u skladu sa članom 128. ove odluke). Banka odabrani pristup mora primjenjivati na dosljedan način.

Član 127.

Izračun općeg rizika koji se zasniva na dospijeću

- (1) Za izračun kapitalnog zahtjeva za opći rizik sve se pozicije ponderiraju prema dospijeću u skladu sa stavom (2) ovog člana kako bi se izračunao iznos kapitalnog zahtjeva za te pozicije. Navedeni zahtjev se umanjuje kad se ponderirana pozicija drži zajedno uz ponderiranu poziciju suprotnog predznaka unutar istog razreda dospijeća. Taj se zahtjev također umanjuje u slučaju kad ponderirane pozicije suprotnih predznaka pripadaju različitim razredima dospijeća, pri čemu veličina smanjenja ovisi o tome pripadaju li obje spomenute pozicije istoj zoni te o samim zonama kojima pripadaju.
- (2) Banka raspoređuje svoje neto pozicije u odgovarajuće razrede dospijeća u koloni 2. ili 3., ovisno o slučaju, u Tabeli 22. u stavu (4) ovog člana. U slučaju instrumenata sa fiksnom kamatnom stopom, pozicije se raspoređuju prema njihovom preostalom roku do dospijeća, a u slučaju instrumenata s promjenjivom kamatnom stopom prema roku preostalom do sljedećeg određivanja kamatne stope. Banka također razlikuje dužničke instrumente sa kuponom od 3 % ili višim i one sa kuponom nižim od 3 %, te ih na toj osnovi raspoređuje u kolonu 2. ili 3. u Tabeli 22. u stavu (4) ovog člana. Zatim svaki od njih množi sa ponderom za predmetni razred dospijeća u koloni 4. u Tabeli 22. u stavu (4) ovog člana.
- (3) Za svaki razred dospijeća banka izračunava zbir svih ponderisanih dugih pozicija i posebno sve ponderisane kratke pozicije. Iznos zbira ponderisanih dugih pozicija koji je usklađen sa zbirom ponderisanih kratkih pozicija u svakom razredu dospijeća smatra se usklađenom ponderiranom pozicijom u tom razredu dospijeća, dok se preostala duga ili kratka pozicija

smatra neusklađenom ponderisanom pozicijom za isti razred dospijeća. Zatim se izračunava zbir usklađenih ponderiranih pozicija u svim razredima.

- (4) Banka izračunava zbir neusklađenih ponderisanih dugih pozicija za razrede dospijeća uključene u pojedinu zonu iz Tabele 22. u stavu (4) ovog člana, kako bi dobila neusklađene duge pozicije za svaku zonu. Slično tome, zbir neusklađenih ponderisanih kratkih pozicija za svaki razred dospijeća u pojedinoj zoni upotrebljava se za izračun neusklađene ponderirane kratke pozicije za tu zonu. Onaj dio neusklađene ponderisane duge pozicije koji je usklađen s neusklađenom ponderisanom kratkom pozicijom u istoj zoni smatra se usklađenom ponderisanom pozicijom te zone. Onaj dio neusklađene ponderisane duge pozicije ili neusklađene ponderisane kratke pozicije za zonu koji na taj način nije moguće uskladiti je neusklađena ponderisana pozicija za tu zonu.

Zona	Razred dospijeća		Ponder (u %)	Pretpostavljena promjena kamatne stope (u %)
	Kupon od 3 % ili više	Kupon manji od 3 %		
Jedan	$0 \leq 1$ mjesec	$0 \leq 1$ mjesec	0,00	—
	$> 1 \leq 3$ mjeseca	$> 1 \leq 3$ mjeseca	0,20	1,00
	$> 3 \leq 6$ mjeseci	$> 3 \leq 6$ mjeseci	0,40	1,00
	$> 6 \leq 12$ mjeseci	$> 6 \leq 12$ mjeseci	0,70	1,00
Dva	$> 1 \leq 2$ godine	$> 1,0 \leq 1,9$ godina	1,25	0,90
	$> 2 \leq 3$ godine	$> 1,9 \leq 2,8$ godina	1,75	0,80
	$> 3 \leq 4$ godine	$> 2,8 \leq 3,6$ godina	2,25	0,75
Tri	$> 4 \leq 5$ godina	$> 3,6 \leq 4,3$ godine	2,75	0,75
	$> 5 \leq 7$ godina	$> 4,3 \leq 5,7$ godina	3,25	0,70
	$> 7 \leq 10$ godina	$> 5,7 \leq 7,3$ godine	3,75	0,65
	$> 10 \leq 15$ godina	$> 7,3 \leq 9,3$ godine	4,50	0,60
	$> 15 \leq 20$ godina	$> 9,3 \leq 10,6$ godina	5,25	0,60
	> 20 godina	$> 10,6 \leq 12,0$ godina	6,00	0,60
		$> 12,0 \leq 20,0$ godina	8,00	0,60
	> 20 godina	12,50	0,60	

- (5) Iznos neusklađene ponderisane duge ili kratke pozicije u zoni jedan koji je usklađen sa neusklađenom ponderisanom kratkom ili dugom pozicijom u zoni dva je usklađena ponderisana pozicija između zone jedan i dva. Isti se izračun zatim primjenjuje i na onaj dio neusklađene ponderisane pozicije u zoni dva koji je preostao i neusklađene ponderisane pozicije u zoni tri, kako bi se izračunala usklađena ponderisana pozicija između zone dva i zone tri.
- (6) Banka može obrnuti redoslijed iz stava (5) ovog člana tako da izračuna usklađenu ponderisanu poziciju između zona dva i tri prije izračunavanja navedene pozicije između zone jedan i zone dva.
- (7) Preostali dio neusklađene ponderisane pozicije u zoni jedan zatim se usklađuje s onim što je preostalo u zoni tri, nakon što je prethodna usklađena sa zonom dva, kako bi se došlo do usklađene ponderisane pozicije između zone jedan i zone tri.
- (8) Nakon tri zasebna izračuna usaglašavanja u st. (5), (6) i (7) ovog člana, preostale se pozicije sabiraju.
- (9) Kapitalni zahtjev banke izračunava se kao zbir sljedećeg:
- 10 % zbira usklađenih ponderisanih pozicija po svim razredima dospijeća;
  - 40 % usklađene ponderisane pozicije u zoni jedan;
  - 30 % usklađene ponderisane pozicije u zoni dva;
  - 30 % usklađene ponderisane pozicije u zoni tri;
  - 40 % usklađene ponderisane pozicije između zona jedan i dva i između zona dva i tri;

- f) 150 % usklađene ponderisane pozicije između zona jedan i tri;
- g) 100 % preostalih neusklađenih ponderisanih pozicija.

Član 128.

Izračun općeg rizika koji se zasniva na trajanju

- (1) Banka za izračun kapitalnog zahtjeva za opći rizik dužničkih instrumenata umjesto pristupa iz člana 127. ove odluke može primjenjivati pristup koji se zasniva na trajanju, pod uslovom da dosljedno primjenjuje navedeni pristup.
- (2) U skladu sa pristupom koji se zasniva na trajanju iz stava (1) ovog člana, banka izračunava prinos do dospijea za dužničke instrumente sa fiksnom kamatnom stopom na osnovu njihove tržišne vrijednosti, koja predstavlja pretpostavljenu diskontnu stopu za taj instrument. Za instrumente sa promjenjivom kamatnom stopom, banka izračunava prinos na osnovu tržišne vrijednosti instrumenta, uz pretpostavku da glavnica dospijeva na datum sljedeće promjene kamatne stope.
- (3) Banka zatim izračunava modificirano trajanje svakoga dužničkog instrumenta na osnovu sljedeće formule:

$$\text{modificirano trajanje} = \frac{D}{1 + R}$$

gdje je:

D = trajanje izračunato u skladu sa sljedećom formulom:

$$D = \frac{\sum_{t=1}^M \frac{t \cdot C_t}{(1 + R)^t}}{\sum_{t=1}^M \frac{C_t}{(1 + R)^t}}$$

gdje je:

R = prinos do dospijea;

C_t = gotovinsko plaćanje u vremenu t;

M = ukupno dospijee.

- (4) Banka zatim raspoređuje svaki dužnički instrument u odgovarajuću zonu u Tabeli 23. Navedeno se provodi na osnovu modificiranog trajanja za svaki instrument.

Tabela 23.		
Zona	Modificirano trajanje (u godinama)	Pretpostavljena promjena kamatne stope u %
Jedan	> 0 ≤ 1,0	1,0
Dva	> 1,0 ≤ 3,6	0,85
Tri	> 3,6	0,7

- (5) Banka zatim izračunava poziciju ponderiranu trajanjem za svaki dužnički instrument tako da pomnoži njegovu tržišnu vrijednost s njegovim modificiranim trajanjem i odgovarajućom pretpostavljenom promjenom kamatne stope za instrument sa navedenim modificiranim trajanjem (kolona 3. u Tabeli 23. stava (4) ovog člana).
- (6) Banka izračunava svoju dugu i kratku poziciju ponderiranu trajanjem unutar svake zone. Iznos zbira svih dugih pozicija ponderiranih trajanjem koje su usklađene sa zbirom svih kratkih pozicija ponderiranih trajanjem u istoj zoni smatra se usklađenom pozicijom ponderiranom trajanjem za tu zonu.

Banka zatim izračunava neusklađene pozicije ponderirane trajanjem za svaku zonu. Nakon toga primjenjuje postupke za neusklađene ponderirane pozicije iz člana 127. st. (5) do (8) ove odluke.

- (7) Kapitalni zahtjev banke izračunava se kao zbir sljedećeg:
- 2 % usklađene pozicije ponderisane trajanjem za svaku zonu;
  - 40 % usklađene pozicije ponderisane trajanjem između zona jedan i dva i između zona dva i tri;
  - 150 % usklađene pozicije ponderisane trajanjem između zona jedan i tri;
  - 100 % preostalih neusklađenih pozicija ponderisane trajanjem.

Član 129.

Neto pozicije u vlasničkim instrumentima

- Banka odvojeno izračunava zbir sve svoje neto duge pozicije i sve svoje neto kratke pozicije u skladu sa članom 118. ove odluke. Zbir apsolutnih vrijednosti neto dugih i neto kratkih pozicija predstavlja ukupnu bruto poziciju banke.
- Banka izračunava, odvojeno za svako tržište, razliku između zbira neto dugih i neto kratkih pozicija. Zbir apsolutnih vrijednosti navedenih razlika ukupna je neto pozicija banke.
- Pozicije u određenom vlasničkom instrumentu iskazuju se po njegovoj tržišnoj vrijednosti.
- Finansijski derivati razvrstavaju se po zemljama na čijim su tržištima listirani vlasnički vrijednosni papiri koje su predmet ugovora i/ili na čijim se tržištima trguje tim vrijednosnim papirima.

Član 130.

Specifični rizik vlasničkih instrumenata

Kapitalni zahtjev za specifični rizik banke izračunavaju kao umnožak njene ukupne bruto pozicije sa 12 %.

Član 131.

Opći rizik vlasničkih instrumenata

Kapitalni zahtjev za opći rizik je ukupna neto pozicija banke pomnožena sa 12%.

Član 132.

Dionički indeksi

- Futuresi na osnovu dioničkog indeksa, deltom ponderisani ekvivalenti opcija na futurse na osnovu dioničkog indeksa i opcija na dionički indeks pod zajedničkim nazivom „futuresi na osnovu dioničkog indeksa” mogu se raščlaniti na pozicije u svakom od vlasničkih instrumenata u njihovu sastavu.
- Kada futuresi na osnovu dioničkog indeksa nisu podijeljeni na osnovne pozicije, tretiraju se kao da je riječ o posebnom vlasničkom instrumentu. Međutim, specifičan rizik tog pojedinačnog vlasničkog instrumenta može se zanemariti ako se navedenim futursesima na osnovu dioničkog indeksa trguje na berzi te ako predstavlja relevantan indeks koji je diverzificiran na odgovarajući način.

Član 133.

Pokroviteljstvo emisije (engl.underwriting)

- Banka je dužna, za pružanje usluge pokroviteljstva emisije, koristiti sljedeće postupke za izračunavanje vlastitoga kapitalnog zahtjeva. Banka prvo izračunava neto poziciju tako da umanju poziciju proizišlu iz pružanja usluge pokroviteljstva emisije ili su predmet potpokroviteljstva trećih strana na osnovu službenih ugovora. Zatim se umanjuje neto pozicija za faktore umanjena iz Tabele 24. ovog stava, te izračunava kapitalni zahtjev koristeći se

umanjenim pozicijama proizišlima iz pružanja usluge pokrovitelja emisije. U Tabeli 24. daju se faktori umanjenja:

Tabela 24.

radni dan 0	100%
radni dan 1	90%
radni dani 2 do 3	75%
radni dan 4	50%
radni dan 5	25%
nakon radnog dana 5	0%

„Nulti radni dan” je radni dan od kojeg se banka bezuslovno obavezuje prihvatiti poznati iznos vrijednosnih papira po dogovorenoj cijeni.

- (2) Banka mora kontinuirano osigurati da ima dovoljan kapital za pokriće rizika gubitaka koji su mogući u periodu od prvobitnog preuzimanja obaveze i radnog dana 1.
- (3) Banka je dužna da obavještava Agenciju o načinu primjene stava (1) ovog člana.

Član 134.

Kapitalni zahtjevi za pozicije u investicijskom fondu

- (1) Pozicije u investicijskom fondu podliježu kapitalnom zahtjevu za pozicijski rizik, koji uključuje specifični i opći rizik od 32%. Ne dovodeći u pitanje član 139. zajedno sa članom 138. stavom (4) ove odluke, u kojima se utvrđuje tretman zlata, pozicije u investicijskom fondu podliježu kapitalnom zahtjevu za pozicijski rizik, koji uključuje specifični i opći rizik, te valutni rizik, u visini od 40%.
- (2) Osim ako članom 136. ove odluke nije drukčije propisano, netiranje među odnosnim investicijama investicijskog fonda i drugih pozicija banke nije dopušteno.

Član 135.

Opći kriteriji za investicijski fond

- (1) Na investicijski fond može se primjenjivati pristup iz člana 136. ove odluke ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
  - a) investicijski fond posjeduje prospekt ili njemu sličan dokument koji sadrži sljedeće:
    - 1) kategorije imovine u koje je investicijskom fondu dozvoljeno da ulaže;
    - 2) ako se primjenjuju investicijski limiti, relativni limiti i metodologija njihovog izračuna;
    - 3) ako je dopušteno ulaganje, ugovaranje repo ugovora i ugovora o pozajmljivanju vrijednosnih papira, politike za ograničavanje rizika druge ugovorne strane koji proizlazi iz navedenih transakcija;
  - b) rezultati poslovanja investicijskog fonda objavljuju se na polugodišnjoj i godišnjoj osnovi za potrebe procjene imovine i obaveza, prihoda i aktivnosti investicijskog fonda tokom izvještajnog perioda;
  - c) dionice ili udjeli u investicijskom fondu otkupivi su u novcu, iz imovine fonda, na dnevnoj osnovi na zahtjev imaooca udjela;
  - d) ulaganja u investicijski fond moraju biti odvojena od imovine društva za upravljanje investicijskim fondom;
  - e) mora postojati procjena rizičnosti investicijskog fonda od strane same banke ulagatelja;
  - f) investicijskim fondom upravljaju osobe koje podliježu nadzoru nadležnih regulatornih tijela u BiH ili EU.

- (2) Metode utvrđene u članu 136. ove odluke se također mogu koristiti za izračunavanje kapitalnih zahtjeva za pozicije investicijskog fonda iz priznatih trećih zemalja, ukoliko ispunjavaju uslove utvrđene odredbama tačaka a) do (f) stava (1) ovog člana i ako ih Agencija smatra prihvatljivim.

Član 136.

Posebne metode za investicijski fond

- (1) Ako banka raspolaže sa podacima na dnevnoj osnovi sa odnosnim ulaganjima na koje se pozicije investicijskog fonda odnose, može imati uvid u navedena osnovna ulaganja za potrebe izračuna kapitalnog zahtjeva za pozicijski rizik, koji uključuje specifični i opći rizik. U skladu s ovim pristupom, pozicije u investicijskom fondu tretiraju se kao pozicije u osnovnim ulaganjima investicijskog fonda.
- (2) Banka je dužna izračunavati kapitalni zahtjev za pozicijski rizik koji obuhvata specifični i opći rizik za pozicije u investicijskom fondu na osnovu pretpostavljenih pozicija koje predstavljaju strukturu i efekte eksternih indeksa ili fiksne košarice vlasničkih ili dužničkih vrijednosnih papira iz tačke a), uz poštivanje sljedećih uslova:
- politikom ulaganja investicijskog fonda zadano je oponašanje strukture i učinaka eksternog indeksa vlasničkih ili dužničkih vrijednosnih papira;
  - minimalni koeficijent korelacije između dnevnih kretanja prinosa investicijskog fonda i indeksa ili košarice vlasničkih ili dužničkih vrijednosnih papira koje prati, od 0,9, može se jasno utvrditi u razdoblju od najmanje šest mjeseci.
- (3) Ako banka nije upoznata sa strukturom odnosnih ulaganja investicijskog fonda na dnevnoj osnovi, ona može izračunavati kapitalni zahtjev za pozicijski rizik, koji obuhvata specifični i opći rizik, poštujući sljedeće uslove:
- pretpostavlja se da investicijski fond najprije ulaže do najvećeg dopuštenog iznosa u skladu sa svojom politikom ulaganja u kategoriju imovine koja nosi najveći kapitalni zahtjev za specifični i opći rizik zasebno te potom ulaže u druge kategorije imovine padajućim redoslijedom do ispunjenja ukupnog investicijskog limita. Pozicija u investicijskom fondu tretira se kao direktno ulaganje u pretpostavljenoj poziciji;
  - ako kapitalni zahtjev za posebni i opći rizik zajedno u skladu sa ovim stavom prelazi iznos iz člana 134. stava (1) ove odluke kapitalni zahtjev ograničava se na navedenom nivou.
- (4) Banka se može za izračunavanje kapitalnog zahtjeva i izvještavanje o kapitalnom zahtjevu za rizik pozicije za pozicije u investicijskom fondu iz st. (1) do (3) u skladu sa metodama iz ovog člana osloniti na depozitara investicijskog fonda, pod uslovom da investicijski fond ulaže isključivo u vrijednosne papire te deponira sve vrijednosne papire kod navedenog depozitara.
- (5) Ispravnost izračuna potvrđuje eksterni revizor.

KAPITALNI ZAHTEJ ZA VALUTNI RIZIK

Član 137.

„De minimis“ i ponderisanje valutnog rizika

- (1) Banka je dužna da izračunava kapitalni zahtjev za valutni rizik ako zbir njene ukupne neto otvorene valutne pozicije i njene neto otvorene pozicije u zlatu, koje se izračunavaju u skladu sa članom 138. ove odluke prelazi 2% njenog ukupnog regulatornog kapitala.
- (2) Kapitalni zahtjev za valutni rizik izračunava se množenjem zbira njene ukupne neto otvorene valutne pozicije i njene neto otvorene pozicije u zlatu sa 12%.

Član 138.

Izračun ukupne neto valutne pozicije

- (1) Banka izračunava neto otvorenu valutnu poziciju za svaku valutu pojedinačno uključujući izvještajnu valutu, bez izračunavanja kapitalnih zahtjeva za izvještajnu valutu i neto otvorenu poziciju u zlatu kao zbir sljedećih elemenata (sa pozitivnim ili negativnim predznakom):
- neto promptna (engl. spot) pozicija u valuti (razlika između imovine i obaveza u toj valuti, uključujući nedospjele obračunate kamate u toj valuti) i neto promptna pozicija u zlatu;
  - neto forward pozicija, koja predstavlja razliku između svih iznosa koji će biti primljeni i svih iznosa koji će biti plaćeni na osnovu valutnih forwarda ili forwarda na zlato, te valutnih futurese ili futurese na zlato, te nominalnih iznosa valutnih swapova koje nisu uključene u promptnu poziciju;
  - neopozive garancije i slični instrumenti na osnovu kojih će banka morati izvršiti plaćanje, kada postoji vjerovatnost da se za ta sredstva banka neće moći namiriti;
  - neto delta-ekvivalent ili ekvivalent zasnovan na delta-vrijednosti ukupne knjige valutnih opcija i opcija na zlato.
Delta ekvivalent pozicije u opciji izračunava se množenjem iznosa osnovnog instrumenta na koji se opcija odnosi i odgovarajućeg delta koeficijenta. Za opcije kojima se trguje na berzi, banka primjenjuje delta-koeficijent koji je izračunala ta berza. Kada takav delta-koeficijent nije dostupan, banka može primijeniti delta-koeficijent izračunat u skladu sa internom metodologijom, koja je odobrena od strane Agencije. Odobrenje se izdaje ako interna metodologija za utvrđivanje vrijednosti adekvatno procjenjuje stopu promjene vrijednosti opcije vezano uz male promjene u tržišnoj cijeni odnosnog instrumenta.
  - tržišna vrijednost ostalih opcija, koje nisu valutne opcije ili opcije na zlato, a čiji je predmet ugovora (osnovni instrument) iskazan u stranoj valuti.
Banka može u neto otvorenu poziciju u određenoj valuti ili neto otvorena pozicija u zlatu uključiti i buduće neto prihode/rashode koji još nisu knjigovodstveno evidentirani, ali su u potpunosti zaštićeni (npr. valutnim forward ugovorima ili sličnim ugovorima), ako takav tretman dosljedno primjenjuju u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima.
- (2) Banka prilikom izračuna neto otvorene valutne pozicije može, uz prethodno odobrenje Agencije, isključiti instrumente koje služe samo za zaštitu od negativnih učinaka promjene kursa valuta na stope kapitala iz člana 34. stav (1) ove odluke.
Navedeni instrumenti ne smiju biti namijenjeni trgovanju i svaka promjena uvjeta za njihovo isključenje prilikom izračunavanja neto otvorene valutne pozicije podliježe zasebno odobrenju Agencije. Banka je dužna svojim internim aktima propisati vrste i karakteristike instrumenata koje koristi samo za ove potrebe. Isto postupanje koje podliježe istim uvjetima može se primjenjivati na pozicije koje banka ima, a koje se odnose na stavke koje su već izuzete iz regulatornog kapitala.
- (3) Banka pri izračunavanju neto otvorene pozicije u svakoj valuti i zlatu može dosljedno upotrebljavati neto sadašnju vrijednost. Banka prilikom izračuna neto otvorene valutne pozicije umanjuje stavke bilansne imovine za pripadajuće ispravke vrijednosti, a stavke vanbilansa za rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama.
- (4) Otvorena valutna pozicija u određenoj valuti može biti duga ili kratka. Banka ima dugu poziciju u određenoj valuti (ili zlatu) kada je zbir stavki navedenih u stavu (1) ovoga člana pozitivan, a kratku poziciju kada je taj zbir negativan. Otvorena neto kratka ili neto duga pozicija u određenoj stranoj valuti preračunava se u KM po srednjem kursu CBBiH.
Zatim, banka izračunava ukupnu otvorenu neto dugu poziciju kao zbir svih otvorenih neto dugih pozicija u pojedinačnim valutama, te ukupnu otvorenu neto kratku poziciju kao zbir svih otvorenih neto kratkih pozicija u pojedinačnim valutama. Veći od navedena dva iznosa predstavlja ukupnu neto valutnu poziciju banke za potrebe izračuna kapitalnih zahtjeva za valutni rizik u skladu sa članom 137. stav (2) ove odluke.

Član 139.

Valutni rizik za pozicije u investicijskom fondu

- (1) Za potrebe člana 138. ove odluke, banka je dužna tretirati udjele u investicijskom fondu u skladu sa stvarnom valutnom strukturom ulaganja tog investicijskog fonda i tako dobivene valutne pozicije uključiti prilikom izračuna neto otvorene valutne pozicije u odgovarajućoj stranoj valuti.
- (2) Ako investicijski fond ulaže isključivo u vrijednosne papire banka se može osloniti na izvještaje banke depozitara određenog investicijskog fonda o valutnoj strukturi ulaganja tog investicijskog fonda. Tačnost izvještaja potvrđuje eksterni revizor.
- (3) Ako banka nije upoznata s valutnom strukturom ulaganja investicijskog fonda, pretpostavlja se da investicijski fond ima najveći dopušteni iznos ulaganja u imovinu u stranoj valuti. Ako su ulozi banke u investicijski fond raspoređeni u knjigu trgovanja banka je dužna uzeti u obzir najveću izloženost koja može proisteći iz uloga u investicijskom fondu, tako da proporcionalno poveća pretpostavljena ulaganja do razine najveće moguće izloženosti po osnovu određenog pretpostavljenog ulaganja u skladu sa politikom ulaganja investicijskog fonda.

Otvorena valutna pozicija banke u pretpostavljenim ulaganjima investicijskog fonda jednaka je zbiru apsolutnih iznosa pojedinačnih pretpostavljenih ulaganja tog investicijskog fonda. Otvorena valutna pozicija banke u pretpostavljenim ulaganjima investicijskog fonda uključuje se prilikom izračuna ukupne otvorene valutne pozicije u skladu s tretmanom ulaganja u zlato. Izuzetno, ako je poznat smjer pretpostavljenog ulaganja investicijskog fonda banka može udjele u investicijskim fondovima tretirati kao duge ili kratke valutne pozicije u pretpostavljenim ulaganjima, pri čemu netiranje navedenih pozicija nije dopušteno.

Otvorena duga ili kratka valutne pozicija u pretpostavljenim ulaganjima investicijskog fonda tretira se kao posebna valuta i dodaje se ukupnoj dugoj ili ukupnoj kratkoj otvorenoj valutnoj poziciji banke.

KAPITALNI ZAHTEJEV ZA ROJNI RIZIK

Član 140.

Odabir metode za robni rizik

U skladu sa čl. 141. i 142. ove odluke banka izračunava kapitalni zahtjev za robni rizik prema sljedećim metodama:

- a) pojednostavljeni pristup;
- b) pristup ljestvice dospijeća.

Član 141.

Pozicije u robi

- (1) Svaka pojedinačna pozicija u robi ili robnim derivatima mora biti izražena u standardnim mjernim jedinicama za tu vrstu robe. Promptna tržišna cijena za navedenu robu izražava se u izvještajnoj valuti.
- (2) Za pozicije u zlatu ili derivatima na zlato smatra se da su izložene valutnom riziku, te se tretiraju u skladu sa kapitalnim zahtjevima za valutni rizik, prema potrebi, za potrebe izračunavanja robnog rizika.
- (3) Za potrebe člana 143. stav (1) ove odluke, neto pozicija banke u svakoj robi je višak njene duge pozicije nad njenom kratkom pozicijom, ili obrnuto, u istoj robi ili identičnim robnim futuresima, opcijama ili varantima. Finansijski derivati tretiraju se u skladu s članom 142. ove odluke kao pozicije u odnosnoj robi.
- (4) Za potrebe izračuna pozicije u robi, sljedeće pozicije tretiraju se kao pozicije u istoj robi:
  - a) pozicije u različitim potkategorijama robe u slučajevima kad su potkategorije međusobno zamjenjive;
  - b) pozicije u sličnoj robi ako su one bliski supstituti te kada je moguće jasno utvrditi minimalnu korelaciju od 0,9 između kretanja cijene tokom perioda od najmanje godinu dana.

Član 142.

Posebni instrumenti

- (1) Robni futuresi i buduće obaveze kupnje ili prodaje pojedinačnih roba uključuju se u sistem mjerenja kao zamišljeni iznosi u standardnim mjernim jedinicama s dospijecom u skladu sa datumom isteka ugovora.
- (2) Robni swapovi kod kojih je na jednoj strani transakcije fiksna cijena, a na drugoj tekuća tržišna cijena tretiraju se kao niz pozicija jednak zamišljenom iznosu ugovora, pri čemu, prema potrebi, svaka pozicija odgovara jednom plaćanju po swap ugovoru te se raspoređuje u razrede dospijeca u skladu sa članom 144. stavom (1) ove odluke. Pozicije su duge pozicije ako banka plaća fiksnu cijenu, a prima promjenjivu cijenu, te kratke pozicije ako banka prima fiksnu cijenu, a plaća promjenjivu cijenu. Robni swapovi kod kojih su različite strane transakcije u različitim robama, kod pristupa ljestvice dospijeca iskazuju se u relevantnoj izvještajnoj ljestvici.
- (3) Za potrebe ovog dijela odluke, opcije i varanti na robu ili robni derivati tretiraju se kao da su pozicije čija je vrijednost jednaka proizvodu iznosa odnosnog instrumenta na koji se odnosi opcija i pripadajućeg delta - koeficijenta. S prethodnim pozicijama može se raditi prebijanje sa svim pozicijama u istoj odnosnoj robi ili robnom derivatu. Delta koja se koristi je delta relevantne berze. Kada nije raspoloživa delta relevantne berze, deltu može izračunavati sama banka koristeći se odgovarajućom internom metodologijom za utvrđivanje vrijednosti, uz odobrenje Agencije. Odobrenje se izdaje ako se internom metodologijom za utvrđivanje vrijednosti adekvatno procjenjuje stopa promjene u vrijednosti opcije ili varanta vezano uz male promjene u tržišnoj cijeni odnosnog instrumenta banke pri izračunu kapitalnih zahtjeva.
- (4) Banka uključuje relevantnu robu u izračun svoga kapitalnog zahtjeva za robni rizik kada obavlja jednu od sljedećih funkcija:
  - a) prenositelj robe ili zajamčenih prava vezanih uz pravo na robu u okviru repo ugovora;
  - b) davatelj roba u okviru ugovora o pozajmljivanju robe.

Član 143.

Pojednostavljeni pristup

- (1) Kapitalni zahtjev banke za svaku vrstu robe izračunava se kao zbir sljedećeg:
  - a) 15% neto pozicije, duge ili kratke, pomnožene s promptnom tržišnom cijenom robe;
  - b) 3% bruto pozicije, duge plus kratke, pomnožene s promptnom tržišnom cijenom robe.
- (2) Ukupni kapitalni zahtjev banke za robni rizik izračunava se kao zbir kapitalnih zahtjeva za robni rizik za pojedinu vrstu robe u skladu sa stavom (1) ovog člana.

Član 144.

Pristup ljestvice dospijeca

- (1) Banka za svaku robu primjenjuje posebnu ljestvicu dospijeca u skladu sa Tabelom 25. ovog člana. Sve pozicije u spomenutoj robi raspoređuju se u odgovarajuće razrede dospijeca. Fizička zaliha robe raspoređuje se u razred dospijeca od 0 do 1 mjeseca uključujući 1 mjesec.

Tabela 25.

Razred dospijeca	Stopa razlike (%)
(1)	(2)
$0 \leq 1$ mjesec	1,50
> 1 mjesec ≤ 3 mjeseca	1,50
> 3 mjeseca ≤ 6 mjeseci	1,50
> 6 mjeseci ≤ 12 mjeseci	1,50
> 1 godina ≤ 2 godine	1,50
> 2 godine ≤ 3 godine	1,50
> 3 godine	1,50

- (2) Za sljedeće pozicije u istoj robi mogu se raditi netiranje i one se mogu raspoređivati u odgovarajuće razrede dospijeća u neto iznosu:
  - a) pozicije u ugovorima koje dospijevaju na isti datum;
  - b) pozicije u ugovorima koje dospijevaju u razmaku od najviše 10 dana, ako se ugovorima iz kojih proizlaze trguje na tržištima koja imaju dnevne datume isporuke.
- (3) U svakom razredu dospijeća banka zatim sabira sve duge pozicije i sve kratke pozicije. Iznos zbira dugih pozicija koji je usklađen sa zbirom kratkih pozicija u određenom razredu dospijeća smatra se usklađenom pozicijom u tom razredu dospijeća, dok se preostala duga i kratka pozicija smatraju neusklađenom pozicijom za isti razred dospijeća.
- (4) Taj dio neusklađene duge pozicije određenog razreda dospijeća koji se usklađuje sa neusklađenom kratkom pozicijom, ili obrnuto, razreda s kasnijim dospijećem je usklađena pozicija dva razreda dospijeća. Dio neusklađene duge ili neusklađene kratke pozicije koji se na ovaj način ne može uskladiti je neusklađena pozicija.
- (5) Kapitalni zahtjev banke za sve vrste robe izračunava se na osnovu relevantne ljestvice dospijeća kao zbir sljedećeg:
  - a) zbir usklađenih dugih i kratkih pozicija unutar pojedinog razreda dospijeća, pomnoženo sa odgovarajućom stopom neusklađenosti u skladu s drugom kolonom u Tabeli 25. stav (1) ovog člana i promptnom tržišnom cijenom za tu robu;
  - b) usklađene pozicije između dva razreda dospijeća za svaki razred dospijeća u kojem se neusklađena pozicija prenosi u sljedeći razred dospijeća, pomnoženo sa stopom prijenosa od 0,6% i promptnom tržišnom cijenom te robe;
  - c) preostale neusklađene pozicije, pomnoženo sa direktnom stopom od 15% i promptnom tržišnom cijenom za tu robu.
- (6) Ukupni kapitalni zahtjev banke za robni rizik izračunava se kao zbir kapitalnih zahtjeva za robni rizik za pojedinu vrstu robe u skladu sa stavom (5) ovog člana.

XI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 145.

- (1) Izvještaji za 2017. godinu Agenciji se dostavljaju u skladu sa odredbama odluka navedenih u stavu (5) ovog člana, a u prijelaznom periodu od 01.01. do 31.12.2018. godine se sva propisana izvještavanja prema Agenciji dostavljaju istovremeno u skladu sa odredbama odluka iz stava (5) ovog člana i u skladu sa ovom odlukom.
- (2) Obaveza banke u pogledu izvještavanja o kapitalu i kapitalnim zahtjevima za kreditni, tržišni i operativni rizik, stopi finansijske poluge i zaštitnim slojevima kapitala i ostalim potrebnim informacijama propisanih ovom odlukom, Agencija će odrediti odlukom o izvještavanju i drugim podzakonskim aktima Agencije.
- (3) Direktor Agencije će u roku od 60 (šezdeset) dana od dana stupanja na snagu ove odluke donijeti Uputstvo za primjenu i izradu izvještaja banke, kojim će se detaljnije propisati obaveza banke u pogledu izvještavanja o kapitalu i kapitalnim zahtjevima za kreditni, tržišni i operativni rizik, stopi finansijske poluge i zaštitnim slojevima kapitala i ostalim potrebnim informacijama propisanih ovom odlukom, kao i izvještajne forme.
- (4) Relevantni izvor banci (internet stranice) za preuzimanje ažuriranih podataka navedenih u Prilogu III i IV ove odluke, su date u navedenim prilogima.
- (5) Stupanjem na snagu ove odluke prestaju da važe:
  - a) Odluka o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/14), osim člana 18., kojim je propisan način i rokovi izvještavanja, za period naveden u stavu (1) ovog člana,

- b) Odluka o minimalnim standardima za upravljanje operativnim rizikom u bankama („Službene novine Federacije BiH“, br. 6/08, 52/08, 40/09), osim člana 14., kojim je propisan način i rokovi izvještavanja, za period naveden u stavu (1) ovog člana,
- c) Odluka o minimalnim standardima za upravljanje tržišnim rizicima u bankama („Službene novine Federacije BiH“, br. 55/07, 81/07, 06/08, 52/08, 79/09), kao i pripadajuće Uputstvo za primjenu navedene odluke.

Član 146.

Stupanje na snagu

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH", izuzev odredbi člana 21. stav (2) i člana 34. stav (1) tačka b), koje se primjenjuju od 21.10.2018. godine.

Broj: U.O.-08-02/17
Sarajevo, 13.10.2017.godine

PREDSJEDNICA
UPRAVNOG ODBORA

mr. sc. Ljerka Marić, dipl.oec., s.r.

PRILOG I - KLASIFIKACIJA VANBILANSNIH STAVKI

1. Visoki rizik:

- a) garancije koje imaju svojstvo kreditnih supstituta (npr. garancije za osiguranje povrata kredita);
- b) akcepti;
- c) indosamenti mjenica na kojima nije navedena druga institucija;
- d) transakcije koje daju pravo na regres (npr. faktoring, otkup potraživanja uz diskont);
- e) neopozivi standby akreditivi koji imaju svojstvo kreditnih supstituta;
- f) imovina kupljena na osnovu ugovora o direktnoj terminskoj kupovini;
- g) ugovori o terminskom depozitu;
- h) ugovori o prodaji i ponovnoj kupovini imovine.

2. Srednji rizik:

- a) vanbilansne stavke na osnovu finansiranja trgovine, odnosno izdati ili potvrđeni dokumentarni akreditivi (vidi također stavke srednjeg/niskog rizika);
- b) ostale vanbilansne stavke:
  - 1) garancije za plaćanje isporučene robe, garancije za plaćanje carinskog i poreznog duga;
  - 2) neiskorištene kreditne linije (sporazumi o kreditiranju, otkupu vrijednosnih papira, izdavanju garancija ili akceptata) sa izvornim dospeljem od više od godinu dana;
  - 3) preuzete vanbilansne obaveze na osnovu izdanja kratkoročnih obveznica (eng. note issuance facilities, NIF) i obnovljive obaveze na osnovu pružanja usluge provođenja, ponude, odnosno prodaje srednjoročnih obveznica uz obavezu otkupa (eng. revolving underwriting facilities, RUF).

3. Srednji/nizak rizik:

- a) vanbilansne stavke na osnovu finansiranja trgovine:
  - 1) dokumentarni akreditivi, pri čemu roba koja je predmet akreditiva služi kao kolateral i ostale transakcije kod kojih postoji mogućnost samoporavnjanja;
  - 2) varanti (uključujući garancije za ozbiljnost ponude i za dobro izvršenje posla i sa time povezana garancija za unaprijed izvršena plaćanja i zadržane iznose i garancije koje nemaju obilježja kreditnih supstituta);
  - 3) neopozivi „standby“ akreditivi koji nemaju obilježja kreditnih supstituta.
- b) ostale vanbilansne stavke:
  - 1) neiskorištene kreditne linije koje uključuju sporazume o kreditiranju, otkupu vrijednosnih papira, izdavanju garancija ili akceptata sa izvornim dospeljem do i uključujući godinu dana koje nije moguće bezuslovno opozvati u svakom trenutku bez obavijesti ili koji efektivno ne omogućuju automatski prekid zbog pogoršanja kreditne sposobnosti dužnika.

4. Nizak rizik:

- a) neiskorištene kreditne linije koje uključuju sporazume o kreditiranju, otkupu vrijednosnih papira, izdavanju garancija ili akceptata koje se mogu bezuslovno opozvati u svakom trenutku bez obavještenja, te koje efektivno omogućuju automatski prekid zbog pogoršanja kreditne sposobnosti dužnika;
- b) neiskorištene kreditne linije za garancije za ozbiljnost ponude i dobro izvršenje posla koje se mogu bezuslovno opozvati u bilo kojem trenutku ili koje efektivno omogućuju automatski prekid zbog pogoršanja kreditne sposobnosti dužnika.

PRILOG II - VRSTE FINANSIJSKIH DERIVATA

I. Finansijski derivati:

1. Ugovori na kamatnu stopu:

- a) jednovalutni kamatni swap (single-currency interest rate swaps);
- b) swap osnove (basis-swap);
- c) kamatni forward;
- d) kamatni futures;
- e) kupljene kamatne opcije;
- f) ostali ugovori slične pravne prirode.

2. Finansijski derivati čija je odnosna varijabla valuta i zlato:

- a) međuvalutni kamatni swap;
- b) valutni forward;
- c) valutni futuresi;
- d) kupljene valutne opcije;
- e) ostali ugovori slične prirode;
- f) ugovori slične prirode kao ugovori iz tačke od a) do e), a koji se odnose na zlato.

3. Opcije, futuresi, swapovi, forward ugovori na kamatnu stopu i svi drugi finansijski derivati koji se odnose na vrijednosne papire, valute, kamatne stope ili prinose, ili druge finansijske derivate, finansijske indekse ili finansijske mjerne veličine koje se mogu namiriti fizički ili u novcu.

4. Opcije, futuresi, swapovi, forward ugovori na kamatnu stopu i svi drugi finansijski derivati koji se odnose na robu, a moraju se namiriti u novcu ili se mogu namiriti u novcu na zahtjev jedne od ugovornih strana (osim zbog neplaćanja ili nekog drugog razloga za raskid ugovora).

5. Opcije, futures, swapovi, forward ugovori na kamatnu stopu i svi drugi finansijski derivati koji se odnose na robu, a mogu se namiriti fizički, pod uslovom da se njima trguje na uređenom tržištu.

6. Opcije, futuresi, swapovi, forward ugovori na kamatnu stopu i svi drugi finansijski derivati koji se odnose na robu, a mogu se namiriti fizički, koji nisu navedeni u prethodnoj tački i nemaju komercijalnu namjenu, a koji imaju svojstva drugih finansijskih derivata, uzimajući u obzir između ostalog, poravnavaju li se i namiruju preko priznatih klirinških kuća ili podliježu redovnim maržnim pozivima (margin calls).

7. Opcije, futuresi, swapovi, forward ugovori na kamatnu stopu i svi drugi finansijski derivati koji se odnose na klimatske varijable, vozarine, emisijske kvote, stope inflacije ili službene ekonomske statističke podatke, a koji se moraju namiriti u novcu ili se mogu namiriti u novcu na zahtjev jedne od ugovornih strana (osim zbog neplaćanja ili nekog drugog razloga za raskid ugovora), kao i svi drugi finansijski derivati koji se odnose na imovinu, prava, obaveze, indekse i mjerne veličine koje inače nisu navedene, a koji imaju svojstva drugih finansijskih derivata, uzimajući u obzir između ostalog, trguje li se njima na uređenom tržištu, i poravnavaju li se i namiruju preko priznatih klirinških kuća ili podliježu redovnim maržnim pozivima.

II. Ostali finansijski instrumenti:

- a) Prenosivi vrijednosni papiri (engl. transferable securities);
- b) Instrumenti tržišta novca (engl. money-market instruments);
- c) Jedinice u investicijskim fondovima.

PRILOG III - PRIZNATE BERZE I KLIRINŠKE KUĆE

Priznate berze na kojima se ne trguje finansijskim derivatima iz Priloga II ove odluke

Naziv	Oznaka
Euronext Paris	XPAR
Boerse Berlin (Regulierter Markt)	BERA
Boerse Berlin (Berlin Second Regulated Market)	BERC
Boerse Duesseldorf (Regulierter Markt)	DUSA
Boerse Duesseldorf - Quotrix (Regulierter Markt)	DUSC
Boerse Berlin Equiduct Trading (Regulierter Markt)	EQTA
Boerse Berlin Equiduct Trading (Berlin Second Regulated Market)	EQTB
Hanseatische Wertpapierboerse Hamburg (Regulierter Markt)	HAMA
Niedersaechsische Boerse Zu Hannover (Regulierter Markt)	HANA
Boerse Muenchen (Regulierter Markt)	MUNA
Boerse Muenchen - Market Maker Munich (Regulierter Markt)	MUNC
Baden-Wuerttembergische Wertpapierboerse (Regulierter Markt)	STUA
Frankfurter Wertpapierboerse (Regulierter Markt)	FRAA
Tradegate Exchange (Regulierter Markt)	XGRM
Irish Stock Exchange - Main Securities Market	XDUB
Euronext Lisbon	XLIS
Bolsa De Barcelona	XBAR, XMCE
Bolsa De Bilbao	XBIL, XMCE
Bolsa De Madrid	XMAD, XMCE, MERF
Bolsa De Valencia	XVAL, XMCE
Bondvision Market	BOND
Electronic Open-End Funds And Etc Market	ETFP
Market For Investment Vehicles (Miv)	MIVX
Electronic Bond Market	MOTX
Electronic Share Market	MTAA
Mts Government Market	MTSC
Mts Corporate Market	MTSM
Securitised Derivatives Market	SEDX
Mercado De Deuda Publica En Anotaciones	XDPA
Aiaf - Mercado De Renta Fija	XDRF, SEND
Bourse De Luxembourg	XLUX
Cyprus Stock Exchange	XCYS
Spot Regulated Market - Bmfms	SBMF

Spot Regulated Market - Bvb	XBSE
Rm-System	XRMZ
Prague Stock Exchange	XPRA
Bats Europe Regulated Market	BATE, CHIX
Isdx Main Board	ISDX
Euronext London	XLDN
London Stock Exchange - Regulated Market	XLON
Nasdaq Omx Riga	XRIS
Gxg Official List	GXGR
Nasdaq Omx Stockholm Ab	XSTO
Nasdaq Omx Copenhagen A/S	XCSE
Oslo Axess	XOAS
Oslo Børs Asa	XOSL
Nasdaq Omx Tallinn	XTAL
Nasdaq Omx Helsinki (Arvopaperipörssi)	XHEL
Vienna Stockexchange Official Market (Amtlicher Handel)	WBAH
Vienna Stockexchange Second Regulated Market (Geregelter Freiverkehr)	WBGF
Nasdaq Omx Iceland Hf	XICE
Budapest Stock Exchange	XBUD
Bratislava Stock Exchange	XBRA
Zagreb Stock Exchange	XZAG
Electronic Secondary Securities Market	HDAT
Athens Exchange Securities Market	XATH
Ab Nasdaq Omx Vilnius	XLIT
Euronext Amsterdam	XAMS
Bondspot Securities Market	RPWC
Warsaw Stock Exchange/Bonds/Catalyst/Main Market	WBON
Warsaw Stock Exchange/Etps	WETP
Warsaw Stock Exchange/Equities/Main Market	XWAR
Ljubljana Stock Exchange Official Market	XLJU
Banjalučka berza	BLSE
Sarajevska berza	SASE
Beogradska berza	BELEX

Priznate berze koje imaju klirinški mehanizam, pri čemu ugovori navedeni u Prilogu II ove odluke podliježu zahtjevima za dnevno utvrđivanje marže koja osigurava odgovarajuću zaštitu

Naziv	Oznaka
Matif	XMAT
Monep	XMON
Powernext Derivatives	XPOW
European Energy Exchange	XEEE
Eurex Deutschland	XEUR
Mercado De Futuros E Opcoes	MFOX
Mercado Regulamentado De Derivados Do Mibel	OMIP
Meff Exchange	XMRV, XMPW
Mercado De Futuros De Aceite De Oliva - S.A	XSRM
Derivatives Regulated Market – Bmfms	BMFM
Derivatives Regulated Market – Bvb	XBSD
Power Exchange Central Europe	XPXE
Cme Europe Limited	CMED
Intercontinental Exchange - Ice Futures Europe	IFEU
Ice Futures Europe - Financial Products Division	IFLL
Ice Futures Europe - Equity Products Division	IFLO
Ice Futures Europe - Agricultural Products Division	IFLX
The London International Financial Futures And Options Exchanges (Liffe)	XLIF
The London Metal Exchange	XLME
London Stock Exchange Derivatives Market	XLOD
Italian Derivatives Market	XDMI
Nasdaq Omx Stockholm Ab	XSTO
Fish Pool Asa	FISH
Nasdaq Omx Oslo Asa	NORX
Oslo Børs Asa	XOSL
Euronext Brussels Derivatives	XBRD
Athens Exchange Derivatives Market	XADE
Vienna Stockexchange Official Market (Amtlicher Handel)	WBAH
Budapest Stock Exchange	XBUD
European Energy Derivatives Exchange N.V.	NDEX
Euronext Eqf - Equities And Indices Derivatives	XEUE
Warsaw Stock Exchange/Financial Derivatives	WDER
Izvor: http://www.esma.europa.eu/content/Final-Report-draft-Implementing-Technical-Standards-main-indices-and-recognised-exchanges-un	

Priznate klirinške kuće

1. Austrian Kontroll Bank (OKB)
2. Board of Trade Clearing Corporation
3. Cassa di Compensazione e Garanzia S. p. A (CCG)
4. Commodity Clearing Corporation
5. Central Securities Clearing Corporation (KDD Centralna Klirinško Depotna Družba d.d.)
6. The Emerging Markets Clearing Corporation
7. European Options Clearing Corporation Holding BV (EOCC)
8. Guarantee Fund for Danish Options and Futures (Garantifonden for Danske Optioner OG Futures) (FUTOP)
9. Kansas City Board of Trade Clearing Corporation
10. Hong Kong Futures Exchange Clearing Corporation Ltd
11. Hong Kong Securities Clearing Company Ltd
12. London Clearing House (LCH)
13. Norwegian Futures & Options Clearing House (Norsk Opsjonsentral A.S.)
14. N.V. Nederlandse Liquidatiekas (NLKKAS)
15. OM Stockholm AB (OM)
16. Options Clearing Corporation
17. OTOB Clearing Bank AG (OTOB)
18. Société de Compensation des Marchés Conditionnels (SCMC)
19. Sydney Futures Exchange Clearing House

PRILOG IV - SPISAK TREĆIH ZEMALJA U KOJIMA SE PRIMJENJUJU REGULATORNI I SUPERVIZORSKI ZAHTJEVI EKVIVALENTNI ZAHTJEVIMA KOJI SE PRIMJENJUJU U EVROPSKOJ UNIJI

Regulatorni i supervizorski zahtjevi za banke (vezano za član 43., 50. i 52. ove odluke)

- (1) Australia
- (2) Brazil
- (3) Canada
- (4) China
- (5) Guernsey
- (6) Hong Kong
- (7) India
- (8) Isle of Man
- (9) Japan
- (10) Jersey
- (11) Mexico
- (12) Monaco
- (13) Saudi Arabia
- (14) Singapore
- (15) South Africa
- (16) Switzerland
- (17) USA

Regulatorni i supervizorski zahtjevi za investicijska društva (vezano za član 43. ove odluke)

- (1) Australia
- (2) Brazil
- (3) Canada
- (4) China
- (5) Hong Kong
- (6) Indonesia
- (7) Japan
- (8) Mexico
- (9) South Korea
- (10) Saudi Arabia
- (11) Singapore
- (12) South Africa
- (13) USA

Izvor:<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016D0230&from=EN>